

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KULTÚRNA PRÍRUČKA PRE MIGRANTSKÝCH RODIČOV

AKO SÚČASŤ ERASMUS+
PROJEKTU

**IMPROVING MIGRANT CHILDREN'S
ACADEMIC PERFORMANCE**

AUTORI

Eurospeak Language School
Reading, Spojené kráľovstvo

INDEPCIE
Córdoba, Španielsko

Center for Social Innovation
Nicosia, Cyprus

TOPCOACH SRO
Bratislava, Slovensko

Používaním tejto príručky plne súhlasíte s týmto upozornením. Táto príručka bola vytvorená výlučne pre projekt IMCAF [2020-1-UK01-KA201-079210] a nemá žiadny iný dôvod, a preto by sa na ňu nemala spoliehať žiadna tretia strana. Obsah tejto príručky nie je pokynom a nemalo by sa s ním tak zaobchádzať. Funkcia národného orgánu Spojeného kráľovstva pre program Erasmus+ („národný orgán“) ani funkcia národnej agentúry Spojeného kráľovstva pre program Erasmus+ („národná agentúra“) ani žiadna osoba konajúca v ich mene nemôže byť zodpovedná za používanie tejto príručky a akýchkoľvek informácií obsiahnutých v nej. Národný úrad a národná agentúra neoverili ani nerobia žiadne vyhlásenia ani záruky, pokiaľ ide o kvalitu, povahu, účinnosť alebo iné vlastnosti tejto príručky alebo presnosť, úplnosť alebo primeranosť akýchkoľvek informácií obsiahnutých v nej. Pokiaľ by ste chceli použiť materiály v tejto príručke, súhlasíte s tým, že beriete na vedomie, že tieto materiály boli pôvodne vyvinuté Národnou agentúrou pre britský program Erasmus+

OBSAH

ÚVOD.....	5
VÝZNAM VAŠEJ ÚČASTI NA VZDELÁVANÍ VÁŠHO DIEŤAŤA	6
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	8
PREHĽAD	8
OBYVATEĽSTVO V UK	8
POLITICKÝ SYSTÉM	8
NÁBOŽENSTVO V UK.....	9
EKONOMIKA	9
KULTÚRNY ŠOK	10
POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU	13
POVINNÁ ŠKOLSKÁ DOCHÁDZKA.....	13
VYŠŠIE VZDELANIE	14
TYPY ŠKÔL	15
DIEVČATÁ V ŠKOLÁCH.....	16
ROZDIEL MEDZI UK A KRAJINAMI PÔVODU ICH MIGRANTOV	16
EAL ŠTUDENTI V BRITÁNII	17
ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE	18
PRÍKLADY DOBREJ PRAXE A AKTIVITY.....	18
OČAKÁVANIA	20
FINANCOVANIE MIGRANTSKÝCH RODIČOV	20
ROZDIELY MEDZI PRVOU A DRUHOU GENERÁCIOU MIGRANTOV	20
VIDIECKÉ A MESTSKÉ OBLASTI	22
ÚLOHA NEZISKOVÝCH A INÝCH SOCIÁLNYCH ORGANIZÁCIÍ.....	22
PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE PRÍKLADOV DOBREJ PRAXE	23
1. GATEWAY LEARNING COMMUNITY PARTNERSHIP	23
2. LOUGHTON MANOR FIRST SCHOOL.....	23
3. SAINT EDMUND'S NURSERY SCHOOL AND CHILDREN'S CENTRE ...	24
4. BOWLING PARK PRIMARY SCHOOL.....	24
5. WESTMINISTER ACADEMY	25
SLOVENSKO	26
PREHĽAD	26
POLITICKÝ SYSTÉM	26
POPULÁCIA	26
NÁBOŽENSTVO	27

JAZYK.....	27
EKONOMIKA	28
KULTÚRNY ŠOK	29
POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU	30
ŠTRUKTÚRA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU.....	30
ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDENIE	31
ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU IMIGRANTOV	32
ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE	33
PRÍKLADY DOBREJ PRAXE A AKTIVITY.....	33
1. PROJECT KAPACITY	33
2. ESFEM	36
3. PROJEKT “VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ CUDZINCŮV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE”	38
4. NGO – NADÁCIA MILANA ŠIMEČKU	39
CYPRUS.....	42
PREHĽAD	42
.....	42
JAZYK, VEK POPULÁCIE, NÁRODNOSTNÉ MENŠINY	44
PERCENTO MIGRANTSKEJ POPULÁCIE E.....	45
EKONOMIKA: HLAVNÉ SEKTORY, NEZAMESTNANOSŤ	45
KULTÚRNY ŠOK	46
VZDELÁVACÍ SYSTÉM	47
ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDELANIE	48
ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU MIGRANTOV	48
ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE.....	48
ÚLOHA SOCIÁLNYCH A NEZISKOVÝCH ORGANÁCIÍ V INTEGRÁCIÍ MIGRANTSKÝCH DETÍ A ICH RODIČOV	49
ROZDIELY MEDZI PRVOU A DRUHOU GENERÁCIU IMIGRANTOV	49
ROZDIELY V MESTSKÝCH A VIDIECKYCH OBLASTIACH	50
PRÍKLADY DOBREJ PRAXE	50
1. TLMOČNÍK PRE MIGRANTSKÝCH RODIČOV A ŠKOLSKÚ KOMUNIKÁCIU	50
2. PSYCHO-SOCIÁLNA PODPORA PRE MIGRANTSKÝCH ŠTUDENTOV	50
3. CYPERSKÝ INFORMAČNÝ SPRIEVODCA.....	50
4. MI-HUB: INFORMAČNÉ CENTRUM PRE MIGRANTOV	50
ŠPANIELSKO	51

PREHĽAD	51
POLITICKÝ SYSTÉM	51
JAZYK	52
NÁBOŽENSTVO	53
POPULÁCIA	54
MIGRANTSKÁ POPULÁCIA	54
EKONOMIKA	55
KULTÚRNY ŠOK	57
POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU	58
ŠTRUKTÚRA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU	58
VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE	60
ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDELANIE	61
DIEVČATÁ V ŠKOLÁCH	61
ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU IMIGRANTOV	61
ÚLOHA MIGRANTSKÝCH RODIČOV V ŠKOLE	62
PRÍKLADY DOBREJ PRAXE	62
1. PROGRAM PORTUGALSKÉHO JAZYKA A KULTÚRY	62
2. ÚČASTNÍCKE PROCESY MEZI RODINOU A ŠKOLOU. VEREJNÁ ŠKOLA RAMÓN SAINZ DE VARANDA. ZARAGOZA (ARAGÓN)	63
3. "COMUNICA-T". STREDNÁ ŠKOLA LAURO OLMO'. O BARCO DE VALDEORRAS. OURENSE. GALICIA	64
4. INTERKULTURALITA A ROD V ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH. GLOBÁLNY OBČANSKÝ PROGRAM. MUJERES EN ZONA DE CONFLICTO	66
5. PROJEKT CACE: POZORNOSŤ A SOCIÁLNO-VZDELÁVACIA KOMPENZÁCIA PRE MIGRANTSKÉ DETI. FEDERATION VALDOCO OF YOUTH CENTRES	68
PROGRAMY SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY	69
VŠEOBECNÉ ZÁVERY	70
MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE A SPOLOČNOSTI	70
ZDROJE	73
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	73
SLOVENSKO	78
CYPRUS	79
ŠPANIELSKO	81

ÚVOD

V rámci projektu IMCAP (Zlepšovanie akademických výsledkov migrantských detí), do ktorého je zapojené Spojené kráľovstvo, Slovensko, Cyprus a Španielsko, bola vyvinutá táto kultúrna príručka pre rodičov migrantských detí, aby pomohla riešiť problémy, na ktoré môžete pri integrácii vášho dieťaťa v hostiteľskej krajine naraziť a ako mu pomôcť akademicky uspieť.

Okrem sociálnych bariér, s ktorými sa imigrant stretáva v hostiteľskej krajine, existujú bariéry, ktoré ho držia mimo školy. Patria sem jazykové bariéry, ktoré sú dôsledkom nedostatku znalostí vyučovacieho jazyka a ťažkosti pri hľadaní tlmočníkov; kultúrne bariéry, ktoré sú dôsledkom rozdielov vo vzdelávacom systéme a v tom, čo sa od rodiny očakáva; a inštitucionálne bariéry. Táto príručka sa zaoberá všetkými týmito problémami s cieľom uľahčiť vaše prispôsobenie sa novej krajine a začlenenie sa do školského života vašich detí.

V Európskej únii je síce dnes imigrácia rozšíreným javom vo všetkých krajinách, no jej vývoj sa veľmi líši v závislosti od krajiny, o ktorej hovoríte.

Práva na vzdelanie v členských štátoch EÚ určujú rôzne právne predpisy, ktoré rozlišujú právne postavenie migrantských detí, ako napríklad občan EÚ z iného členského štátu, dočasný alebo trvalý pobyt v tretej krajine alebo utečenec alebo žiadateľ o azyl (Európska komisia 2013: 6).

Migrácia a globalizácia sú dve z hlavných výziev 21. storočia. Ľudia hľadajú niečo lepšie, miesto, kde môžu nájsť to, čo potrebujú, nejaké riešenie svojich problémov. Ovplyvňuje to nielen ekonomické a politické, ale aj kultúrne a vzdelávacie aspekty.

Správna integrácia imigrantskej populácie by mala pozitívny vplyv na mnohé premenné (ColectivoYedra, 2008):

- Demografický: v mnohých krajinách modifikuje pyramídovú štruktúru starnúceho obyvateľstva.
- Ekonomický: prináša výhody hostiteľskej krajine prostredníctvom práce a krajine pôvodu prostredníctvom remitancií.
- Kultúrny: tradície a hodnoty sú začlenené do hostiteľskej krajiny.
- Politický: rozšírenie pojmu participácia, občianstvo, demokracia, zvládania konfliktov a toho, čo je v dnešnom svete veľmi dôležité: rozvoj spoločnej zodpovednosti v solidarite medzi ľuďmi zjednotenými v boji proti ekonomickým a sociálnym nerovnostiam v krajinách pôvodu.

Migrácia je v histórii konštantnou premennou a prispela k transformácii spoločností. Dnešný profil migrácie je veľmi variabilný. Migranti môžu byť utečenci utekajúci pred vojnami alebo konfliktami v ich domovských krajinách, pracovníci pri hľadaní zamestnania, študenti cestujúci z akademických dôvodov alebo dôchodcovia, ktorí sa sťahujú na príjemné miesta, kde môžu získať lepšiu kvalitu života.

Žijeme preto v heterogénnej spoločnosti, charakterizovanej veľkým rozvojom komunikácie a migračnými vzostupmi a pádmi, ktoré sprevádzajú proces celosvetovej globalizácie. To vedie ku kultúrnej rozmanitosti, a teda k spolužitiu rôznych kultúr. Rôznorodosť, pred ktorou by sme si nemali byť ostražití, a spolužitie rôznych kultúrnych citlivostí, ktoré môžu predstavovať (a v skutočnosti predstavujú) spoločne problémy, ktoré si vyžadujú úsilie na vytváranie sociálnych vzťahov, a ktoré odrážajú existujúcu kultúrnu pluralitu, založenú na demokratických a rovnostárskych hodnotách (Muñoz Graña, 2015).

Kultúrna rozmanitosť obohacuje naše spoločnosti a ak sa zhodneme na vnútornej hodnote tejto rozmanitosti, musíme ju nielen zachovať, ale sa aj spojiť, aby sme posilnili súdržnosť našich spoločností alebo prehĺbili Európsky projekt a dosiahli stabilitu a mier vo svete.

V stále viac multikultúrnom kontexte nemožno spoločné hodnoty, akými sú sloboda, rovnosť, tolerancia a solidarita, ktoré spájajú naše spoločnosti, udržať, ak nebudeme výraznejšie presadzovať podporu vzájomného porozumenia a dialógu medzi rôznymi kultúrami, ktoré tvoria Európu.

Rôznorodosť musí byť hodnotená na základe vedomostí. Musíme sa snažiť prispôsobiť sa a rozpoznať rôzne hodnoty, životný štýl, kultúry a náboženské presvedčenie. Interkultúrnosť podporuje obohacovanie a rast, pretože nás učí hodnotám, akými sú flexibilita, tolerancia a spolupráca. Aby sa tak mohlo stať, vzdelávanie musí byť vždy založené na rešpekte.

VÝZNAM VAŠEJ ÚČASTI NA VZDELÁVANÍ VÁŠHO DIEŤAŤA

Triedy sú odrazom heterogénnej spoločnosti, v ktorej žijeme, a problémy spolužitia vznikajú v celom vzdelávacom prostredí: študenti, učitelia a školské prostredie. Čelenie problémom, ktoré sa vyskytujú v spolužití, si vyžaduje stratégie, ktoré umožňujú mierové riešenie konfliktov, založených na spolupráci, socializácii a začlenení (Muñoz Graña, 2015).

Ďalším dôležitým faktorom je rodina. Ako rodičia alebo opatrovníci detí ste vzorom, ktorý by mal podporovať spoluprácu, socializáciu a začlenenie. Christenson, Round a Gorney (1992) označili za dôležité vzdelávacie očakávania, rodinnú klímu pri učení, vzťahy, ktoré sú medzi rodičmi a deťmi nadviazané, disciplinárne stratégie a zapojenie rodičov do vzdelávacieho procesu v rodine a v školskom kontexte.

Na zabezpečenie úspechu detí musí existovať koordinácia medzi odborníkmi v oblasti vzdelávania, rodinami a kultúrnym a sociálnym prostredím, ktoré školu obklopuje, pretože dnešné vzdelávanie si vyžaduje dostatočnú prípravu na to, aby bol žiak súčasťou rozmanitej a pluralitnej spoločnosti.

Rodičia niekedy nevedia, že hrajú vo vzdelávaní svojich detí aktívnu úlohu. Z pozície imigrantského rodiča, by vaša účasť pomohla obohatiť aktivity školy a zlepšiť vzdelávaciu ponuku s ohľadom na rozmanitosť a interkulturalitu s vašimi názormi a myšlienkami. Účasť je však často ťažká, pretože prostriedky na ňu nie sú známe (Fernanda Prada, 2003).

Štúdiá, ktorú uskutočnili Olivencia a García (2011), popisuje vzťah medzi rodičmi a učiteľmi:

- Medzilidské vzťahy medzi učiteľmi a rodinami sú ovplyvnené značným počtom environmentálnych a sociálnych faktorov, ktoré sa stretávajú v situácii rešpektu a vo väčšine prípadov v pozitívnych interakciách dialógu a komunikácie.

- Najmä vzťahy medzi rodinami imigrantov a učiteľmi, aj keď sú pozitívne, nie sú bez konfliktov. Spravidla sú tieto problémy dôsledkom nedorozumení komunikačného charakteru, ktoré nepoškodzujú atmosféru školského spolunažívania.
- Hovorí sa, že učitelia by mali byť prví, ktorí budú podporovať účasť a vzdelávaciu diskusiu s rodičmi. Dôvera a spoluúčasť v školskej komunikácii tak môžu získať relevantnú hodnotu v interakcii medzi rodinami a učiteľmi v školskom prostredí.
- Vzdelávanie dnes vyžaduje maximálnu transparentnosť a účasť všetkých, ktorí sú zapojení do úlohy vzdelávania. Vzdelávanie je spoločnou a sociokultúrnou úlohou, to znamená, že je ponorené do komplexného uzla vzťahov a významov, v ktorých musí každý z protagonistov vystupovať a prezentovať svoje myšlienky bez akýchkoľvek väzieb, ktoré obmedzujú alebo vylučujú ich myslenie.

Počas kurzu je potrebná úzka komunikácia s rodinami, najmä v prípade detí, ktoré môžu mať problémy ako mutizmus, vysoký stupeň plachosti alebo aktivity, a aby bolo možné kontrolovať ich vývoj, a to na úrovni kurikulárneho jazyka aj úroveň materinského jazyka, je nevyhnutné, aby si dieťa zachovalo svoj materinský jazyk, aby sa naň mohlo pri učení iných jazykov spoliehať. Toto je jeden z dôvodov, prečo môže byť zaujímavé ponúkať voľnočasové triedy v jazykoch väčšinových skupín žiakov v škole, spravidla ich zvyknú poskytovať externé organizácie alebo dobrovoľní rodičia.

V tejto príručke nájdete užitočné informácie a rady o politickom systéme, náboženstve, hovorených jazykoch, populácii, hospodárstve, kultúre a vzdelávacom systéme partnerských krajín projektu. Nájdete tu tiež osvedčené postupy, ktoré môžete použiť ako súčasť vzdelávania svojho dieťaťa.

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

PREHLAD

OBYVATEĽSTVO V UK

Spojené kráľovstvo (UK) pozostáva zo 4 krajín: Anglicka, Severného Írska, Škótska a Walesu. Podľa Úradu pre Národnú Štatistiku (ONS) je odhadovaný počet obyvateľov 67,1 milióna (Park, 2021). Z toho je 49,4% mužov a 50,6% žien. Bolo zaznamenané, že 86% populácie tvoria „belosi“, pričom „bieli Briti“ predstavujú 80,5% z tohto čísla (Sharfman, 2019). 7,5% tvorí ázijská rasa, 2,5% indická a 2% pakistanská. 3,3% pochádza z černošských etnických skupín, 2,2% má zmiešané etnikum a 1% patrí do skupiny „iné etnikum“. V roku 2019 štatistiky ukázali, že 17,7% britskej populácie bolo vo veku od 0 do 14 rokov, 63,8% bolo vo veku od 15 do 64 rokov a 18,51% bolo starších ako 65 rokov (O'Neill, 2021).

V roku 2019 žilo vo Veľkej Británii približne 6,2 milióna ľudí bez britskej národnosti (Sturge, 2021). Migračné trendy majú tendenciu prúdiť do hlavného mesta Anglicka, Londýna. Londýn je jedným z mnohých kozmopolitných miest v UK. Bol vystavený najvyššej koncentrácii migrantov, až 35% všetkých nových prichádzajúcich. Viac ako štvrtina detí v UK mladších ako 18 rokov má aspoň 1 rodiča narodeného v zahraničí. Medzi ďalšie kozmopolitné mestá Spojeného kráľovstva patria Birmingham, Edinburgh, Liverpool, Manchester a Bristol. Všetky tieto mestá zaznamenávajú vysoký počet migrantov. Spojené kráľovstvo má tiež niekoľko etnických menšinových skupín; podľa údajov zo sčítania ľudu zhromaždených v roku 2011 sú 3% britskej populácie britskí/karibskí/afriční černosi, 2,3% populácie tvoria ázijskí/indickí Briti, 1,9% pakistansci, 3% zmiešaní a 3,7% ostatní (Race Disparity Unit, 2020).

POLITICKÝ SYSTÉM

Britský parlament sa skladá z troch sektorov: Dolná snemovňa, Snemovňa lordov a Panovník (Britský parlament, 2021). V súčasnosti je hlavou štátu kráľovná Alžbeta II. a predsedom vlády je Boris Johnson. Spojené kráľovstvo je demokracia, čo znamená, že verejnosť má právo voliť strany, ktoré zostavia najlepší manifest, ktorý im vyhovuje. Každé 4 roky sa konajú voľby a verejné hlasovanie za poslancov v ich časti alebo „volebnom obvode“. Každý člen strany volí lídra a pred ukončením hlasovania vydajú „manifest“, ktorý je vyhlásením toho, čo plánujú s krajinou urobiť. Po hlasovaní verejnosti je za predsedu vlády UK zvolený vodca strany s najvyšším počtom hlasov. V Dolnej snemovni sa môžu konať diskusie a poslanci a lordi sú schopní spochybníť vládnú politiku v mene ľudí. Aby mohla osoba voliť v Británii, musí mať viac ako 18 rokov a musí byť zaregistrovaná. Musí byť britským občanom alebo (kvalifikovaným) občanom Britského spoločenstva národov. Toto znamená, že napríklad ľudia, ktorí sú vo väznení, nemajú volebné právo.

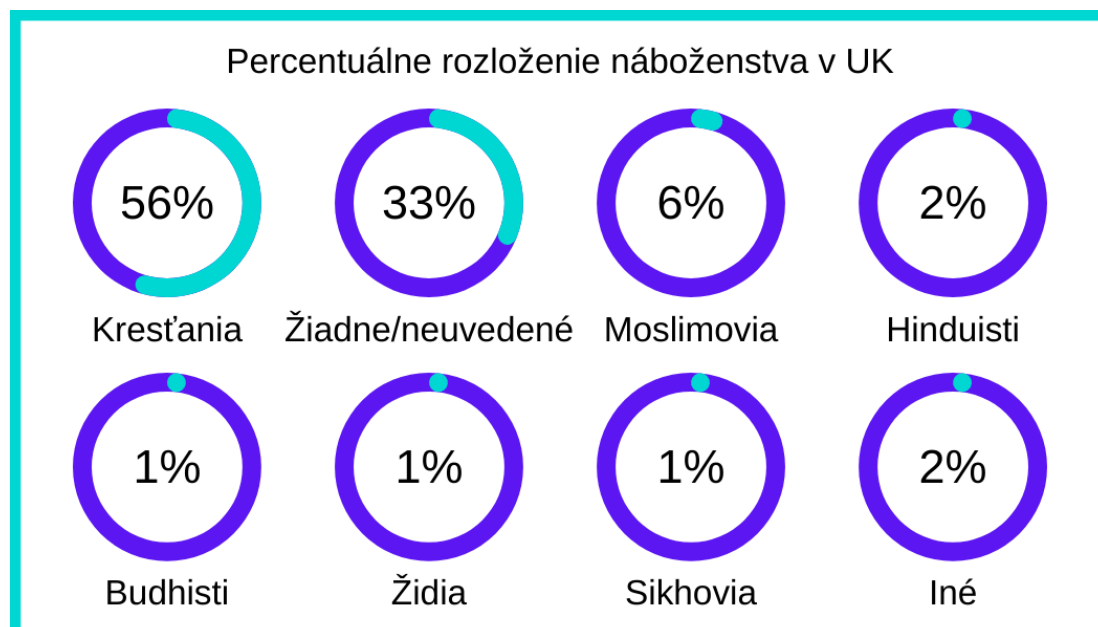
Hlavnými politickými stranami v UK sú robotníci, konzervatívci, liberálni demokrati a strana zelených. Každá strana má svoj vlastný manifest a spôsob riadenia krajiny (Britský parlament, 2014). Robotnícka strana je politická strana „pre ľudí“ a práve oni pôvodne zaviedli minimálnu mzdu a Národnú zdravotnú službu (NHS) na pomoc ľuďom v núdzi. Konzervatívna strana je pri moci najdlhšie v UK a bola stranou, ktorá priniesla „Brexit“ alebo odchod Británie z Európskej Únie. Ich cieľom je investovať viac peňazí do organizácií, ako je NHS. Strana zelených je ľavicová strana, ktorá verí v

sociálnu a environmentálnu spravodlivosť a radikálnu transformáciu spoločnosti s cieľom zlepšiť život ľudí. Liberálni demokrati veria v budovanie spravodlivejšej ekonomiky a tak sa pokúsia poskytnúť deťom dobrý štart do života. Tiež sa zameriavajú na boj proti klimatickej zmene a transformáciu služieb duševného zdravia v tejto krajine.

V minulosti Anglicko, Škótsko, Wales a Severné Írsko riadila jedna centrálna vláda vo Westminsteri v Londýne; v roku 1997 sa však v Škótsku a Walese (a potom neskôr v roku 1998 v Severnom Írsku) konali verejné hlasovania o decentralizácii a následne boli niektoré právomoci prenesené na každú krajinu samostatne (BBC, 2021). V dôsledku decentralizácie existujú medzi týmito 4 krajinami rozdiely v oblasti vzdelávania a zákonov.

NÁBOŽENSTVO V UK

V súčasnosti neexistuje rozdiel medzi cirkvou a štátom (Sherwood, 2018). Oficiálnym náboženstvom v UK je kresťanstvo (spadá pod Anglikánsku cirkev), v Británii sa však praktizuje mnoho ďalších náboženstiev. Podľa British Council (n.d.) existuje mnoho multikultúrnych oblastí, ktoré majú rôzne miesta uctievania, ako sú kostoly, mešity, synagógy a sikhské chrámy.

Zdroj: Sharfman, 2019

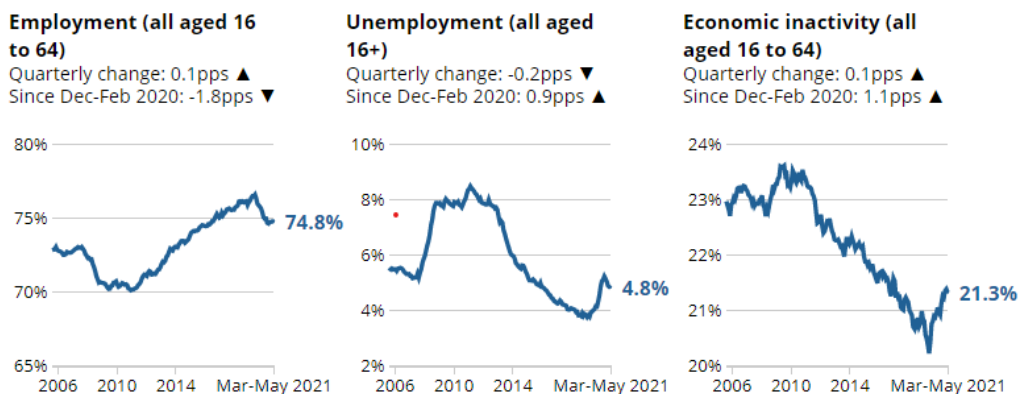
UK je z väčšej časti považované za tolerantnú krajinu, čo znamená, že neexistujú žiadne právne predpisy o náboženských odevoch a všetky náboženstvá sa vyučujú v školách. Británia ako tolerantná krajina samozrejme nemusí byť taká v celej svojej šírke. V kozmopolitných mestách je tolerancia veľmi rozšírená, ale stále môžu existovať niektoré menšie a vidiecke mestá, u ktorých je menšia pravdepodobnosť, že budú vystavené iným náboženstvám.

EKONOMIKA

Ekonomiku UK tvoria 4 hlavné odvetvia: poľnohospodárstvo, stavebníctvo, výroba a služby. 91% londýnskej ekonomiky je v sektore služieb - to je oveľa viac ako kdekoľvek inde v Británii (ONS, 2016). UK je v tomto zmysle mimoriadne závislé na sektore služieb. Sektor služieb je pokrytý službami v rámci: maloobchodu, hotelov, dopravy, zábavy, zdravia, vzdelávania atď. Podľa ONS (2016) sa priemerná cena domu v roku 2016 zvýšila o 8,7%, čo viedlo v posledných rokoch

k rýchlemu poklesu percentuálneho podielu 25-29 ročných ľudí, ktorí vlastnia svoje vlastné domy. Treba poznamenať, že od roku 2011 ceny prenájmu iba v Anglicku stúpili nad rámec ostatných krajín, ktoré sú súčasťou UK. Napriek tomu v dôsledku vyšších zárobkov v rokoch 2019-2020 ceny nehnuteľností stúpili o 2,9%, zatiaľ čo príjmy sa zvýšili o 3,5%. Medzi cenovo najdostupnejšie miestne orgány patria tieto: North West, Wales, East Midlands a Yorkshire (ONS, 2021a).

UK employment, unemployment and economic inactivity rates, seasonally adjusted, between March to May 2006 and March to May 2021

Source: Office for National Statistics – Labour Force Survey

Nezamestnanosť v UK rastie v dôsledku negatívnych účinkov pandémie COVID-19 a percento nezamestnanosti zaznamenalo prudký nárast. Od novembra 2020 do januára 2021 stúpila miera nezamestnanosti na 1,70 milióna ľudí (Watson, 2021). Z tohto čísla bolo 5,2% nezamestnaných mužov a 4,7% žien. Napriek týmto údajom mala Británia od decembra 2020 do februára 2021 601 000 voľných pracovných miest. (Leaker, 2021).

KULTÚRNY ŠOK

Kultúrny šok je pre novo prichádzajúcich migrantov normálny. Spôsob, akým krajina funguje z hľadiska ekonomiky, vzdelávania alebo všeobecného života, môže byť úplným prekvapením. Kultúrny šok je zvyčajne iba dočasný, kým si jedinec nezvykne na dynamiku svojej novej spoločnosti (UK Council for International Student Affairs, 2018). Keďže Spojené kráľovstvo má v sebe toľko rôznych etník, kultúra, ktorú budú noví prisťahovalci spoznávať, bude závisieť od toho, kde sa usadia. Medzi hlavné rozdiely, ktoré môžu migranti zažiť, patrí vzdelávanie, sociálne interakcie, kultúra, jedlo, klíma a jazyk. Vzdelanie je vo všetkých krajinách odlišné a očakávania sa budú líšiť od školy k škole. Toto bude ďalej prediskutované v sekcii s názvom „Pochopenie školského systému.“ Ďalšími zdrojmi kultúrneho šoku pre nových prisťahovalcov môžu byť:

Klíma

Klíma môže byť tiež podstatným šokom pre migrantov, ak pochádzajú zo subtropických teplôt, pretože podnebie v UK sa pohybuje v rozmedzí od vlhkých zím a vlhkých, teplých letných dní (BBC, n.d). UK má štyri ročné obdobia, ale celkovo má mierne podnebie, čo znamená, že počasie nie je ani ohromne horúce, ani ohromne chladné. Zimy v UK sú známe tým, že sú sivé, matné a fádne po dlhšiu

dobu, čoho výsledkom je, že ľudia s bydliskom v tejto krajine zvyknú byť menej veselí ako v jarných a letných mesiacoch. Keď v Británii sneží, krajina nie je taká vybavená na zvládnutie takejto situácie ako ostatné krajiny, ktoré zažívajú častejšie sneženie. Často sa stáva, že po hlbokom snežení prestane fungovať verejná doprava a školy sa zatvoria, niekedy aj niekoľko dní po sebe.

Britská kuchyňa

Jedlo v UK sa môže líšiť od jedla, ktoré bežne jete, najmä ak pochádzate z krajiny, ktorá pri varení používa veľa korenín alebo sa vyhýba určitému mäsu. Typické britské jedlo zvyčajne pozostáva z kombinácie mäsa, zemiakov alebo inej zeleniny a pečiva. Na obrázku nižšie sa zoznámite s niektorými klasikami.

Existujú regionálne špeciality, ako napríklad:

- Haggis (Škótsko) - ovčie droby varené v ovčom žalúdku
- Scouse (Liverpool) - druh duseného mäsa s jahňacím mäsom a zeleninou
- Cigánsky koláč (Kent) - koláč z pečiva, vyrobený z odpareného mlieka a hnedého cukru
- Gumené úhory (východný Londýn) - úhory varené v špeciálnom korení
- Parmos (Middleborough) - kuracie alebo bravčové kotlety obalené v bešamelovej omáčke, čedare a múke a následne vypražené

Okrem týchto tradičných potravín sú európske a indické jedlá obzvlášť obľúbené.

Napríklad kari je teraz pravdepodobne najobľúbenejším britským jedlom. To platí najmä pre

fortikka masala po tom, ako toto jedlo bývalý minister zahraničných vecí vyhlásil v roku 2001 za „skutočné britské národné jedlo“ (Cook, 2001). Upozorňujeme, že je vždy dôležité kontrolovať štítky na potravinách a sladkostiach, pretože niekedy nie sú ingrediencie vhodné pre všetky vierovyznania. Niektoré sladkosti môžu napríklad obsahovať bravčovú želatínu.

TRADIČNÉ BRITSKÉ JEDLÁ

"Fish and chips"

väčšinou treska jednoškrvná obalená v múke a vode, následne vypražená a podávaná s hranolkami

Nedeľný výpek

hovädzie, jahňacie, kuracie alebo bravčové mäso, s pečenými zemiakmi, zeleninou a omáčkou, zvyčajne konzumované v nedeľu

Plné anglické raňajky

'Stručne povedané - slanina, klobása, vajíčko, fazuľa, zemiaková placka, paradajka, šampiňóny a toast

Koláč

zmes mäsa alebo rýb, omáčky a niekedy aj syra a/alebo zeleniny pečená v chrumkavej kôrke

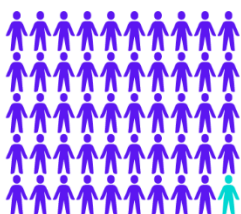
Nápoje

UK je samozrejme tiež veľmi známa svojou láskou k čaju s mliekom a nájdete ho takmer v každej kaviarni, bare, reštaurácii alebo dome. Briti nepijú čaj v konkrétnych časoch počas dňa, pijú ho vždy, keď na to cítia potrebu. Čaj je v dnešnej dobe prekvapivo stále menej populárny. V prieskume z roku 2020 bolo zistené, že 64% populácie pije kávu v porovnaní so 63%, ktorí pijú čaj (Armstrong, 2020). To znamená, že sa nič nevyrovná tradičnému „smotanovému čaju“, ktorý je možné kúpiť v mnohých kaviarňach alebo čajovniach v Británii a pozostáva z čaju, koláčov, zrazenej smotany a džemu. Medzi ďalšie obľúbené nápoje vo Veľkej Británii patria vína, pivo, liehoviny, koktaily a nealkoholické nápoje, ktoré sú známe celosvetovo, ako Coca-Cola a Sprite.

Jazyk v Británii

Jazyky v Británii

Rýchle fakty

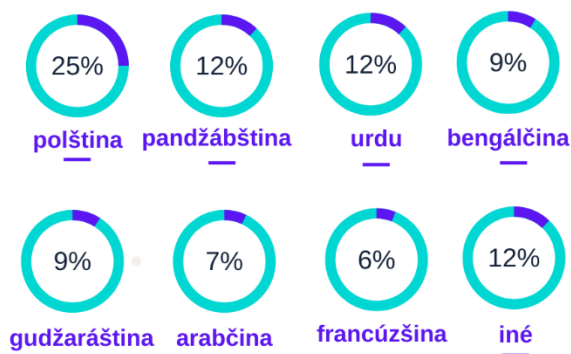
97%

ľudí hovorí
anglicky ako
 prvým jazykom

Regionálny slovník

- V niektorých častiach **Škótska**, hovoria „aye“ (vyslovuje sa ako „eye“) miesto „yes,“ a „bairn“ namiesto „child“
- V **Liverpoole**, „sound“ znamená „good“
- V **Newcastli**, „canny“ znamená „good“
- V **Cornwalle**, je bežné, že ľudia hovoria o iných ľuďoch ako o „svojich milých“ aj keď sa stretnú prvýkrát. Nie je to myslené romanticky.

Top jazyky, ktorými hovoria cudzinci v Anglicku a Walese

regionálnych prízvukov.

UK je multietnickou spoločnosťou s veľkým počtom ľudí z rôznych prostredí. Hovorí sa tu mnohými jazykmi, okrem iného vrátane waleského, škótskeho a írkej gaelskejčiny, bengálskeho, urdského, tagalského, arabského, kantonského a mandarínskeho jazyka. Existuje tiež veľa migrantov z európskych krajín s jazykmi, ako je poľština, portugalčina, španielčina, francúzština a taliančina (University of South Wales [USW], n.d. ; ONS, 2011).

Pokiaľ ide o národný jazyk, zahraniční študenti sa bežne učia porozumieť „kráľovskej angličtine“, tj. najvhodnejšiemu a najštandardnejšiemu britskému prízvuku; no v skutočnosti týmto spôsobom hovorí iba menšina. O Británii je známe, že má najrozmanitejšie anglické dialekty na relatívne malom priestore - iba na Britských ostrovoch existuje viac ako 30 dialektov (English Live, 2019). Nielen to, ale niektoré oblasti Británie, ako napríklad Wales, ostrov Man a Škótsko, majú dokonca svoje regionálne jazyky, ktoré sa často používajú na pouličných značkách a niekedy sa vyučujú školopovinným deťom ako druhý jazyk.

Na začiatku môže byť pomerne ťažké až priam odstrašujúce porozumieť rôznym prízvukom, ale vo všeobecnosti platí, že ak niekoho požiadate, aby hovoril pomaly, s radosťou vám vyhoví. Tiež je praktické zoznámiť sa s prízvukom oblasti, v ktorej sa budete nachádzať, konzumáciou médií (podcasty, videá, televízia atď.), ktoré tento prízvuk majú. Na obrázku nižšie vidíte umiestnenie niektorých z najvýznamnejších

Vnímanie mužov a žien

V Británii sú muži a ženy vnímaní ako rovnocenní a každodenný život to aj odráža. V istom zmysle neexistujú žiadne práce obmedzené iba na jedno pohlavie. Sociálne interakcie medzi ľuďmi rovnakého pohlavia a ľuďmi opačného pohlavia môžu u niektorých nových osôb viesť k kultúrnemu šoku (USW, n.d.). Je úplne normálne a akceptované, že muži a ženy majú platonických priateľov opačného pohlavia. Rozdiel v sociálnych interakciách sa môže líšiť podľa rozdielov medzi rôznymi vekovými skupinami a postavením.

Správanie

Ako vo všetkých kultúrach, aj v Británii existuje súbor spoločenských zvykov, ktorými sa ľudia zvyčajne riadia (Barrow, 2013). Typickým britským správaním a charakteristikami sú:

- Pozdrav – Na rozdiel od niektorých iných európskych krajín nie je bozk typickým pozdravom pre niekoho, koho v Británii veľmi dobre nepoznáte. Namiesto toho si zvolte podanie ruky, bez ohľadu na pohlavie.
- Presnosť – Briti prídu zvyčajne o niekoľko minút skôr alebo v presný čas na schôdzky, stretnutia a akcie. Považuje sa za stratu času toho druhého, ak meškáte.
- Státie v rade – O Britoch sa vie, že stoja v rade takmer na čokoľvek; autobusy, vlaky, obchody, toalety a triedy. Predbehnúť sa je považované za mimoriadne neslušné.
- Prepitné – Je tiež štandardnou praxou poďakovať niekomu za dobre odvedenú službu.
- Spôsoby – V každodennom živote v Británii je bežné hovoriť „prosím“, „ďakujem“, „ospravedlňte ma“ a „odpusťte mi“ alebo „prepáčte“. Ak tak neurobíte, môže to byť považované za neslušné a ukazuje to na nedostatok spôsobov. Ďalšie veci, ktoré sa považujú za neslušné, sú pýtať sa ženy na jej vek, hovoriť nahlas na verejnosti, rozprávať s jedlom v ústach a príliš sa približovať alebo civieť na niekoho na verejnosti.

Ďalším typickým britským správaním je „small talk“, ktorý je medzi UK veľmi bežný. Small talk je jednoducho konverzácia len tak medzi rečou, ktorá nie je veľmi vážna ani emocionálna. Takýto rozhovor môže byť v rozpätí od zvyčajného „ako sa máš?“ až po komentár o počasí, či iné ľahké témy. „Dnes je pekne a slnečno, však?“ alebo „Príal by som si, aby tento dážď prestal!“ sú príklady krátkych diskusných komentárov. Stojí za to pripomenúť, že Briti môžu byť často menej otvorení ako iné národy, najmä keď hovoria o svojom osobnom živote. Témy ako počasie, futbal alebo sťažnosti na verejnú dopravu sú zvyčajne stávkou na istotu. Téma, ako je politika, náboženstvo, a akýmkol'vek negatívnym komentárom o spôsobe života Britov (kultúra, jazyk atď.) by ste sa mali vyhýbať, keď hovoríte s niekým, koho veľmi dobre nepoznáte.

Je tiež dôležité poznamenať, že keď idete okolo Brita, môžu prikývnuť a povedať „si v poriadku?“ čo technicky znamená „ako sa máš?“, ale v pominuteľnom komentári je odpoveď rovnaká ako otázka - jednoducho sa opýtajte toho druhého „si v poriadku?“ tiež. V tejto situácii sa Briti v skutočnosti nepýtajú na vaše blaho, iba vás uznávajú pri prechádzke.

POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

POVINNÁ ŠKOLSKÁ DOCHÁDZKA

Britský vzdelávací systém sa skladá z:

- Predškolské zariadenie (vek 0-3 roky)
- Základná škola, ktorá prijíma deti do 6.ročníkov (vo veku 4-11 rokov);

- Stredná škola, s ročníkmi 7 až 11 rokov (vo veku 11-16 rokov)
- Šiesta forma, ktorá zahŕňa ročníky 12 a 13 (vo veku 16 až 18)

Deti môžu navštevovať škôlky alebo predškolské zariadenia vo veku od 3 mesiacov v UK. Toto nie je povinné a zvyčajne to platia rodičia, ktorí pri práci vyžadujú starostlivosť o deti. V prípade rodičov, ktorí dostávajú pracovné daňové úľavy alebo Universal Credit, vláda preplatí až 85% nákladov. Od troch rokov môžu mať rodičia s nízkym príjmom nárok na 30 hodín bezplatného financovania na odoslanie dieťaťa do predškolskej zariadenia. Mnoho rodičov vo Veľkej Británii sa rozhodlo poslať svoje deti do predškolského zariadenia o rok skôr, ako prípravu na prijímaciu hodinu, nie je to však povinné.

Vzdelávanie v UK je vo veku od 4 do 16 rokov je povinné, čo znamená, že deti nesmú vynechať školu z iných dôvodov, ako je choroba alebo núdzová situácia v rodine. Vynechanie školy počas skúškového obdobia z dôvodu rodinnej dovolenky atď. má za následok neospravedlненú účasť a prípadne aj pokutu. Je taktiež možné učiť deti v domácom prostredí; toto je známe ako „voliteľné domáce vzdelávanie“. Rodičia musia najskôr požiadať miestne zastupiteľstvo o povolenie vyučovať svoje deti doma a musia zaistiť, aby deti absolvovali plnohodnotné vzdelanie. Nie je povinnosťou aby sa každé dieťa školené doma riadilo národnými osnovami.

Ak chce rodič zapísať dieťa do školy, na vládnej webovej stránke je sekcia, kde môže človek zadať svoje poštové smerovacie číslo, a prihlásiť sa tak do škôl v tejto oblasti. Prihlásiť sa možno až do 3 škôl podľa poradia. Prijaté budú prednostne deti so súrodencami, ktorí už navštevujú danú školu. Každý polrok majú školy prázdniny (vrátane Veľkonočného polroka a Vianoc). Existujú tiež prípady, keď učitelia absolvujú školenia, a v týchto dňoch má škola takzvaný „vsunutý deň“. V týchto dňoch nie sú študenti povinní navštevovať školu.

Pravidelné skúšky sú rozložené na rôzne roky, na monitorovanie pokroku študentov. V 2.ročníku (vek 6-7 rokov) podstúpia svoj prvý SAT test, ktorý je štandardizovaným testovacím prostriedkom v matematike, angličtine a vede. SAT sú tiež v roku 6.ročníku (vek 10-11), aby vedeli sledovať svoj pokrok počas celého školského života. V 9.ročníku (vek 13-14), si študenti zvolia predmety, v ktorých budú mať záverečné skúšky, známe ako GCSE (všeobecný certifikát stredoškolského vzdelania). Týmto predmetom sa venujú v 10 a 11.ročníku, kde konečne dokončia svoje GSCE skúšky. Väčšina škôl vyžaduje, aby žiaci nosili školskú uniformu a od rodiča a žiakov sa očakáva, že pri vstupe do školy budú dodržiavať uniformu a vzhľad politiky školy.

VYŠŠIE VZDELANIE

Na šiestu formu štúdia a vysoká škola sú žiaci prijímaní v rovnakom veku, takže je na študentovi, aby sa rozhodol, ktorá varianta je pre neho vhodná. Šiesta forma sa nachádza priamo v školách, čo znamená, že keď vaše dieťa skončí školu, nemusí nutne hľadať iné miesto, ak ich škola túto možnosť už ponúka. Šiesty forma zahŕňa viac akademických predmetov a na oplátku získava študent kvalifikáciu A-úrovňových predmetov, na ktoré univerzity berú ohľad pri prijímaní uchádzačov. Existujú niektoré kurzy, ktoré ponúkajú vysoké školy, ktoré produkujú ekvivalentné kvalifikácie (NVQ), na základe ktorých budú prijatí študenti aj na univerzitu. Podobne, vysoké školy prevádzkujú kurzy dotované nadáciami, ktoré umožňujú študentovi získať špecifickú kvalifikáciu potrebnú na vstup na univerzitu.

Študenti vo veku 16 rokov nie sú povinní dokončiť vysokoškolské vzdelanie a môžu byť zamestnaní pod učňovskou prípravou, čo znamená, že sa naučia zručnosti priamo v práci, na začiatok za nižšiu mzdu. Toto nie je exkluzívne iba pre stavebný priemysel, skrášľovacie odvetvie, elektrikárov alebo inštalatérov, pretože existuje mnoho pracovných miest, ktoré sa môžu učiť popri práci.

TYPY ŠKÔL

Existuje mnoho rôznych typov škôl a tieto môžu mať na vstupnej úrovni rôzne požiadavky. Pre úroveň základnej školy sa typy škôl líšia podľa toho, v ktorej mestskej časti sa človek rozhodne študovať. V UK existujú tieto typy škôl:

Štátne školy

Štátne školy sú slobodné školy, v ktorých majú všetky deti vo veku od 5 do 16 rokov nárok na miesto (Government Digital Service [GDS], 2016). Štátne školy získajú svoje financovanie buď od miestneho orgánu alebo samotnej vlády. Existuje niekoľko rôznych druhov štátnych škôl, ktoré sa líšia z hľadiska náboženskej príslušnosti, správy, dodržiavania národných učebných osnov a požiadaviek na testovanie pri prijatí.

Gymnázium

Gymnázia sú typom štátnej školy pre stredoškolské vzdelávanie, kde deti v ich poslednom roku základnej školy dokončia "jedenásť plus", aby získali prijatie na gymnázium. Kvôli požiadavkám na skúšku je poradie študentov založené na akademických schopnostiach. Každý miestny orgán a škola môže mať rôzne očakávania pre triedy študentov, ktorí prijmu; len prejde úroveň jedenásť plus nemusí stačiť, aby sa dostali do konkrétnej školy. Niektoré školy prijali len deti s najvyššou známku na ich jedenásť plus teste.

Akadémia

Akadémie sú ďalším typom štátnej školy, ktorá bola zavedená v rámci robotníckej vlády v roku 2000 prostredníctvom zákona o vzdelávaní a zručnostiach. Akadémie hľadali nízko dotované školy a školy s nedostatočnými akademickými výsledkami a prostredníctvom vládnych finančných prostriedkov boli schopné reformovať tieto školy. Približne 60% britských stredných škôl sú teraz akadémie financované priamo centrálnou vládou (UK Parlament, 2021b). Akadémie majú tiež oveľa viac voľnosti v tom, ako prevádzkujú svoje školy. Tieto školy nie sú napríklad povinné dodržiavať národné učebné osnovy (NC). V tomto prípade, ako akadémie majú právomoc revidovať svoje učebné osnovy, sú schopní integrovať kultúrnu, etnickú a náboženskú rozmanitosť do svojich hodín, aby naučili deti chápaniu a tolerancii, zatiaľ čo sú tiež schopní zapojiť a učiť deti migrantov o veciach, ktoré sa môžu týkať ich pozadia (Manzoni & Rolfe, 2019). NC je súbor noriem stanovených vo všetkých predmetoch, aby sa zabezpečilo, že všetci študenti vo všetkých školách sa naučia rovnaký obsah. Toto je podrobne nasledované všetkými učiteľmi, konkrétne na základných školách, aby sa zabezpečilo, že rovnaké množstvo učenia je zaručené.

Náboženské školy

Tiež známe ako „cirkevné školy," aj tieto náboženské školy musia stále dodržiavať NC; Dostali však slobodu vybrať si, čo vyučujú v triedach náboženských štúdií (GDS, 2016). Anglikánska cirkev alebo iné školy založené na viere nie sú financované vládou. Sú mierne populárne a približne 1 milión študentov v súčasnosti navštevuje základnú školu Anglikánskej cirkvi. V krajine je viac ako 200 stredných škôl Anglikánskej cirkvi. Tieto školy sa spoliehajú výlučne na dary svojej náboženskej organizácie a iných charít (Church of England, n.d.). Náboženské školy nie sú obmedzené na kresťanstvo; v roku 2018 bolo v židovských školách prihlásených 34 500 židovských študentov (Boyd, 2019). V UK existujú aj islamské školy, z ktorých niektoré sú známe tým, že ich študenti dosahujú jedny z najlepších akademických výsledkov v krajine (Association of Muslim Schools, 2013).

SEN školy

Školy SEN (špeciálne vzdelávacie potreby) sú špecializované školy pre deti, ktoré majú ťažkosti s učením sa v dôsledku duševného, či kognitívneho postihnutia. Tieto môžu zahŕňať ťažkosti s komunikáciou, poznaním, učením, zmyslovým a fyzickým potrebám a sociálnym/emocionálnym blahobytom (GDS, 2016). Tieto školy sú vybavené špecifickými podpornými pracovníkmi, ktorí sú vyškolení na riešenie špeciálnych potrieb. Niektoré školy majú špecializované zameranie na prácu so študentmi s konkrétnymi poruchami ako autizmom alebo poruchy reči.

Nezávislé/Súkromné školy

Nezávislé školy, niekedy nazývané „prípravné školy" alebo "súkromné školy", sú spoplatnené školy, ktoré sú riadené radou guvernérov. Sú zvyčajne oslobodené od predpisov a podmienok, ktoré sa vzťahujú na štátne školy. Zvyčajne majú menší počet študentov v triedach a špecializovaných učiteľov a nástup do niektorých je komplikovaný vzhľadom na mieru konkurencie (Good Schools Guide, 2018). Na rozdiel od štátnych škôl, nezávislým školám nevadí, kde študent žije, pokiaľ môžu prejsť to, čo je niekedy veľmi prísny výberový procesom, dokonca aj vo veku mladých, už trojročných detí.

DIEVČATÁ V ŠKOLÁCH

Školy rovnakého pohlavia sú tiež bežné v rámci stredoškolského vzdelávania v UK. V roku 2016 sa zistilo, že dievčatá v takýchto školách dosahovali lepšie výsledky na skúškach, ako opačné pohlavie v čisto chlapčenských školách (Cughlan, 2016). Je známe, že k dievčatám a chlapcom sa v školskom prostredí pristupuje inak. Dievčatá majú tendenciu vynikať akademicky, ale môžu byť náchylné na sexistické útoky od mužských rovesníkov. Personál môže byť problémom v tomto prípade, pretože nedostatok ženských zamestnancov, môže ovplyvniť dievčatá pri výbere GCSE. Toto môže tiež ovplyvniť, ako pohodlne sa cítia v školskom prostredí, čo zas ovplyvňuje ich výkon. Podľa jednej štúdie, učitelia nie sú vyškolení pri riešení sexistických útokov, čo vedie k 27% učiteľov k tomu, že sa v takejto situácii cítia neprijemne (Hensshaw, 2020). Hovorí sa, že chlapci majú pocit, že sú stavaní do stereotypnej mužskej úlohy, ktorá môže podporovať agresiu, násilie a kontrolu.

Okrem toho, dievčatá uviedli, že neboli vyučované rovnako ako ich mužskí spolužiaci v dôsledku ich pohlavia. Toto dáva priestor na vznik problému, že nemajú rovnaký typ vzdelávania a pocit, že ich školský systém sklamal. Rodová nerovnosť je problémom v rámci vzdelávacieho systému v UK, hoci je známe, že dievčatá prekonávajú v akademických výsledkoch chlapcov, 83% zo 7-11-ročných dievčat, dosiahli úroveň 4 alebo vyššiu, zatiaľ čo 77% chlapcov v rámci toho istého prostredia dosiahlo úroveň 4 alebo vyššia (Gender Trust, 2017). Treba poznamenať, že absolventi ženskej školy majú o 35% väčšiu pravdepodobnosť, že sa zúčastnia ďalšieho vzdelávania ako muži a ženy z znevýhodnených pozadí majú o 58% väčšiu účasť na univerzite ako muži z toho istého prostredia.

ROZDIEL MEDZI UK A KRAJINAMI PÔVODU ICH MIGRANTOV

Nepochybne sa štruktúra školského systému veľmi líši v krajinách po celom svete, čo môže vytvoriť nejaký zmätok po príchode do UK. Na niektorých miestach je povinný vek ukončeného vzdelania 16 (alebo niekedy aj mladší!). Nižšie je porovnanie britského školského systému s tými z Poľska, Číny a Indie, z ktorých všetci tvoria významnú časť migrantskej populácie UK.

Poland

V Poľsku musia deti navštevovať školu iba do veku 15 rokov (Wiedzy, n.d.). Hoci v UK sú deti povinné navštevovať školu iba do 16 rokov, je veľmi povzbudzované a takmer očakávané je, že budú navštevovať ďalšie vzdelávanie po ukončení školy (úrovne A, vysoká škola a univerzita). Aj keď sa dieťa rozhodne, že ďalšie vzdelávanie nie je to, čo by chcelo robiť, má možnosť dokončiť učňovskú prípravu, ktorá mu umožní naučiť sa a získať príslušnú kvalifikáciu pre prácu, ktorú má. V Poľsku deti začínajú chodiť do

školy vo veku 3 rokov, čo je o niečo menej ako v UK. Napriek tomu sú však k dispozícii škôlky pre deti vo veku od 0-3 alebo 4. Niektoré školy v nej majú časť pre škôlky, ktorá pomáha učiteľom s deťmi, vrátane tých, ktoré potrebujú starostlivosť. Škôlky spravidla nie sú bezplatné a rodičia/opatrovatelia musia za starostlivosť o svoje deti platiť. Je vhodné poznamenať, že Poľsko prechádza vzdelávacou intervenciou a že priemerné štandardizované skóre testov sa vyrovnáva skóre v Británii (Wes & Bodewig, 2016).

People's Republic of China

Na rozdiel od UK sú čínske školy pod štátnym dohľadom a funguje tam len veľmi málo súkromných škôl (OECD, 2016). Na rozdiel od UK sú materské školy v Číne veľmi obľúbené. Ako bolo uvedené vyššie, deti v UK začínajú povinnú školu vo veku základnej školy. Materské a predškolské zariadenia nie sú v UK povinné a človek musí o miesto zažiadať. V Číne je obsah, ktorý sa učia na základných školách, oveľa hlbší ako v UK. O rodičoch detí v Číne je známe, že ich deti cez prázdniny viac študujú, aby dosiahli lepšie akademické výsledky. V UK sa deti na základných školách učia iba základy a vzdelávanie sa postupne prehľbuje (Lei, 2004). Čínske stredoškolské vzdelanie je rozdelené na juniorské a stredné školy a všetky majú prijímacie skúšky. V Británii je jediným prijímacím testom skúška jedenásť plus, pre prijatie na gymnáziá. Čína vyžaduje viac skúšok ako UK a študované predmety sú rozmanité a povinné. Po 9. ročníku v britskom stredoškolskom vzdelávaní majú študenti na výber z určitých predmetov a povinných predmetov, z ktorých skladajú záverečnú skúšku - GCSE.

India

V Indii má školský systém štyri stupne, ktoré sú nastavené odlišne od UK. Prvá úroveň je „nižší základný stupeň“ s deťmi vo veku od 6 do 10 rokov, druhá úroveň je „vyšší základný stupeň“ s deťmi vo veku 11 a 12 rokov, tretia úroveň „vysoká“ je 13-16 rokov a štvrtá úroveň „vyšší stredný stupeň“ pre deti vo veku 17 a 18 rokov (Kumar, n.d a ďalšie). Na rozdiel od UK sa celé hodiny môžu vyučovať buď v hindčine, v jazyku ich regiónu, alebo v angličtine. Spoločenské predmety sa zvyčajne vyučujú v hindčine a ďalšie hodiny buď v regionálnom jazyku, alebo v angličtine. Okrem vládnych škôl existujú aj súkromné školy. Miera gramotnosti v Indii od posledného sčítania ľudu v roku 2011 je 74,04% (Oxfam India, 2015), zatiaľ čo v Británii je to 99%. Namiesto britskej maturity majú ICSE alebo indický certifikát stredoškolského vzdelania. Zákon o práve na vzdelávanie z roku 2009 v Indii znamená, že vzdelávanie je teraz povinné a bezplatné pre deti vo veku od 6 do 14 rokov, a preto je vláda povinná poskytovať bezplatné a povinné základné vzdelávanie každému dieťaťu v obecnej škole v rámci 1 km, až do 8. ročníku v Indii (Oxfam India, 2015).

EAL ŠTUDENTI V BRITÁNII

Vek, v ktorom sa dieťa, pre ktoré je angličtina ako doplnkový jazyk (EAL) presťahuje do Veľkej Británie, má veľký vplyv na ich výkon v rámci britského vzdelávania. Podľa ministerstva školstva (2019) študenti EAL, ktorí začali vzdelávanie v Británii zo začiatku, dosiahli vyššie alebo podobné výsledky ako deti, ktoré nepochádzali z cudziny. Výskum ukázal, že čím neskôr študent EAL prišiel do britskej školy, tým nižšie výsledky dosiahne. Nie všetky školy majú príležitosť získať finančné prostriedky EAL, čo môže byť problém pri pokuse o úplnú integráciu študentov do okolia školy. Financovanie EAL nie je v školách povinné a mnohé školy nemajú zdroje na pomoc deťom EAL. Výsledkom bolo, že grant nahradil Grant na dosiahnutie etnickej menšiny (EMAG) a rozdelil sa pomocou faktorov, ako je počet študentov EAL alebo študentov etnických menšín, ktorí nedosahovali dobré výsledky. Nie všetky školy dostali rovnaký objem financií; všetko záviselo od počtu absolventov a od toho, akú podporu potrebovali (National Association for Language Development in the Curriculum [NALDIC], 2015). Grant EMAG prebiehal do roku 2011. Od roku 2013 fórum miestnych

škôl pre každý školský orgán rozhodne, či majú školy nárok na financovanie alebo nie. Pri zvažovaní vzorcov miestneho financovania by mohol byť v prípade potreby zahrnutý „faktor EAL“. Výsledkom je, že financovanie, ktoré školy dostanú (ak vôbec nejaké), sa bude líšiť od oblasti k oblasti v závislosti od počtu oprávnených študentov.

ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE A AKTIVITY

Aj keď existuje obmedzený výskum celonárodnej podpory, ktorú UK ponúka, boli vypracované celosvetové správy, ktoré načrtávajú návrhy, ktoré by mohli viesť k vyššej úrovni podpory v UK. Napríklad správa OECD z roku 2015 „Pomoc imigrantským študentom k úspechu v škole - a ďalej“ obsahuje niekoľko návrhov, ako by mohol vzdelávací systém urobiť viac pre podporu týchto rodín v núdzi. Jedným z návrhov je napríklad poskytnúť rodinám užitočné informácie prostredníctvom letákov alebo príručiek, aby sa zabezpečilo, že si rodičia plne uvedomia očakávania svojej hostiteľskej krajiny a školy, do ktorej zapísali svoje deti. Ďalším návrhom bolo poskytnúť podporu a školenie učiteľom, aby dokázali identifikovať študentov, ktorí potrebujú dodatočnú podporu alebo jazykové vzdelávanie. Identifikácia dieťaťa v núdzi je prvým krokom k tomu, aby bolo školstvo schopné poskytnúť potrebnú podporu.

Ďalší výskum príkladov dobrej praxe implementovaných britskými školami vyzdvihol predovšetkým úlohu „jazykového veľvyslanca“ (Parent Kind, 2018). Jazykovými ambasádormi môžu byť viacjazyční dospelí alebo deti v škole, ktorí môžu pomôcť podporovať rodiny migrantov. Veľvyslanci dobrovoľne venujú svoj čas pomoci pri preklade dokumentov alebo dokonca pri ich tlmočení. Myšlienka jazykových ambasádorov je stále v procese rozpracovania, ale bola vyskúšaná v niektorých školách v Barnett a Harrow. Rodičia a školy spolupracujú na vytvorení programu pre jazykových ambasádorov, ktorý zahŕňa nápady, ako napríklad mať ambasádora pre žiakov. Tento žiak by pomohol deťom s trochou angličtiny cítiť sa vítanými, poskytoval by im podporu počas celého školského dňa pri čítaní a písaní, preklade pre učiteľov a pomáhal by učiteľom identifikovať oblasti, v ktorých je potrebné zlepšiť sa. Ambasádori materského jazyka sú schopní spojiť rodiny, ktoré hovoria rovnakým jazykom, s cieľom vybudovať podpornú sieť, prekladať písomné dokumenty, ako sú školské príručky a pravidlá školy, a ponúkať mediáciu a preklad počas stretnutí a workshopov. V prípade, že nebude existovať vhodný veľvyslanec rodiča alebo žiaka, škola sa môže obrátiť na komunitu a nájsť osobu, ktorá je ochotná dobrovoľne venovať svoj čas a pomôcť.

V štúdiu anglických škôl Manzoniho a Rolfeho z roku 2019 navrhli niekoľko praktických spôsobov, ako zapojiť rodičov do vzdelávania svojich detí. Tieto už boli v rôznej miere použité v bežnom a súkromnom vzdelávaní; Špecifickým zameraním na rodičov a opatrovníkov migrantských detí by však pomohli prekonať niektoré prekážky, s ktorými sa migrantskí rodičia stretávajú, a ktoré im bránia v plnom zapojení sa do vzdelávania ich dieťaťa. Toto zahŕňa, ale nie je obmedzené na: nedostatok formálneho vzdelania, nízku úroveň znalosti jazykov hostiteľskej krajiny, nedostatok znalostí o spoločnosti a kultúre hostiteľskej krajiny, nedostatok znalostí o vzdelávacom systéme hostiteľských krajín, traumy, sociálna izolácia, pracovné záväzky a rodinné povinnosti. Nasleduje zoznam príkladov dobrej praxe prevzatých z ich štúdie.

- Kurzy angličtiny pre rodičov. Toto je možno najdôležitejšie, pretože rodič, ktorý ovláda angličtinu, má väčšiu šancu plne sa zapojiť do vzdelávania svojho dieťaťa, s odstránením nevýhody spoliehania sa na tlmočníka a obmedzený preklad.
- Veľvyslanci rodičov/jazyka
- Viacjazyčný školský materiál a tlmočníci, s cieľom uľahčiť komunikáciu medzi učiteľom, školou a školskými orgánmi. Ako poukazujú, množstvo škôl poskytuje dvojjazyčné uvítacie balíčky.

Publikovanie prekladov dôležitej školskej literatúry a dokumentov pomohlo rodičom dozvedieť sa viac o škole a pomáha komunikácii medzi školskými úradmi a rodičom

- Zapojenie rodičov do vzdelávania a školského života ich dieťaťa tým, že ich pozývame napríklad na školské aktivity a výlety, ako sú zhromaždenia alebo školské predstavenia
- Špecifické projekty a činnosti zahŕňajúce rodičov zamerané na integráciu žiakov z radov migrantov. Napriek tomu, že je úplne bežné, že nemigrujúci rodičia, opatrovník a rodina navštevujú školské aktivity, je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na zapojenie migrujúcich rodičov a najmä mladších opatrovníkov a rodiny do projektov. Manzoni a Rolfe spomínajú na základnú školu v juhozápadnom Anglicku, ktorá využívala dramatické a hudobné iniciatívy. Rodičia boli pozvaní, aby sa zúčastnili a pomohli vytvoriť rekvizity a kostýmy. Manzoni a Rolfe vysvetľujú, že to rodičom umožňuje komunikovať s inými dospelými a zapojiť sa do školského života. Výsledkom bolo, že rodičia si vážili možnosť stretnúť sa s inými rodičmi.
- Venujte zvláštnu pozornosť mladším rodinným príslušníkom, ktorí konajú ako opatrovníci; často sú prehliadaní starší súrodenci, pre ktorých môže byť preberanie rodičovských povinností náročné a sami by mali prospech z otvorenia širších sociálnych kontaktov s miestnou komunitou.
- Kávové rána pre rodičov
- „Komunikačné skupiny“ pre rodičov
- Vyhradené večery pre novo prichádzajúcich rodičov
- Športový mentoring
- Pracovníci podpory rodiny
- Multikultúrne podujatia a workshopy
- Raňajkové kluby

To všetko podporujú Koehler, Bauer, Lotter a Maier (2018), ktorí navrhujú súbor nástrojov s názvom „Osvedčené postupy pre zapojenie migrantských rodičov do vzdelávania: kolaboratívne siete na posilnenie postavenia rodičov v oblasti migrácie“. Celkovo sa domnievajú, že zapojenie rodičov do oblasti školy a domova je pozitívnym krokom, a ako taký súbor nástrojov poskytuje niekoľko odporúčaní. Jedným z odporúčaní je prinútiť rodičov, aby sa v škole cítili vítaní, distribúciou „rodičovských priečinkov“ počas uvítacieho pohovoru. Školy môžu udržiavať viacjazyčné značenie a ponúknuť úvodný predhovor pred zápisom pre rodičov. Ďalším odporúčaním je zabezpečiť výučbu jazyka a tlmočníkov, ak je to možné, pre rodičov, ktorí majú problémy s učením sa jazyka. Školy môžu urobiť viac pre to, aby informovali rodičov o kultúre školy a vzdelávacom systéme všeobecne, a tiež zmiernili prípadné nedorozumenia medzi učiteľom, školou a rodičom.

Koehler a kol. (2018) taktiež navrhli propagáciu školy ako komunitného centra, čo sa v Británii vykonáva už desaťročia; tu môžu poskytovať informácie o miestnych možnostiach podpory, organizovať rodičovské stretnutia pre novo prichádzajúce rodiny a poskytovať rodičovskú miestnosť raz alebo dvakrát týždenne, kde môžu rodičia dohnať školské akcie. Školy môžu nechať dobrovoľníkov pôsobiť ako „sprievodcov pre rodičov“, ktorí hovoria jazykom rodičov a môžu im pomôcť zoznámiť sa so školou. Učitelia môžu tiež zlepšiť svoj vzťah s rodičmi tým, že sa budú snažiť komunikovať o iných témach, ako sú prekážky, s ktorými sa dieťa potýka; napríklad je možné uskutočniť „telefonát dobrých správ“ s cieľom informovať rodiča, ak sa jeho dieťaťu v ten deň v triede niečo obzvlášť dobre darilo.

Okrem priamych vzťahov medzi rodičmi, učiteľom a školou by mohlo pomôcť, keby národné predpisy požadovali, aby sa učitelia a školské úrady zúčastňovali zasadnutí odborného rozvoja zameraných na budovanie inkluzívnej triedy. Školy môžu okrem toho posilniť svoju spoluprácu medzi sebou, škôlkami, komunitnými sieťami migrantov, miestnymi sociálnymi službami a mimovládnyimi organizáciami. Vytvorenie siete môže podporiť účasť migrantov na vzdelávacom systéme vytvorením

multidisciplinárneho tímu, ktorý môže poskytnúť praktické riešenia na zabezpečenie vzdelávacieho úspechu týchto detí a poskytnúť cesty podpory rodinám pri prekonávaní prekážok, s ktorými sa môžu stretnúť.

Napriek tomu, že odporúčania Koehlera a kol. a Manzoni a Rolfe sú silné, mnohé z nich sa vo veľkej miere spoliehajú na čas a primerané financovanie zo strany školských a vzdelávacích orgánov. Tiež sa spoliehajú na dostupnosť učiteľov a rodičov, ktorí im venujú čas, čo nie je vždy možné s veľmi veľkým pracovným zaťažením.

OČAKÁVANIA

Každá škola má iné očakávania od rodičov/opatrovateľov a ich úlohy v rámci škôl. Od rodičov/opatrovateľov sa zvyčajne očakáva, že budú chodiť do školy na akcie, ako sú rodičovské združenie, na ktorom učitelia prediskutujú doterajšie výsledky a správanie dieťaťa. Pre niektorých rodičov je ťažké to dosiahnuť, ak nevedia hovoriť po anglicky. Mať tam svoje dieťa, aby im pomohlo preložiť to, čo hovorí učiteľ, je dobrý spôsob, ako prekonať túto špecifickú bariéru. Rodičia sú tiež zvyčajne pozývaní navštevovať akékoľvek inscenácie, ktoré škola organizuje, napríklad charitatívne akcie, a niekedy majú malý počet rodičov, ktorí navštevujú školské výlety.

Je veľmi dôležité, aby školy získali potrebné finančné prostriedky, aby mohli podporovať rodičov, ktorí môžu potrebovať nasmerovať v nájdení hodín angličtiny, alebo dokonca organizovať vlastné večerné hodiny v školách s vysokým počtom migrantov. Dôležitým faktorom, ktorý je potrebné poznamenať, je, že študenti EAL a študenti s migrujúcimi rodičmi by nemali byť hodnotení rovnako ako deti, ktoré nie sú migrantmi. Môžu mať skúsenosti s rôznymi traumatickými faktormi a ich podporu možno bude potrebné upraviť tak, aby zodpovedala ich špecifickým potrebám pri adaptácii na nové školské prostredie a nový domov.

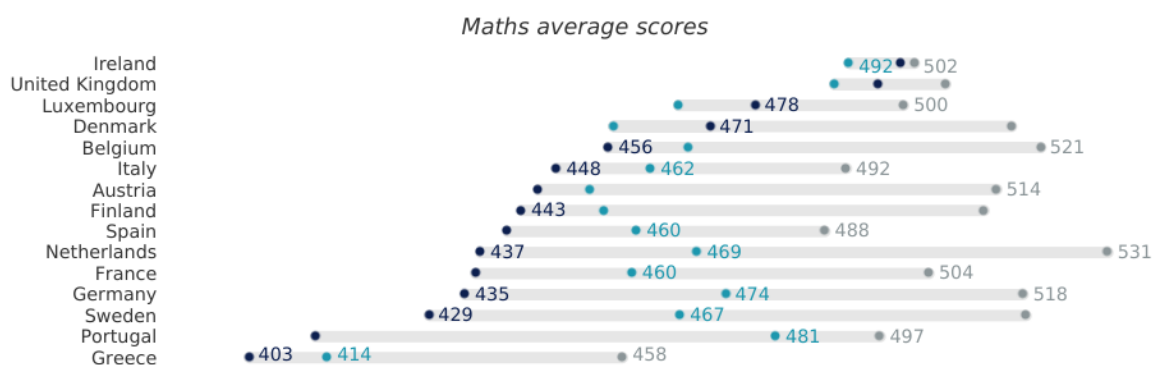
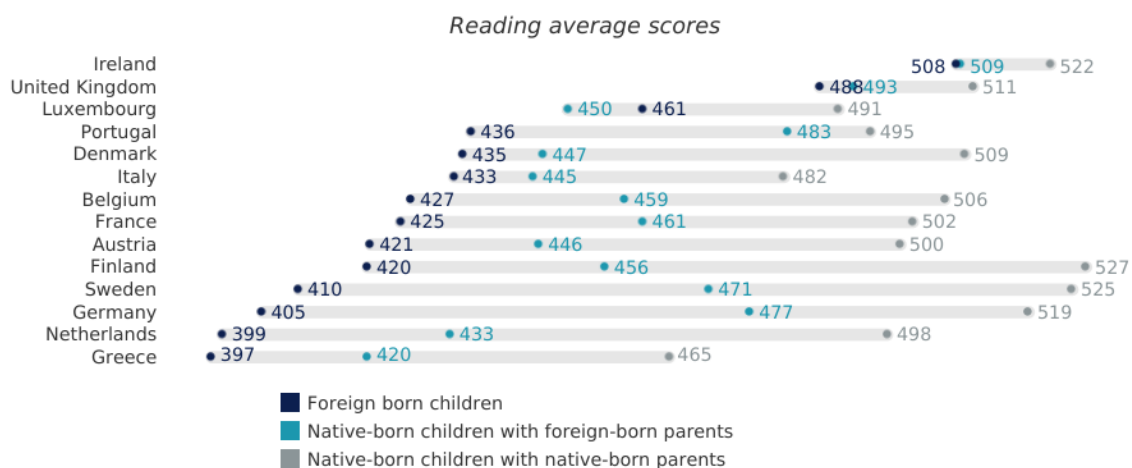
FINANCOVANIE MIGRANTSKÝCH RODIČOV

V roku 2011 sa finančné prostriedky pre nových prisťahovalcov a etnické menšiny drasticky znížili. To znamenalo, že konkrétne finančné prostriedky pre novo prichádzajúcich, ako napríklad granty EMAG, boli zahrnuté do financovania všeobecných škôl, ku ktorému miestne orgány nemali povinnosť prideliť školám celú sumu (NALDIC, 2015). Táto zmena tiež znamenala, že podporu EAL už nefinancovali miestne orgány a školy by museli odporúčať rodičov/opatrovateľov na platené služby.

Od roku 2021 vláda UK sľúbila, že financovanie vzdelávania pre školy sa zvýši, pričom základné školy dostanú 3 750 libier na dieťa a stredné školy dostanú 5 000 libier na dieťa. V predchádzajúcich rokoch miestne orgány nemuseli prideliť celý objem finančných prostriedkov na dieťa školám, čo ponechalo veľa škôl pod minimálnym objemom finančných prostriedkov na dieťa (Department for Education, 2019a). Vďaka zavedeniu tejto novej legislatívy budú školy schopné poskytovať oveľa väčšiu podporu deťom, ktoré pochádzajú zo znevýhodneného prostredia, a môžu dokonca financovať potreby EAL a migrantských študentov.

ROZDIELY MEDZI PRVOU A DRUHOU GENERÁCIOU MIGRANTOV

Rozdiely v dosiahnutom vzdelaní medzi deťmi narodenými v zahraničí (1. generácia) a deťmi narodenými v UK (2. generácia) sú v porovnaní s inými európskymi krajinami relatívne nízke; pripať však stále existuje (Fernández-Reino, 2020). V roku 2018 sa zistilo, že 15-roční mladí ľudia zo UK v štandardizovanom teste prekonal 11 ďalších európskych krajín v oblasti čítania a matematiky, pričom vyššie postavenie na oboch frontoch dosiahlo iba Írsko. V porovnaní s tretím najlepším výkonom, Luxemburskom, dosiahli deti z cudziny vo Veľkej Británii o 5,9% lepšie výsledky v čítaní a o 3,8% v matematike. V porovnaní s najnižším výkonom v Grécku dosiahli deti z cudziny vo Veľkej Británii v

Source: Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), Program for International Student Assessment (PISA), 2018 Reading, Mathematics and Science.

priemere o 22,9% lepšie výsledky v čítaní a o 23,1% v matematike.

Okrem toho sa zistilo, že rozdiel v dosiahnutom vzdelaní medzi deťmi migrantov 1. a 2. generácie je v Británii oveľa nižší ako v iných európskych krajinách, pričom deti 1. generácie dosiahli o 1,0% horšie výsledky ako deti 2. generácie v čítaní a asi 1,2% horšie v matematike. Tento rozdiel však nie je na posmech; stále existuje pozoruhodný rozdiel medzi akademickými výsledkami detí narodených v zahraničí a detí narodených v UK, a dokonca aj medzi študentmi 2. a 3. generácie (obaja rodičia narodení v Británii). Migrantské deti 1. generácie dosiahli v čítaní asi o 4,7% nižšiu hodnotu ako ich rovesníci z tretej generácie a 3,5% v matematike. Napriek tomu, že UK je v porovnaní s niektorými európskymi partnermi v relatívne dobrej pozícii, rozdiel v dosiahnutých výsledkoch medzi týmito generáciami študentov stále hovorí o potrebe väčšej podpory vzdelávania pre tieto skupiny.

Podľa Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, 63% študentov imigrantov 1. generácie a 38% študentov imigrantov 2. generácie v Európe hovorí doma v hostiteľskej krajine iným jazykom (OECD, 2015). Keďže školy dostávajú dodatočné finančné prostriedky a od miestnych orgánov sa

požaduje, aby tieto prostriedky riadne a spravodlivo rozdelili, mohlo by to znamenať veľký rozdiel v tom, že tieto školy budú podporovať potreby detí migrantov.

Bol publikovaný obmedzený výskum o podpore, ktorú dostávajú rodiny migrantov zo škôl svojich detí. Niektoré z týchto rodín sa namiesto toho musia spoliehať na svoje deti v oblasti jazykovej podpory a môžu mať problémy s podporou svojich detí pri domácich úlohách a iných problémoch spojených so školou.

VIDIECKÉ A MESTSKÉ OBLASTI

Mestské oblasti v Británii sú zvyčajne oveľa rozmanitejšie ako vidiecke oblasti (Department for Environment, Food & Rural Affairs, 2020). V roku 2018 bolo zaznamenané, že biele etnické skupiny vo vidieckych oblastiach tvorili 97,6%, zatiaľ čo v mestských oblastiach to bolo 81,4%. Ukázalo sa tiež, že etnická rozmanitosť sa v najmenej osídlených oblastiach znížila. Najvyššiu koncentráciu migrantov v UK možno nájsť v Londýne; v roku 2017 v skutočnosti približne 36% britskej populácie narodenej v zahraničí malo pobyt v Londýne (Kone, 2018). Naopak, regiónom s najmenším počtom migrantov je Wales. Je potrebné poznamenať, že oblasti s najvyšším počtom migrantov sú tiež oblasťami, v ktorých je najväčšia podpora rodín migrantov s oveľa vyššou koncentráciou mimovládnych organizácií (MVO) alebo charitatívnych organizácií zameraných na podporu tejto populácie v ich snaha o dobrý život v UK.

ÚLOHA NEZISKOVÝCH A INÝCH SOCIÁLNYCH ORGANIZÁCIÍ

Ako bolo uvedené vyššie, vzhľadom na relatívne vysoký počet rodín migrantov v Británii existuje mnoho mimovládnych organizácií a ďalších sociálnych organizácií, ktoré sa venujú uľahčeniu procesu integrácie týchto skupín. V ktoromkoľvek z veľkých miest (Londýn, Birmingham, Edinburgh atď.) nájdete množstvo iniciatív, ktorých cieľom je podpora integrácie migrantov do britskej spoločnosti, ale menej z týchto iniciatív sa vyskytuje mimo veľkých miest. Niektoré z týchto organizácií sú známe svojimi celoštátnymi službami a pracujú aj na podpore migrantov; medzi niektoré z nich patrí Britský červený kríž, Oxfam, Citizens Advice a Rada pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees, n.d.). V závislosti od organizácie môžu ponúkať také služby, ako sú hodiny angličtiny, právne poradenstvo v oblasti imigrácie, pomoc pri písaní životopisu a hľadani práce a dokonca aj spoločenské akcie, ktorých cieľom je jednoducho spojiť okolitú komunitu s týmito rodinami.

Napríklad jedna taká iniciatíva zo Škótska sa nazýva „Talk Talk“ (Scottish Refugee Council, 2019). Mestská rada v Edinburghu pilotovala tento 5-týždňový intenzívny kurz rozprávania a počúvania angličtiny. Na účely pilotného projektu sa 8 dobrovoľníkov s certifikáciou Trénovanie gramotnosti dospelých (ITAL) zúčastnilo dvoch dvojhodinových školení a boli podporovaní a vedení školiteľmi kurzov. Po školeniach mohli dobrovoľníci každý týždeň 2 hodiny podporovať študentov v pomere 1:1 alebo 1:2 počas 2 hodín, pričom pokryli niektoré náležitosti pre každodenný život, ako napríklad schopnosť hovoriť o zamestnaní a komunikovať o dôležitých zdravotných informáciách u lekára alebo v lekárni. Po pilotnom testovaní účastníci hlásili lepšie porozumenie a väčšiu nezávislosť pri používaní angličtiny. Táto prípadová štúdia ukazuje, ako je možné dobrovoľnícku pomoc efektívne integrovať do štruktúrovaného vzdelávania ESOL. Okrem toho tiež ukazuje, ako sa jazyk, ktorý je užitočný a relevantný pre každodenný život, ľahšie zachováva a osvojuje. Mestská rada v Edinburghu má v úmysle pokračovať v programe kvôli jeho úspešnému výsledku.

Ďalším príkladom je The Bell Foundation, charita, ktorej cieľom je „prekonať vylúčenie prostredníctvom jazyka“ vytvorením nadácie, ktorá vhodne identifikuje podporu, ktorú okolité oblasti potrebujú, a vytvorí intervencie alebo plány na prekonanie prekážok (Bell Foundation, 2021). V tomto prípade Bell Foundation založila stránku, kde si školy môžu stiahnuť návod, ako pomôcť rodičom

z migrantských rodín. Táto digitálna platforma umožňuje viacerým školám z ľubovoľného miesta v UK stiahnuť tieto materiály. Príručka poskytuje odporúčania, ako pracovať s deťmi EAL a ich rodičmi. Toto sťahovanie je k dispozícii vo viacerých jazykoch, aby zapojilo migrujúcich rodičov a pomohlo im podieľať sa na pomoci svojim deťom. Bell Foundation má tiež blog na zvýšenie informovanosti o ťažkostiach, s ktorými sa môžu rodičia stretnúť, a o tom, ako ich možno podporovať. Webináre, výskum, správy a usmernenia, všetky online, na pomoc rodinám migrantov a miestnym orgánom, aby mohli ponúknuť aj svoju podporu.

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE PRÍKLADOV DOBREJ PRAXE

Medzi rôznymi iniciatívami implementovanými na podporu migrantov sme izolovali päť prípadových štúdií britských škôl, ktoré sú príkladom osvedčených postupov pri zapájaní detí migrantov a ich rodín do vzdelávania dieťaťa.

1. GATEWAY LEARNING COMMUNITY PARTNERSHIP

The Gateway Learning Community Partnership (GLC) je partnerstvo škôl v Tilbury a Chadwell St. Mary, ktoré majú v súčasnosti 98 študentov zo 40 rôznych krajín a majú tiež zamestnancov a nepedagogických zamestnancov, ktorí ovládajú jazyky, a ktorí sa zúčastňujú projektu (GLC, n.d.). Implementujú „kamarátsky systém“ ako spôsob, ktorý pomôže integrovať žiakov z radov migrantov do ich škôl pomocou znalosti jazyka ich súčasných študentov pri prijímaní nových študentov. Systém kamarátov funguje rovnako ako ambasádorské projekty, kde sú deti spárované s novo prichádzajúcimi žiakmi, ktorí hovoria rovnakým jazykom, a kamarát môže dieťaťu ukázať, ako škola funguje, ako sa po škole pohybovať a dokonca aj pomáhať s mimoškolskými aktivitami, ako sú domáce úlohy. Nakoľko ide o bežný postup pre školy GLC, našťastie majú primerané zdroje na ubytovanie a podporu detí a rodičov z migrantských rodín. Migrantské rodičia sú v rámci tohto projektu tiež veľmi podporovaní, pretože sú im ponúknuté hodiny a špeciálne intervenčné hodiny pre rodičov, ktorých sa môžu zúčastniť, kde sa stretnú s viacjazyčným personálom a ukážu im cestu, ako pomôcť svojim deťom s domácimi úlohami, ako funguje život v škole a ako ich vo všeobecnosti integrovať do ich hostiteľská krajina.

2. LOUGHTON MANOR FIRST SCHOOL

Prvá škola v Loughton Manor si váži a podporuje súdržnosť komunity propagáciou britského hodnotového systému (Manzoni & Rolfe, 2019). Na úrovni politiky to zahŕňa váženie si kultúr ich žiakov integrovaním prvkov danej kultúry študenta do učebných osnov; podporuje tiež multiracialitu školských výstav, aby odrážali študentský kolektív a komunitu, v ktorej oslavujú kultúrnu rozmanitosť. Vážia si jazyky a skúsenosti detí etnických menšín tým, že pozývajú dospelých hostí z rôznych etnických a kultúrnych skupín a vytvárajú atmosféru, v ktorej sú študenti, zamestnanci a rodičia konfrontovaní s fanatizmom, rasizmom a sexizmom, vrátane tých, ktoré robia zamestnanci a iní dospelí.

Na úrovni triedy učiteľský zbor a zdroje odrážajú multikultúrnu spoločnosť bez predsudkov a stereotypov a to, čo škola nazýva „tokenizmus“. Učebné zdroje, knihy a materiály odrážajú multikultúrny charakter ich komunity a školy podporou pozitívneho obrazu etnických menšín. Podporuje tiež posilnenie kontaktu s príslušníkmi miestnych komunit etnických menšín a výlety do zaujímavých miest. Aktivity v triede zahŕňajú rozvíjanie vzájomného porozumenia iným kultúram prostredníctvom rôznych aktivít vrátane hrania rolí, drámy, príbehov, obrázkov, hudby a umenia.

Škola tiež propaguje politiku podpory žiakov tým, že im poskytuje ďalšie vzdelávanie v anglickom jazyku a umožňuje im používať svoj materinský jazyk doma aj v škole, a všade kde je to možné. Vhodné jazyky okrem angličtiny by sa v tomto prostredí mali považovať za rovnako dôležité ako angličtina.

3. SAINT EDMUND'S NURSERY SCHOOL AND CHILDREN'S CENTRE

Materská škola a detské centrum St. Edmund sa nachádza v meste Gillington v Bradforde. Majú iniciatívu, ktorá funguje tak, aby poskytovala predškolské vzdelávanie rómskym rodinám, ktoré nedávno prišli zo strednej a východnej Európy (British Academy for the Humanities and Social Sciences, 2017). Tento projekt bol úspešný nielen pri zaisťovaní dôvery rómskej komunity, ale aj pri odstraňovaní rozdielov medzi rómskymi a britskými deťmi.

St. Edmund's zamestnáva zamestnancov zo stredoeurópskeho a východoeurópskeho prostredia, vrátane rómskeho podporného pracovníka, ktorý si dokázal vybudovať dôveru a pracovať ako advokát. Škola ponúka „politiku otvorených dverí“, v rámci ktorej môžu rodičia slobodne vstúpiť do školy a pripojiť sa k svojim deťom tak dlho, a často ako chcú. Na niektorých miestach Európy rómske deti často navštevovali segregované školy, kde s nimi bolo zle zaobchádzané, boli zanedbávané a zneužívané. Zmiernenie podozrenia, že rodičia sú veľkou prekážkou, sa v Sv. Edmund odhodlali prekonať. Politika „otvorených dverí“ bola pri riešení tejto prekážky zásadná. Tým, že rodičom poskytli slobodu prichádzať a odchádzať, dokázali si vybudovať dôveru a poskytnúť rodičom príležitosť zistiť, aké neoceniteľné vzdelávacie zdroje môžu prostredím prvého ročníka ponúknuť svojim deťom. Podporní pracovníci školy často navštevujú rómske rodiny doma, čo umožňuje lepšie spojenie a ponúka rodinám väčšiu podporu. Atmosféra školy je neformálna a príjemná. Používanie krstných mien sa odporúča a rodičia sú dokonca vítaní v zamestnaneckej miestnosti. Zamestnanci majú hlboké znalosti o predchádzajúcom vzdelávaní, skúsenostiach a diskriminácii rodičov vo svojich domovských krajinách. Akékoľvek problémy, ktoré môžu v škole nastať, sú vždy riešené bez súdenia a pri rozhodovaní je vždy v popredí to, čo je pre dieťa najlepšie. Medzi ďalšie aktivity v škole patria kurzy ESOL, rodičovské kurzy, klub otcov a krúžok rozprávania.

Gillington je v 5% najchudobnejších oblastiach UK. Má vysokú migračnú populáciu a je tu väčšina nebielej populácie. Rómske rodiny z Českej republiky a zo Slovenska tu majú jedny z najrozšírenejších komunit a niektoré z najzraniteľnejších rodín vo Veľkej Británii. Tieto rodiny bežne zápasia s nízkou gramotnosťou a hrozí im vykorisťovanie kvôli nízkej úrovni angličtiny a angažovanosti vo verejných službách. V súčasnosti je počet rómskych detí v ranej starostlivosti veľmi málo zastúpený; iniciatíva Sv. Edmunda však zaznamenala neustály nárast počtu rómskych detí. Škola posledných sedem rokov neúnavne pracovala na podpore začlenenia tejto demografickej skupiny pomocou nových a inovatívnych stratégií.

St. Edmund's sa neobmedzuje iba na školské prostredie, ale angažuje sa aj v širších komunitných podujatiach, ako sú pouličné večierky a workshopy. Ofsted trvale udeľuje škole nálepku „vynikajúci“ a škole je tiež udelený titul Centrum excelentnosti pre nové rodiny v Bradforde.

4. BOWLING PARK PRIMARY SCHOOL

Bowling Park School je výsledkom zlúčenia dvoch škôl. Za posledných desať rokov, odkedy došlo k zlúčeniu týchto dvoch škôl, došlo k nárastu študentov EAL. Ako bolo uvedené vyššie, Bradford je notoricky oblasťou, ktorá trpí ekonomickým poklesom, s vysokou mierou nezamestnanosti a migrujúcim obyvateľstvom (Manzoni & Rolfe, 2019). Pred siedmimi rokmi škola prijala ustanovenie „Nový v Anglicku“. Ustanovenie je určené pre žiakov EAL od 2. ročníka a je rozdelené do troch fáz. Prvá fáza je pre deti, ktoré sú úplným nováčikom v angličtine, a tu sa učia základné zručnosti v rozprávaní, čítaní a písaní. V druhej fáze deti tieto schopnosti ďalej rozvíjajú a začínajú používať zložitejšie gramatické konštrukcie. V záverečnej fáze sa od študentov očakáva, že urobia dobrý pokrok a až potom prejdú do hlavného systému; z dôvodu rozpočtových obmedzení sa škola snaží obmedziť 3 fázy na 2.

Škola, ktorá berie na vedomie nedostatok životných skúseností u niektorých študentov, prijíma opatrenia na preklenutie medzier vo vedomostiach. Ak by napríklad začali s témou, ako je farmárčenie, škola zorganizuje návštevu farmy s cieľom uľahčiť používanie potrebnej slovnej zásoby. S cieľom pomôcť viac znevýhodneným rodinám, ktoré pomáhajú aj s mimoškolskými záležitosťami, ako je zdravotná starostlivosť, boli vymenovaní štyria mentori vzdelávania. Kroky, ktoré škola urobila, boli veľmi účinné pri budovaní dôvery voči rodinám, najmä v rómskej komunite. Aby sa zvýšila ambícia žiakov, škola do ich kultúry začlenila „Going the Extra Mile“. Tu sa študenti vyzývajú, aby nasledovali svoje ambície a zväžili množstvo zamestnaní a pracovných príležitostí. Školu dnes Ofsted hodnotí ako „dobrú“. Posledná správa spoločnosti Ofsted dokonca zachádza tak ďaleko, že chváli dobrú podpornú sieť školy a zaobchádzanie so žiakmi a jej ochotu podporovať vzdelávanie žiakov, ktorí po príchode hovoria málo alebo vôbec anglicky.

5. WESTMINISTER ACADEMY

Westminster Academy je neselektívna škola v Londýne, ktorú Ofsted ohodnotil ako „vynikajúcu“. 76% jej študentov ovláda angličtinu ako ďalší jazyk (Manzoni & Rolfe, 2019). Študentský zbor pozostáva z detí, ktorých rodičia sú diplomati a pracujú na veľvyslanectvách, utečencoch a mladistvých bez sprievodu. V minulosti bola škola schopná poskytnúť študentom EAL oveľa viac, ako napríklad ďalšie vyučovanie učiteľov a asistentov učiteľa; v dôsledku škrtov vo financovaní bola však škola nútená hľadať iné stratégie s využitím menšieho počtu ľudských zdrojov. V škole učiteľ, ktorý je zodpovedný za študentov EAL, vykonáva uvedenie do školského prostredia pre migrantských študentov. Úvod obsahuje a testuje písomnú a hovorenú angličtinu. Potom bude učiteľ EAL pravidelne navštevovať triedy, aby skontroloval pokrok migrantských študentov.

Škola podporuje študentov v práci navyše v domácom prostredí a v hodinách s asistentom učiteľa (TA). V prípade žiakov v 11.ročníku sa odporúča, aby svoje maturitné skúšky skladali vo svojom rodnom jazyku. Hovorené hodnotenie v 11.ročníku sa využíva ako príležitosť pre študentov EAL diskutovať o svojom pôvode, čo podporuje empatiu a porozumenie medzi ich spolužiakmi. Škola spolupracuje aj s Westminsterskou univerzitou, ktorá poskytuje dve dlhodobé stáže študentov, ktorí sa učia učiť EAL. Pre nováčikov sa používa aj systém buddy, čiže „kamaráta“, pričom niektorí študenti pôsobia ako mentori. Škola kladie veľký dôraz na diferenciaciu počas lekcií pokračujúceho profesionálneho rozvoja pre učiteľov s cieľom ďalej podporovať študentov EAL. Raz za rok sa konajú medzinárodné večery, ktoré poskytujú študentom a ich rodičom príležitosť priniesť tradičné jedlo, o ktoré sa môžu podeliť a diskutovať. Udalosti, ako je poézia a rozprávanie príbehov, sú aktivity, ktoré škola organizuje počas Týždňa utečencov.

Škola má aj viacjazyčný personál, takže nielen študenti EAL môžu hovoriť v rôznych jazykoch, ale deti bez migrácie môžu mať prospech z jazykovej rozmanitosti. Škola aktívne podporuje prostredie, pri ktorom v škole hovoria rôznymi jazykmi. Pre rodičov škola organizuje individuálne prispôbené školenia, ktoré vysvetľujú, ako funguje neznámy školský systém a ako sa hodnotia deti. V neposlednom rade škola realizuje rozmanitý program doplnkových učebných osnov - pričom cena vojvodu z Edinburghu a kadetov sú obzvlášť prospešné pre študentov EAL, tu majú príležitosť stretnúť sa s inými študentmi s podobnými záujmami a vášňami.

SLOVENSKO

PREHĽAD

POLITICKÝ SYSTÉM

Slovensko je unitárny štát zložený z regiónov a obcí. Je parlamentnou republikou, ktorej ústava vošla do platnosti v roku 1992 (v znení neskorších predpisov) a je založená na jednokomorovom parlamente s názvom Národná rada Slovenskej republiky. Je jediným ústavným a zákonodarným orgánom (Článok 72 ústavy). Skladá sa zo 150 priamo volených členov. Členovia parlamentu sú volení v jednom celonárodnom volebnom obvode na obdobie štyroch rokov. Volby do Národnej rady sa uskutočňujú na základe univerzálneho, rovnocenného a priameho volebného kola, tajným hlasovaním a v súlade so zásadou pomerného zastúpenia. Ako volený orgán predstavuje suverenitu štátu a ľudí. Hrá dôležitú úlohu pri budovaní Slovenskej republiky ako moderného a demokratického štátu a pri zavádzaní sociálneho a ekologicky orientovaného trhového hospodárstva. Slovensko má zároveň prezidenta, volí sa každých päť rokov. Nemá rovnakú legislatívnu právomoc ako ostatné odvetvia, ale má určité privilégia, pretože sila veta a jeho slovo má značnú váhu. Služi tiež ako verejná osobnosť zastupujúca Slovensko na medzinárodnej úrovni (Division of Powers, 2020).

Ako už bolo spomenuté, Slovensko je parlamentná demokracia. Ústavný systém je rozdelený do troch sekcií, či odvetví: ústavná a zákonodarná moc (Národná rada Slovenskej republiky), výkonná moc (prezident/ka Slovenskej republiky a vláda Slovenskej republiky), súdna moc (ústavný súd a regionálne súdy). Vláda Slovenskej republiky je najvyšším orgánom výkonnej moci. Pozostáva z predsedu, podpredsedu a ministrov. Vládu vymenúva prezident Slovenskej republiky na návrh predsedu vlády. Vládu Národná rada Slovenskej republiky zodpovedá za výkon svojej funkcie. Vláda spoločne rozhoduje o mnohých veciach, ako napríklad:

- návrh zákonov
- vládne nariadenia
- vládny program a jeho implementácia
- zásadné opatrenia na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky
- návrh štátneho rozpočtu a štátny záverečný účet
- medzinárodné zmluvy Slovenskej republiky
- zásadné otázky domácej a zahraničnej politiky
- predloženie návrhu zákona Národnej rady Slovenskej republiky alebo iného závažného opatrenia na verejnú diskusiu
- žiadosť o vyslovenie dôvery
- výmena a prepúšťanie štátnych úradníkov v prípadoch ustanovených zákonom
- ďalšie otázky, ak to ustanovuje zákon (ÚVSR, 2021).

Správnymi jednotkami Slovenskej republiky sú kraje, ktoré sú členené na okresy. Územie je rozdelené na 8 krajov, 79 okresov a 2 933 obcí. Tieto štátne okresy zhromažďujú kompetencie špecializovanej štátnej správy v oblastiach ako je podnikanie, vzdelávanie, doprava, životné prostredie, kataster a obrana. Ostatné oblasti politiky ako životné prostredie, obchod, škola, stavebné inšpekcie a veterinárne a verejné zdravotnícke úrady zostali v kompetencii špecializovanej štátnej správy (ÚVSR, 2021).

POPULÁCIA

Najnovšie dáta z konca roka 2018 zistili, že Slovensko má 5 450 421 obyvateľov. Z toho je 51,2% žien a 48,8% mužov. Vekové skupiny: 0-14-roční tvoria 15,8%, 15-65-roční 68,2% a 65-roční a starší tvoria

zvyšných 16%. Ak sa pozrieme na národnosť a menšiny, slovenskú národnosť uvádza 80,65% občanov. Maďarská menšina predstavuje 8,49%. Druhou najpočetnejšou národnostnou menšinou v Slovenskej republike je rómska menšina, ktorá predstavuje 1,96% (105,735) z celkového počtu obyvateľov. Tento počet však nezodpovedá skutočnému počtu obyvateľov rómskeho pôvodu žijúcich v Slovenskej republike. Na základe výsledkov sčítania ľudí, domov a bytov v rokoch 1970 a 1980 a záznamov národných výborov o počte trvalo registrovaných Rómov pred rokom 1989 odborníci odhadujú, že v súčasnosti v Slovenskej republike žije približne 400 000 Rómov. Ďalej sú to česká, moravská a sliezka menšina s 0,62%, rusínska s 0,62%, ukrajinská s 0,14%, nemecká s 0,09%, poľská s 0,06%, ostatné menšiny predstavujú 0,28% a neuvedené tvoria 7,09% (EURYDICE, 2021).

Migranti tvoria 2,67% slovenskej populácie. Ich počet neustále rastie - v júni 2020 tu žilo o 15 522 migrantov viac ako rok predtým, čo je nárast o 12%. Pokiaľ ide o demografickú skupinu, 48,9% z nich sú ženy. Väčšina z nich je vo veku 20-64 rokov (59,2%); nad 65 rokov tvoria 26,4% a 14,4% sú deti a mladí dospelí do devätnásť rokov. Najvyššie percentá pochádzajú z okolitých krajín, hlavne Ukrajiny (27,1%), Českej republiky (8%), Maďarska (6,2%), Poľska (4,1%), Srbska a Rakúska. Tvoria takmer polovicu z celkového počtu migrantov. Ďalšou kategóriou sú ľudia z krajín južnej a východnej Európy (Rumunsko, Bulharsko, Rusko, Srbsko), ktorí tvoria 21,4% všetkých migrantov na Slovensku. Migranti z ázijských krajín (Vietnam, Čína, Kórejská republika a Thajsko), ktorí boli v minulosti na Slovensku dynamicky sa rozvíjajúcou skupinou cudzincov, spomalili svoj rast. V súčasnosti tvoria 7,6% všetkých cudzincov na Slovensku, pričom dosahujú populáciu 11,133 ľudí. Stojí za zmienku, že takmer 40% migrantov pochádza z krajín EÚ, a hoci sú to technicky migranti, zvyčajne ich tak nevnímame. (Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2020; International Migrant Stock 2019: Profile Country).

NÁBOŽENSTVO

Pokiaľ prihladáme na náboženstvo, občania Slovenska sa hlásia k: rímskokatolíkom (62,0%), evanjelikom (5,9%), grékokatolíkom (3,8%), reformovaný kresťan (1,8%), veriaci menších cirkví (2%), veriaci neregistrovanej cirkvi (0,5%), neidentifikované (10,6%) a žiadne náboženstvo (13,4%) (ÚVSR, 2021).

JAZYK

Štátnym jazykom na území Slovenskej republiky je slovenčina. Štátne orgány a štátne organizácie, orgány územnej samosprávy a orgány verejnoprávných inštitúcií pri výkone svojich právomocí sú povinné používať štátny jazyk na celom území Slovenskej republiky. Slovenčina slúži na vydávanie legislatívy, rozhodnutí a iných verejných listín, vedenie rokovaní medzi orgánmi verejnej moci, vedenie súdnych a správnych konaní, vedenie celej oficiálnej agendy a agendy cirkví a náboženských spoločností určených pre verejnosť, uvádzanie oficiálnych názvov obcí a ich častí, vedenie kroniky a pod. Výučba štátneho jazyka je povinná na všetkých základných a stredných školách. Vyučovacím jazykom a jazykom skúšky môže byť v rozsahu ustanovenom zákonom iný ako slovenský jazyk. Práva osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám alebo práva cudzincov, ktorí nehovoria štátnym jazykom, sú zaručené prekladom a tlmočením za zákonom stanovených podmienok. Zákon o používaní jazykov národnostných menšín umožňuje príslušníkom národnostných menšín používať jazyk menšiny v úradnom styku, vzhľadom na to, ak občania Slovenskej republiky, ktorí patria k národnostnej menšine, tvoria aspoň 20% obyvateľstva v obci podľa posledného sčítania ľudu.

V súlade s etnickým zložením obyvateľstva je v Slovenskej republike najčastejším menšinovým jazykom maďarský jazyk (najmä na južnom Slovensku). Nasleduje rusínsky a ukrajinský jazyk (najmä na východnom Slovensku). Používanie českého jazyka v úradnom styku spĺňa požiadavku zrozumiteľnosti so štátnym jazykom, ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná,

neustanovuje inak. V súčasnej dobe sa v Slovenskej republike realizuje vzdelávanie a odborná príprava:

- v maďarskom jazyku na úrovni materských, základných, stredných a vysokých škôl
- v ukrajinskom jazyku na úrovni materských, základných a stredných škôl
- v bulharčine na úrovni základných a stredných škôl
- v rusínskom jazyku na úrovni materských a základných škôl
- v nemčine na úrovni základnej školy

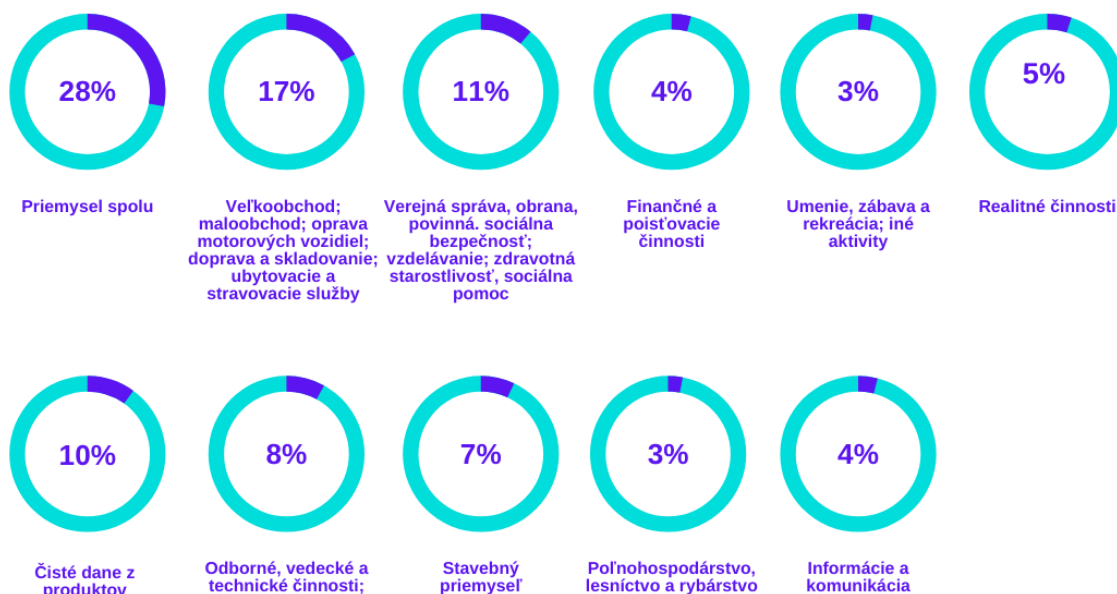
Niektoré základné školy okrem toho vyučujú jazyk a literatúru národnostnej menšiny ako samostatný predmet (maďarský, ukrajinský, rusínsky, nemecký a rómsky jazyk a literatúru) (EURYDICE, 2021).

EKONOMIKA

Na základe údajov z júna 2020 (podrobné údaje za druhý polrok ešte nie sú k dispozícii) má Slovensko 2 019 215 zamestnancov na plný úväzok, 220 961 živnostníkov a 411 028 osôb s rôznym typom zmlúv. Dohody o brigádnickej činnosti, ktoré sa považujú za dočasné zmluvy, sa pohybujú okolo čísla 63,287, čo je v porovnaní s minulým rokom pokles o 8%. Obvykle sú najvyššie v lete, pretože väčšina zamestnancov sú študenti, ktorí v lete nie sú v škole, ale kvôli COVID-19 bolo v lete minimum práce. Aj keď nemáme konkrétne miery nezamestnanosti živnostníkov, Slovensko má dôchodkový plán, do ktorého prispievate každý mesiac až do odchodu do dôchodku prostredníctvom daní, takže tieto čísla dokážeme odhadnúť. Živnostníci sú väčšinou ľudia v kreatívnom priemysle - tanečníci, výtvarníci, hudobníci, dizajnéri všetkých druhov, ale aj tréneri, konzultanti, súkromní učitelia a ľudia, ktorí na diaľku pracujú na kompaniach alebo vytvárajú obsah pre sociálne siete a stránky. Všetky tieto boli vážne postihnuté pandémiou a väčšina z nich prišla o prácu, pretože všetky tieto odvetvia, ako napríklad kultúra, boli prvé, ktoré počas pandémie prestali pracovať. Buď sú nezamestnaní, alebo museli úplne zmeniť zamestnanie a presunúť sa do iného odboru (Sociálna poisťovňa, 2020).

V treťom štvrtroku 2020 bola miera nezamestnanosti 7,2%, čo predstavuje 196,5 tisíc ľudí. Z toho bolo 100,5 tisíc mužov a 96 tisíc žien. To je medziročný nárast o 1,3%. Pokiaľ ide o vek, 15–24-roční predstavujú 35,2% a 25–35-ročných viac ako polovicu (53,1%) nezamestnaných. Polovicu nezamestnaných (50,1%) tvoria ľudia, ktorí nemajú prácu viac ako 2 roky. COVID-19 zastavil pozitívny vývoj trhu práce na Slovensku a miera nezamestnanosti od začiatku roka 2020 stúpa, pričom najnápadnejší rozdiel je v krátkodobej nezamestnanosti. Celkovo sa zdá, že každý druhý nezamestnaný prišiel o prácu za posledných 6 mesiacov (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2020).

Na porovnanie a pochopenie, priemer EÚ, v ktorom sa priemysel podieľal na celkovom hrubom domácom produkte (HDP), predstavoval v roku 2012 podiel 15,5%. V tom istom roku priemysel Slovenskej republiky predstavoval 23,9% HDP, z toho priemyselná výroba tvorila 18,9%. Priemysel spolu (t. j. ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, výroba a distribúcia elektrickej energie, plynu, pary a odpadového hospodárstva a čistenie odpadových vôd) predstavoval 27,9% podiel HDP. To dokazuje, že priemysel Slovenskej republiky je dlhodobo dominantným ekonomickým sektorom, vytvára podmienky pre harmonický rozvoj ostatných ekonomických aktivít a je dobrým základom pre implementáciu znalostnej ekonomiky v podmienkach Slovenskej republiky. Konkrétnejšie členenie je nasledujúce:

(Odbor priemyselného rozvoja MHSR, 2019).

KULTÚRNY ŠOK

Čo sa týka cudzincov a migrantov na Slovensku, je potrebné vziať do úvahy, že Slováci ako národ na nich nie sú veľmi zvyknutí. Nedôvera voči cudzincom môže byť dôsledkom toho, že s nimi nemajú dostatočné skúsenosti. Za posledných 70 rokov neprišlo na Slovensko veľa cudzincov, pretože hranice boli za socializmu zatvorené. Až donedávna sa to začalo meniť. V susednej Viedni nájdete rôzne skupiny ľudí z celého sveta, ktorí ovládajú desiatky jazykov. Na Slovensku stále nie je bežné stretávať ľudí, ktorí sú viditeľne odlišní, hovoria inými jazykmi alebo sa obliekajú inak, ako je zaužívané. Časy sa však menia. Vo väčších mestách sa to už začína výrazne meniť, ale na dedinách alebo v menších mestách sú skúsenosti s cudzincami stále veľmi obmedzené. S tým môže súvisieť aj odmietanie utečencov. Údaje zozbierané v rámci projektu „Interkultúrny sprievodca životom na Slovensku“, ktorý uskutočnila nezávislá mimovládna organizácia, ukázali, že viacerí cudzinci boli prekvapení prísnu a negatívnou reakciou na situáciu utečencov na Slovensku. Slováci môžu mať pocit, že majú svoj vlastný spôsob života a nechcú ho zmeniť. Keďže si ľudia na Slovensku na cudzincov stále zvykajú, a preto sa stáva, že ich často vidíte, ako sa zvláštne pozerajú na človeka z iného etnika, najmä starší ľudia, ktorí sa s cudzincom pravdepodobne v živote nestretli. V mestách s rôznymi národnosťami, napríklad maďarskou alebo rómskou sa cudzinci niekedy cítia pohodlnejšie (Kriglerová et al., 2016).

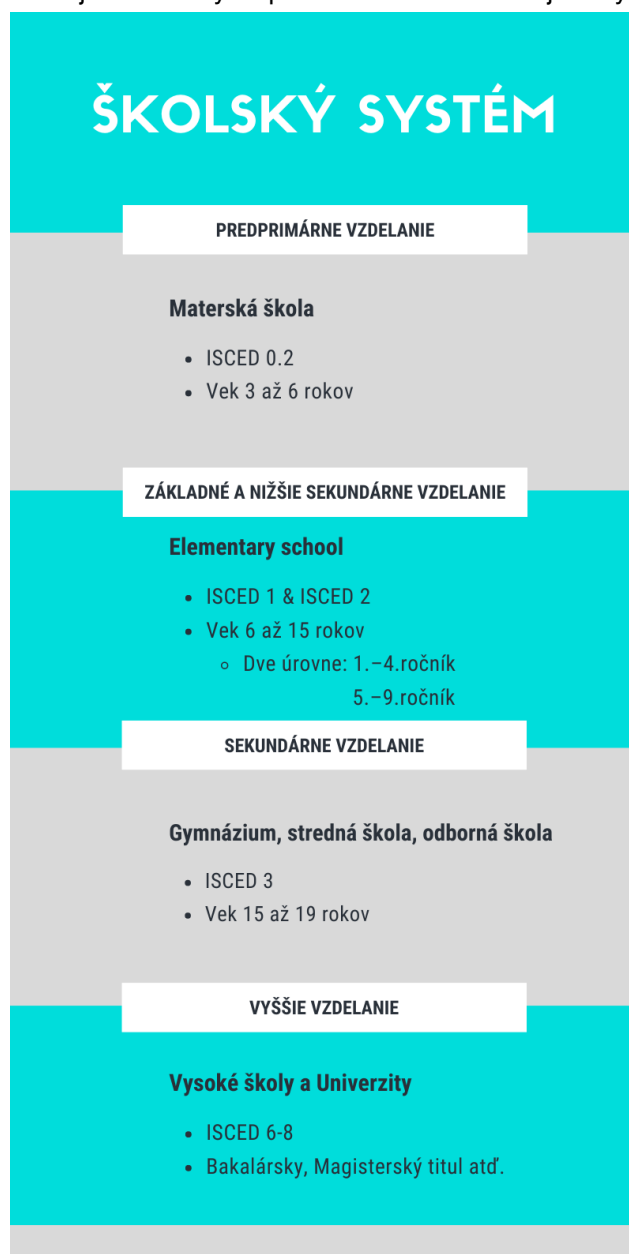
Aj keď sa zvyky menia, tak ako všade vo svete, dokonca aj na Slovensku, existujú extrémny. Na jednej strane máte politické strany zvolené do parlamentu, ktoré otvorene priznávajú, že nechcú prijímať a akceptovať utečencov a migrantov do našej krajiny. Vnímajú ich ako hrozbu pre naše zvyky, tradície a občanov. Očividne určité percento Slovákov súhlasí s touto mentalitou. Na druhej strane máte organizácie, ako je Mareena, ktoré sa zúčastňujú a organizujú rôzne workshopy, jazykové kurzy, kampane atď. Ich heslo je: „Víziou Mareeny je Slovensko, ktoré je bezpečným a dôstojným domovom pre všetkých bez ohľadu na národnosť, etnickú príslušnosť a náboženstvo. Naším cieľom je poskytnúť príležitosti pre aktívnu integráciu cudzincov do slovenskej spoločnosti, podporovať miestnu komunitu Slovákov a cudzincov v nadväzovaní vzťahov, zvyšovať informovanosť verejnosti o problémoch rozmanitosti, migrácie a integrácie.“

POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

ŠTRUKTÚRA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU

Starostlivosť o deti od 6 mesiacov do troch rokov poskytujú zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov. Škôlky nie sú súčasťou vzdelávacieho systému, ale sú považované za sociálnu službu. Slovensko sa riadi štandardmi Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania (ISCED). Predprimárne vzdelávanie v Slovenskej republike je poskytované v materských školách (ISCED 0,2), spravidla určených pre deti vo veku od 3 do 6 rokov. Na Slovensku je podľa školského zákona povinná školská dochádzka desať rokov a trvá do konca školského roka, v ktorom žiaci dosiahnu vek 16 rokov. Povinná školská dochádzka sa spravidla začína v šiestich rokoch. Ak dieťa v tomto veku nie je dostatočne fyzicky alebo duševne zrelé, zákonný zástupca dieťaťa požiada, alebo predškolské zariadenie navrhne po vyšetrení v príslušnom poradenskom (psychologickom) zariadení, aby dieťa začalo s výchovou o rok neskôr. Základné a nižšie sekundárne vzdelávanie poskytuje základná škola s dvoma stupňami: 1.-4.ročník (ISCED 1) a 5.-9.ročník (ISCED 2). Žiaci po úspešnom ukončení základnej školy pokračujú v plnení povinnej školskej dochádzky v prvom ročníku strednej školy. Stredné školy poskytujú vyššie stredné všeobecné alebo odborné vzdelanie (ISCED 3). Stredné všeobecné vzdelávanie prebieha na gymnáziách/stredných školách, ktoré pripravujú študentov hlavne na vysokú školu. Všeobecné vzdelávanie a príprava je tiež súčasťou výchovy a vzdelávania na stredných odborných školách a konzervatóriách zameraných na odborné vzdelávanie. Na stredných odborných školách je to odborné vzdelávanie, t.j. príprava na výkon odborných činností, najmä technicko-ekonomických, ekonomických, pedagogických, zdravotníckych, sociálnych, administratívnych, umeleckých a kultúrnych činností, ale aj na vysokoškolské štúdium. Konzervatórium poskytuje komplexné výtvarné a výtvarno-pedagogické vzdelanie. Pripravuje študentov na profesionálnu umeleckú tvorbu a na vyučovanie výtvarných a odborných predmetov vo vzdelávacích programoch s umeleckým zameraním (EURYDICE, 2020).

Slovensko má vo všeobecnosti tri typy škôl: štátne školy, súkromné školy a cirkevné školy. Vzdelávanie na základných a stredných školách je bezplatné. V neverejných školách môže byť vzdelávanie poskytované za poplatok. Do školského systému patria aj základné umelecké školy a jazykové školy, ktoré poskytujú výtvarnú výchovu a vzdelávanie a jazykové vzdelávanie v cudzích jazykoch podľa príslušného vzdelávacieho programu. Vyššie vzdelávanie (ISCED 5-8)

môžu poskytovať iba vysoké školy, verejné, či súkromné, ktoré majú akreditáciu od štátu. Štátna vysoká škola je tiež bezplatná počas štandardného počtu rokov, ktoré sú potrebné na získanie titulu (3 roky pre bakalárske a 2 roky pre magisterské štúdium), po uplynutí tejto doby je študent povinný zaplatiť školné za každý ďalší semester. Vojenské a policajné vysoké školy sú štátnymi rozpočtovými organizáciami, vysoké školy lekárske sú štátnymi príspevkovými organizáciami. Ďalšie vzdelávanie realizované v inštitúciách ďalšieho vzdelávania nadväzuje na úroveň dosiahnutého školského vzdelávania (EURYDICE, 2020).

Na Slovensku je domáce vzdelávanie povolené od roku 2008, keď novoprijatý školský zákon umožnil vzdelávanie žiakov v domácom prostredí pod pojmom individuálne vzdelávanie. Domáce vzdelávanie je poskytované žiakom základných škôl (ISCED 1). Rodičia môžu požiadať o povolenie domáceho vzdelávania žiaka a oslobodenie od povinnosti navštevovať školu, do ktorej bol žiak prijatý. Rodič musí spolu so žiadosťou o domáce vzdelávanie predložiť aj individuálny vzdelávací program, ktorého zásady a ciele výchovy musia byť v súlade so školským zákonom, popis priestorového a materiálno-technického zabezpečenia, zoznam učebníc ktoré budú použité v domácom vzdelávaní žiaka. Rodič žiaka, ktorému bolo povolené domáce vzdelávanie, musí poskytnúť osobu, ktorá spĺňa kvalifikačné predpoklady druhého stupňa vysokoškolského vzdelania ustanoveného pre učiteľov základných škôl. Tí, ktorí poskytujú vzdelávanie, sú odmeňovaní finančnou odmenou. Žiak potom každých šesť mesiacov skladá komisionálne skúšky z príslušného učebného plánu každého povinného predmetu. Na základe výsledkov komisionálnej skúšky vydá škola žiakovi osvedčenie (EURYDICE, 2020).

ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDENIE

Pre rodičov a študentov je ťažké byť úplne spokojní so školou, ak nemajú dostatočné množstvo informácií o tom, ako sa zapojiť do celého svojho vzdelávania. Aj keď sa spolupráca medzi rodinou a školou pomaly zlepšuje, niekedy sa stáva, že známkam na vysvedčení sa venuje väčšia pozornosť ako celkovému blahu študentov v škole. Rodičia stále nemajú nástroje na to, aby sa vedeli zorientovať, a samotná škola im spravidla nevytvára priestor na poskytovanie spätnej väzby. Všetky zainteresované strany - školy, žiaci a rodičia - si uvedomujú potrebu spolupráce, ale napriek tomu si len málokedy uvedomujú, aký veľký vplyv má táto spolupráca na kvalitu vzdelávania dieťaťa. Rodičia sú väčšinou pasívni a riešenie akejkoľvek spolupráce absorbuje rutina. Vzhľadom na tento potenciál pozitívneho vplyvu je úlohou každej školy vytvoriť podmienky pre fungujúce partnerstvo s rodičmi, aby s nimi nadviazali a pravidelne udržiavali kontakt rôznymi spôsobmi. Školy by mali uplatňovať individuálny prístup nielen k deťom, ale aj k ich rodinám tým, že rodičom poskytnú možnosť vybrať si typ spolupráce, ktorý najlepšie vyhovuje ich potrebám a dostupnosti (Scholzová, 2012).

Komunikácia medzi školou a rodinou je jedným z predpokladov akademického úspechu. Existujú štyri špecifické faktory, na ktoré by mala každá škola, alebo presnejšie vedenie školy, myslieť, aby sa situácia zlepšila: podmienky vzdelávania a výchovy, prostriedky, ktorými sa dá dosiahnuť zlepšenie kvality školy, učiteľia ako rozhodujúci faktor v kvalite školy a v neposlednom rade rodičov a komunitu. Rodičia sú spolutvorcami vzdelávacieho prostredia. Okrem zapojenia sa do rodičovských združení by mali udržiavať aktívnu komunikáciu so školou a snažiť sa vyplniť voľný čas svojich detí pozitívnymi vzdelávacími aktivitami. Kvalitné vzdelávanie znamená zabezpečiť, aby obe strany vynaložili úsilie, pretože základom akéhokoľvek kvalitného vzťahu je dobrá komunikácia. Spolupráca s rodičmi prispieva k:

- posilneniu partnerstva medzi rodinou a školou
- umožňuje rodičom vedieť, že škola je spolahlivá
- zlepšeniu komunikácie
- ponúka možnosť zjednoteného konania rodiny a školy

- pomáha škole získavať informácie pre plánovanie spoločných aktivít
- zlepšovaniu akademických úspechov detí (Scholzová, 2012).

Rodina, škola a spoločnosť zohrávajú úlohu vo vzdelávaní a jej účinnosť závisí od interakcie týchto troch faktorov. Ak jeden z nich zlyhá, zlyháva aj vzdelávanie; ak však všetky tri faktory spolupracujú, kráčajú smerom k vzdelaniu novej generácie, ktorá bude pripravená na život v Európe. Na Slovensku sa začínajú rodičia aktívnejšie zapájať do základných aktivít na základných a stredných školách. Mnoho rodičov podporuje chod škôl sponzorstvom. Zmeny vo vzdelávaní musia byť založené na transformácii zvnútra, tj. na základe vnútornej transformácie každej školy a na práci každého učiteľa a rodiča. To si vyžaduje maximálne úsilie a ochotu všetkých, ktorí sa zúčastňujú procesu vzdelávania a odbornej prípravy, na to aby dal podnet na zmenu a začali ju implementovať do svojej každodennej praxe. Nie je len na škole, rodine alebo iných zainteresovaných stranách, aby zmenu urobili, ale v rámci spolupráce rodiny a školy musí vzniknúť symbióza. Je to náročná, namáhavá cesta, ale vo svojej podstate a cieľom je predsa spokojnosť a radosť dieťaťa, žiaka. V našich podmienkach pre spoluprácu s rodičmi používame rôzne formy a metódy (Scholzová, 2012).

Formy a metódy zahŕňajú

- ✓ Stretnutia triednych učiteľov s rodičmi
- ✓ Konzultačné hodiny pre učiteľov a vedenie školy
- ✓ Dni otvorených dverí
- ✓ Multimediálna webstránka
- ✓ Študentské knihy
- ✓ Písaný, či telefonický kontakt
- ✓ Školský časopis
- ✓ Oznamová nástenka
- ✓ Školská nástenka
- ✓ Školské koncerty, akcie, plesy a diskusie
- ✓ Kurzy, cvičenia, záujmové krúžky a športové akcie organizované školou

ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU IMIGRANTOV

Ako sme už uviedli, väčšina migrantov (takmer 50%) prichádza na Slovensko z okolitých krajín, a preto kultúrne rozdiely nie sú pre väčšinu z nich také veľké alebo citelné. Po značnú časť našej histórie patrila naša zem, ako aj krajina našich susedných krajín, do Maďarského kráľovstva a Habsburskej monarchie. Aj keď v súčasnosti všetci hovoríme rôznymi jazykmi, máme rôzne zákony atď., základné hodnoty a tradície všetkých týchto občanov sú rovnaké, pretože majú rovnaký pôvod. Preto ak migrant pochádza z Českej republiky alebo Rakúska, nezažije taký kultúrny šok alebo rozdiel ako niekto, kto prišiel z krajín južnej a východnej Európy alebo ázijských krajín.

Dohovor o právach dieťaťa zaručuje, že všetky deti majú nárok na vzdelanie, čo znamená, že zo zákona sú deti migrantov povinné navštevovať školu. Majú tiež nárok na rovnaké školské podmienky ako slovenské deti (Hlinčíková & Mesežnikov, 2016). To však tiež znamená, že naša ústava neberie do úvahy migrantské deti a ich špeciálne potreby, ktoré sa veľmi líšia od slovenských detí. Slovensko tiež nemá internáty iba pre dievčatá alebo školu s podobným konceptom, ale ako už bolo spomenuté, má súkromné školy, ktoré si môžu stanoviť vlastné pravidlá prijímania. Máme školské programy alebo v niektorých prípadoch školy, ktoré sa zameriavajú na výučbu neslovenských študentov. Program

International Baccalaureate (IB) napríklad ponúka študentom vo veku 3-19 rokov jedinečný učebný plán s vysokými akademickými štandardmi zameranými na kritické myslenie a flexibilitu pri učení prekračovaním disciplinárnych, kultúrnych a národných hraníc. IB spolupracuje s viac ako 1,4 miliónmi študentov vo viac ako 4775 školách v 153 krajinách. To umožňuje študentovi pochádzajúcemu z inej krajiny pokračovať v štúdiu v angličtine a bez námahy sa pripojiť k svojim rovesníkom v novej škole. Ďalším príkladom je English International School of Bratislava. Treba mať však na pamäti, že ide o súkromnú školu, ktorá má pomerne drahé školné.

ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE A AKTIVITY

Počas nášho výskumu sme zistili, že na Slovensku je potrebné zrealizovať viac projektov o integrácii rodín imigrantov do vzdelávania. V tejto príručke sme však zhromaždili príklady osvedčených postupov z veľmi zaujímavých projektov o integrácii cudzincov, ktoré realizuje vláda alebo mimovládne organizácie. Možno bude pre vás užitočné vedieť o týchto projektoch, pretože pracujú na integrácii cudzincov v krajine, rodovej rovnosti, výučbe slovenského jazyka a výučbe cudzích detí v čase pandémie koronavírusu.

1. PROJECT KAPACITY

KapaCity bol trojročný projekt, ktorý sa skončil na konci roka 2020 a ktorý realizovali štyri mimovládne organizácie a štyri obce, a zameral sa na integráciu cudzincov na miestnej úrovni. Spojili svoje dlhoročné znalosti a oslovili samosprávy, kde žijú cudzinci a hľadajú si dočasný alebo trvalý domov. Bratislava, Banská Bystrica, Trnava a Košický samosprávny kraj sa zúčastnili a realizovali relatívne unikátny projekt KapaCITY, ktorý vytvoril priestor pre dlhodobú a dôslednú prácu v oblasti integrácie. Vzhľadom na to, že takzvaná „demografická kríza“ na Slovensku pomaly rastie, a tiež vzhľadom na to, že mnohé mestá zažívajú postupný úbytok obyvateľstva, budú musieť mestá začať lákať ľudí z celej krajiny i zo zahraničia. To, či ľudia budú cítiť pocit spolupatričnosti k týmto mestám a či tam budú chcieť dlhodobo žiť, závisí od podmienok, ktoré mestá pre svojich obyvateľov vytvoria. Väčšiu šancu majú mestá, ktoré sú „mestami pre každého“, majú inkluzívnu politiku a vnímajú rozmanitosť svojho obyvateľstva viac ako príležitosť, a nie ako prekážku rastu.

Obce sú zodpovedné za tvorbu niekoľkých strategických dokumentov, ktoré by mali slúžiť na rozvoj územia. Okrem plánov ekonomického a sociálneho rozvoja a komunitných plánov rozvoja sociálnych služieb tvoria obce niekoľko ďalších stratégií (napr. rozvoj vzdelávania, kultúry, športu), ktoré by mali odrážať miestny kontext. Zároveň by mali reagovať na potreby rôznych skupín obyvateľstva v danej oblasti. Keďže slovenské mestá sú stále rozmanitejšie, je dôležité venovať sa cudzincom aj v strategických dokumentoch. V súvislosti s integráciou cudzincov majú samosprávy niekoľko možností. Buď vypracujú samostatnú stratégiu integrácie cudzincov, alebo môžu vypracovať kultúrne citlivé politiky s prihliadnutím na vplyv, ktorý budú mať na cudzincov (ale aj na iné menšinové skupiny, čím sa z neho stane politika pre všetkých občanov). Oba prístupy majú svoje výhody a nevýhody. Existencia samostatnej integračnej stratégie je vyjadrením skutočnosti, že mesto si uvedomuje dôležitosť témy integrácie a vníma cudzincov ako jednu z dôležitých skupín obyvateľstva. Vyžaduje si detailné zmapovanie situácie cudzincov v meste a identifikáciu potrieb, bariér a príležitostí na integráciu. Poskytuje priestor na vytváranie adresnejších opatrení a pravidelnú aktualizáciu. Prijatie samostatnej integračnej stratégie si však vyžaduje veľkú politickú vôľu a dostatočné kapacity (profesionálne aj finančné). Náročnejší je aj proces prepojenia takejto stratégie s inými strategickými dokumentmi mesta. Druhou možnosťou je zahrnúť cudzincov do všeobecnejších strategických dokumentov mesta ako konkrétnu cieľovú skupinu - takzvaný „mainstreaming“ integrácie. Takýto prístup je signálom, že potreby cudzincov sú vnímané ako súčasť potrieb mestského spoločenstva.

Napriek tomu, že tento prístup môže mať menšiu politickú váhu, umožňuje vnímať potreby cudzincov ako súčasť potrieb mestského spoločenstva. Je jednoduchšie prepojiť integračné opatrenia s opatreniami z iných oblastí, čo je nepochybne výhodou z hľadiska prierezovej integrácie. Je však dôležité skutočne rozpoznať a riešiť konkrétne potreby tejto skupiny.

Obce zapojené do projektu KapaCITY (Banská Bystrica, Bratislava, Trnava a Košický samosprávny kraj) sa líšia počtom a štruktúrou cudzincov. Na začiatku projektu preto podrobne zmapovali situáciu v jednotlivých mestách. Z dostupných štatistických údajov poskytli informácie o zložení cudzincov v danom meste z hľadiska krajín pôvodu, veku, pohlavia či účelu pobytu. Analyzovali tiež dostupné verejné politiky, aby zistili, do akej miery sa v nich odrážajú potreby cudzincov. Hĺbkovými kvalitatívnymi rozhovormi s rôznymi predstaviteľmi miestnych inštitúcií, mimovládnych organizácií, ale aj so samotnými cudzincami detailne popísali počiatočnú situáciu v každej zo zúčastnených obcí. Následne pripravili odporúčania pre integračné politiky pre každé jedno z týchto miest. Bratislava je hlavným mestom Slovenska a Košice sú druhým najväčším mestom/oblasťou. Na porovnanie, Banská Bystrica a Trnava sú menšie, viac ľudovo orientované mestá.

Zahrnuli aj konkrétne, nielen osvedčené postupy zo zahraničných miest v rôznych krajinách, ale aj zo Slovenska, napríklad mestské noviny Novinky z Radnice z roku 2019 uverejnili rozhovory s dvoma cudzincami v Trnave, ktorí v meste žijú. Radničné noviny v Nitre na poslednej strane vždy obsahujú informácie v angličtine pre cudzincov. Cudzincov, ktorí prišli žiť do Košíc, vítajú na mestskej webovej stránke „Vitajte vo svojom novom domove!“. Mesto si uvedomuje rozdiel medzi zahraničnými návštevníkmi a cudzincami, ktorí sa rozhodli usadiť v Košiciach. Web je pre nich. Mesto vytvorilo aj mapu rôznych prevádzok, ktoré vlastní cudzinci v Košiciach, s názvom Dobrú chuť, sused/Bon Appetit, Neighbor. Kampaň Som Košice, prezentovaná prostredníctvom nových dizajnových plagátov ľudí, ktorí žijú v Košiciach, no ktorí sa v meste nenarodili. Infografika obsahovala aj základné informácie o otázkach pobytu a života cudzincov žijúcich na Slovensku spolu so stručným predstavením cudzinca. Plagáty boli distribuované na verejne prístupných miestach v meste Košice vrátane MHD. Počas projektu KapaCITY spolu so zapojenými obcami vytvorili niekoľko informačných materiálov, ktoré slúžili ako komunikačný kanál medzi miestnou samosprávou a zahraničnými komunitami. Jedným z dôležitých výstupov je uvítací balíček pre cudzincov, ktorý pripravili pre každú zapojenú miestnu samosprávu. Brožúry obsahujú všeobecné informácie, ktoré sú platné bez ohľadu na miesto pobytu cudzinca, ale aj informácie o obci - jej úlohe a kompetenciách, kontaktoch s úradmi, inštitúciami, rôznymi organizáciami a možnostiach zúčastniť sa alebo využiť voľný čas. Brožúry boli vytvorené v spolupráci so samosprávami a kultúrnymi mediátormi projektu. Sú spracované v rôznych jazykových mutáciách. Cudzinci sa o nich môžu dozvedieť prostredníctvom informačného letáka, ktorý by mal byť umiestnený na kontaktných miestach samospráv a oddelení cudzineckej polície. Cudzincovi, ktorí prejavili záujem, rozposlali každý mesiac spravodaj o aktuálnom dianí v samosprávach. Išlo o rôzne oznámenia obecných alebo regionálnych úradov a iných inštitúcií, informácie o spoločenských a kultúrnych podujatiach a možnosti účasti v miestnej samospráve. Po vypuknutí pandémie COVID-19 prichádzali otázky od cudzincov, ako aj od obcí. Cudzinci nemali k dispozícii viac jazykovo dostupných informácií, ako by ich ovplyvnili prijaté opatrenia (napr. Aký vplyv budú mať na ich pobyt atď.). Počas pandémie COVID-19 vytvorili niekoľko prehľadov opatrení týkajúcich sa COVID-19 pre miestne vlády aj pre cudzincov. Správy boli okrem slovenčiny pripravené aj v angličtine, ruštine a ukrajinčine. Niektoré obce iniciatívne poskytli informácie o COVID-19 na svojich webových stránkach a sociálnych sieťach aj v cudzom jazyku (vrátane Bratislavy, Košíc, Banskej Bystrice, Trnavy).

Čo sa týka konkrétnych krokov, ktoré mestá podstúpili:

Bratislava

- Medzi prvé kroky hlavného mesta Bratislava patrila obed primátora Bratislavy Matúša Valla s predstaviteľmi zahraničných Bratislavčanov a Bratislavčaniek, ktorý mal veľmi dobré ohlasy zo všetkých strán. Bol symbolickým uznaním, že cudzinci a cudzinky sú súčasťou mesta a regulárnymi občanmi, s ktorými treba počítať.
- V Bratislave bola vytvorená aj platforma cudzincov, ktorá vznikala súbežne s participačným procesom tvorby metropolitného plánu a komunitného plánu sociálnych služieb mesta.
- V rámci projektu KapaCITY vznikol uvítací balíček informácií pre cudzincov, ktorí prichádzajú žiť do Bratislavy, a bude čoskoro dostupný v anglickom a ruskom jazyku, na webstránke magistrátu bratislava.sk.
- Metropolitný inštitút Bratislavy začlenil do svojich participatívnych stretnutí s obyvateľmi osobitne aj hľadisko cudzincov, ktorí dnes tvoria už okolo 10 percent obyvateľov Bratislavy. Ich Manuál participácie zahrnul v časti „Ľudia Bratislavy“ samostatnú kapitolu o cudzincoch, ktorá informuje o štruktúre cudzincov v meste a o ich potrebách.
- Zástupcovia magistrátu a mestských častí sa zúčastnili viacerých vzdelávacích aktivít projektu.

Trnava

- Zamestnanci mestského úradu sa zúčastnili rôznych workshopov a tréningov zameraných na interkultúrne zručnosti, právne informácie, informácie o špecifikách sociálnej práce s cudzincami aj workshopov, ako komunikovať o téme migrácie a integrácie s verejnosťou a médiami.
- V rámci projektu KapaCITY vznikol uvítací balíček informácií pre cudzincov, ktorí prichádzajú žiť do Trnavy, a bude dostupný v anglickom, ruskom a srbskom jazyku aj na mestskej webstránke.
- Mesto Trnava sa tiež zapojilo do projektu Univerzity Komenského v Bratislave, v rámci ktorého by chceli zabezpečiť tlmočenie v úradnom styku s cudzincami a preklady informácií, ktoré mesto poskytuje, aj do jazykov zrozumiteľných pre cudzincov žijúcich na území mesta. Prax totiž ukazuje, že jazyková bariéra je prvou základnou bariérou, ktorú treba prekonať.
- Mesto sa venuje problematike cudzincov aj v novom Komunitnom pláne sociálnych služieb na roky 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030. Na príprave KPSS a podieľajú aj organizácie dlhodobo pracujúce v oblasti integrácie cudzincov.
- Trnavská samospráva je otvorená ďalšej komunikácii témy cudzincov žijúcich v meste prostredníctvom svojich informačných kanálov.

Banská Bystrica

- Projekt KapaCITY pomohol mestu Banská Bystrica zrealizovať opatrenia týkajúce sa stratégie integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré mesto vypracovalo už v minulosti.
- Pre zamestnancov z rôznych oddelení úradu mesto pripravilo niekoľko vzdelávacích workshopov a tréningov zameraných na témy integrácie cudzincov.
- Mestský úrad určil kontaktnú osobu pre cudzincov, ktorá zabezpečovala pravidelnú komunikáciu s kultúrnymi mediátormi, ale aj inými zástupcami komunít. Cudzinci sa v prípade otázok môžu obrátiť na túto kontaktnú osobu.
- V Banskej Bystrici sa uskutočnilo viacero stretnutí s cudzincami, plánovalo sa aj stretnutie primátora so zástupcami cudzineckých komunít, čo napokon znemožnila pandémia COVID-19.
- Počas koronakrízy dokázala samospráva v spolupráci so zástupcami cudzincov lepšie reagovať na ich niektoré konkrétne potreby, napríklad informovaním v cudzích jazykoch.
- Vďaka projektu KapaCITY vznikol uvítací balíček informácií pre cudzincov, ktorí prichádzajú do Banskej Bystrice žiť a je dostupný v anglickom aj ruskom jazyku na mestskej webstránke visitbanskabystrica.sk.

- Medzi ďalšie kroky mesta Banská Bystrica patrí aj pozvanie cudzincov do už existujúcich poradných orgánov primátora, sieťovanie jednotlivých aktérov či proaktívna komunikácia o tejto téme smerom k miestnym médiám.
- V komunitnom pláne sociálnych služieb sú cudzinci uvedení ako potenciálny subjekt, ktorý bude v budúcnosti tiež prijímateľom sociálnych služieb.
- Mestský úrad nadviazal komunikáciu s oddelením cudzineckej polície, ktorý im pravidelne dodáva prehľad štatistických údajov o zložení cudzineckej komunity v meste.
- Mesto v spolupráci s organizáciou CVEK uskutočňuje prieskum zameraný na integráciu detí cudzincov na školách, aby lepšie poznalo osobitné potreby týchto rodín a tiež dostupnými nástrojmi pomohlo učiteľom, ktorí detí cudzincov vyučujú.
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici zaradila na Filozofickej fakulte výberové – prointegračné – predmety: kultúrne a spoločenské začlenenie zahraničného študentstva 1 a 2, integrácia osôb z cudziny v praxi 1 a 2, implementácia znalostí pri integrácii osôb z cudziny 1 a 2. Na výučbe niektorých predmetov participoval aj zahraničný študent, kultúrny mediátor projektu KapaCITY, Gleb Fishchenko. Rozvoj interkultúrnej a plurilingválnej kompetencie je cieľom nového service-learningového predmetu s názvom Interkultúrne stretnutia v lokálnych kontextoch. Už druhý rok sa v ňom stretávajú medzinárodné skupiny študentov, zapálených pre tvorbu projektov reálne skvalitňujúcich podmienky života cudzincov na UMB a vôbec v banskobystrickom regióne.

Košice

- V oblasti integrácie cudzincov sa kraj snaží realizovať viacero aktivít, ktoré by mali prispieť k vytvoreniu vhodných podmienok pre život cudzincov. Prvým krokom v tomto procese bolo určenie kontaktnej osoby priamo na úrade, ktorá cudzincom pomôže napríklad s administratívnymi povinnosťami.
- Niekoľko zamestnancov sa zúčastnilo workshopov a tréningov zameraných na interkultúrne zručnosti, právne informácie, ale aj informácie o špecifikách sociálnej práce s cudzincami. Realizovali sa aj stretnutia so samotnými cudzincami, a to v snahe porozumieť ich konkrétnym potrebám.
- V neposlednom rade išlo aj o zlepšenie komunikačných zručností v téme migrácie a integrácie cudzincov s verejnosťou aj s médiami. Košický samosprávny kraj túto problematiku začlenil do pripravovaného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja aj do priprav Integrovannej územnej stratégie.
- Košická župa má ako jediná na Slovensku vypracovanú aj vlastnú integračnú stratégiu, ktorá je súčasťou Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Na území kraja sa organizujú mnohé kultúrne a vzdelávacie podujatia zamerané na sieťovanie jednotlivých aktérov, pričom obyvatelia, ktorí sú predstaviteľmi menšín, sú do týchto aktivít zapojení.
- V rámci projektu KapaCITY vznikol uvítací balíček informácií pre cudzincov, ktorí prichádzajú žiť do Košického kraja, a bude dostupný v anglickom a ruskom jazyku, na webovej stránke kraja. Základné informácie o kraji v angličtine si môžu cudzinci prečítať na webovej stránke web.vucke.sk.

Zlepšenie ich integrácie do spoločnosti a kolektívu na regionálnej úrovni bude mať tiež pozitívny vplyv na úroveň vzdelávania, pretože lepšie a presnejšie pokryje potreby rodičov a detí migrantov.

2. ESFEM

Je to nezávislá feministická mimovládna organizácia, ktorá bola založená v roku 1999. Zameriava sa predovšetkým na ľudské práva žien a rodovú rovnosť. Pracuje na projektoch zameraných na ženy,

rovnosť a menšiny. V priebehu rokov sa jej členovia zúčastnili na mnohých rôznych projektoch, z ktorých dva budú spomenuté.

CREdu projekt: Rodová rovnosť v prostredí stredných odborných škôl je zameraný na rozšírenie vedomostnej základne o rodovej (ne)rovnosti v prostredí stredného odborného vzdelávania na Slovensku, identifikácii možných oblastí intervencie na prehlbenie rodovej rovnosti vo vzdelávaní, rovnosti príležitostí pre ženy a muži na stredných školách odborných škôl a rodová desegregáciu profesií, ako aj posilnenie inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti vo vzdelávaní a rodovom výskume na Slovensku.

Cieľmi projektu boli:

- Rozšírenie znalostnej základne o rodovej (ne)rovnosti v prostredí stredného odborného vzdelávania na Slovensku.
- Identifikácia možných oblastí intervencie v prospech rodovej rovnosti vo vzdelávaní, rovnakých príležitostí pre ženy a mužov v prostredí stredných odborných škôl a rodovej desegregácie povolání.
- Posilnenie inštitucionálneho zabezpečenia rodovej rovnosti vo vzdelávaní a rodovom výskume na Slovensku (dve špecializované pracoviská v Bratislave a Prešove), špecializovaná odborná knižnica v Prešove.

Druhým projektom je **Dievčatá to dokážu: podpora netradičných kariérnych rozhodnutí žien v odbornom vzdelávaní**. Na gymnáziách, stredných odborných školách a konzervatóriách bol v roku 2016 celkový počet študentov 215 201, z toho dievčatá predstavujú 49,62% (106 773). Počet študentiek je vyšší na gymnáziách, čo je 58% z celkového počtu študentov (71 575) a na konzervatóriách (62% dievčat z 2 977 študentov). Na druhej strane, na stredných odborných školách dievčatá predstavujú 45% z celkového počtu 138 360 študentov.

Dievčatá a chlapci si vyberajú rôzne typy stredných odborných škôl na Slovensku. Z celkového počtu dievčat na stredných odborných školách (64 787) väčšina študovala na školách zameraných na ekonomiku a organizáciu, maloobchod a služby (53%), štúdium zdravia (11%), umelecké remeslá (9%) a učiteľstvo (7%). Najnižší počet dievčat študuje v odboroch hutníctvo, baníctvo, geológia a geotechnika (necelých 0,01%). Z celkového počtu chlapcov na stredných odborných školách (78 453) väčšina študovala elektrotechniku (22%), strojárstvo (17%) a stavebníctvo (11%). Najnižší počet chlapcov študuje v odboroch právna veda, ekonomika, spracovanie kože, technická chémia a baníctvo (necelých 0,04%). Trh práce na Slovensku je duálny trh práce. Existuje horizontálna a vertikálna rodová segregácia. Rodová segregácia má negatívny vplyv na fungovanie trhu práce - ženy vo všeobecnosti zaujímajú nižšie miesta, ktoré sú aj menej platené; feminizované profesie a priemyselné odvetvia patria medzi pracovné miesta s najnižšími mzdami a tiež nižším sociálnym ohodnotením.

Horizontálna segregácia trhu práce sa prejavuje predovšetkým primárnymi triedami zamestnania. Prevalha mužov je typická pre skupinu remeselných a príbuzných živnostníkov a operátorov a montérov strojov. Muži tiež dominujú medzi manažérmi, technikmi a docentmi, čo všetko predstavujú asi tri štvrtiny mužov-pracovníkov. Prevalha žien je typická pre pracovníčky v obchode a administratívne profesie.

Oba tieto projekty boli zamerané na zvýšenie povedomia o trhu práce a situácii vzdelávania žien v Európe. Oba projekty boli distribuované prostredníctvom živých podujatí príslušným zainteresovaným stranám a stranám, takže bohužiaľ konkrétne postupy v súčasnosti nie sú k dispozícii. Podarilo sa im však šíriť slovo a osvetu medzi zamestnávateľmi a najmä učiteľmi týchto dievčat.

3. PROJEKT “VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ CUDZINCŮV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE”

Keď sa Slovensko stalo súčasťou EÚ, zaručilo občanom členských štátov a ich rodinným príslušníkom právo uchádzať sa o zamestnanie v Slovenskej republike bez diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, a za určitých podmienok sa za týmto účelom voľne pohybovať po skončení pracovného pomeru. Slovenská republika akceptovala rozhodnutie komisie č. 93/569/EEC o uplatňovaní Nariadenia Rady (EEC) č. 1612/68 o slobode pohybu pracovníkov v rámci komunity najmä pokiaľ ide o sieť EURES (Európske služby zamestnanosti). Predpokladalo sa, že s pracovníkmi budú migrovať celé rodiny, vrátane detí, ktoré, ako je uvedené vyššie, majú u nás povinnú školskú dochádzku. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bol obsah projektu zameraný na dosiahnutie základných znalostí slovenského jazyka tak, aby umožnil študentom používať bežnú ústnu a písomnú formu komunikácie. Zohľadnené bolo aj získanie základných znalostí z predmetov všeobecného vzdelávania v súlade s učebnými osnovami základnej školy. Cieľom experimentálneho overenia projektu bolo navrhnúť efektívny spôsob získavania základných jazykových a komunikačných schopností, overiť vhodnosť kurzu štátneho jazyka v základnom a rozšírenom jazykovom kurze štátneho jazyka (ďalej len „kurz“).

Overovacie úlohy boli formulované do troch hlavných bodov:

1. Osvojiť si adekvátne komunikačné schopnosti v slovenskom jazyku, ktoré žiakom umožnia písať a ovládať jazyk
2. Asistovať pri umiestňovaní žiakov do vhodného ročníku základnej školy
3. Overiť navrhovanú pedagogickú dokumentáciu pre vzdelávanie cudzineckých detí

Tento základný kurz slovenského jazyka bol realizovaný v priebehu 32 vyučovacích hodín (4 hodiny týždenne). Učitelia mali možnosť predĺžiť základný kurz o jeden mesiac, ktorý využili aj z dôvodu prázdnin a práceneschopnosti učiteľa. Rozširujúci kurz bol realizovaný v priebehu 48 vyučovacích hodín (4 hodiny týždenne) a bol určený pre študentov, ktorí zvládli základnú slovnú zásobu a jazykové znalosti a odstránili svoje rečové bariéry. Tiež bolo možné predĺžiť rozširovací kurz o jeden mesiac. Učitelia využili túto príležitosť.

Záver:

- študenti sa počas kurzu naučili základy slovenského jazyka
- zlepšila sa kvalita ich reči, pripravenosť komunikovať a slovná zásoba
- vybudovali si kladný vzťah k slovenskému jazyku
- znalosť slovenského jazyka nemožno jednoznačne pripísať iba jazykovému kurzu; je to preto, že študenti navštevujú aj školy, kde sú vystavení širokému spektru predmetov a sú ponorení do jazyka
- kurz môže zahŕňať aj lekcie jazyka používaného v bežných sociálnych situáciách, rečovou etiketu atď.
- v menších skupinách sa študenti mohli jednoduchšie vyjadrovať v slovenskom jazyku, hovoriť bez zábran a získať tak väčšie sebavedomie, pohotovo reagovať na podnety (otázky a úlohy), navzájom si pomáhať
- v rámci krátkodobého polointenzívneho kurzu nie je možné získať všetky formy komunikácie na požadovanej úrovni: počúvanie s porozumením, rozprávanie, čítanie a písanie
- žiaci mali nedostatky najmä vo výslovnosti, artikulácii, čítaní a písaní

Odporúčania:

- pri zvládnutí slovenského jazyka v rámci základného a rozšíreného kurzu treba dbať na precvičovanie výslovnosti, správnu artikuláciu slovenských hlások, prízvuk, intonáciu a rytmus slovenskej reči. Na tento účel by mali byť vypracované cvičenia, úlohy a metodické odporúčania na precvičovanie supersegmentálnych prvkov slovenského jazyka.
- v procese rozvíjania komunikačných schopností študentov je dôležité precvičovať neverbálne formy komunikácie, ako sú gestá, mimika, udržiavanie vhodnej vzdialenosti medzi komunikátormi, udržiavanie očného kontaktu atď.
- študenti by mali byť na hodinách kurzu rozdelení podľa stupňa ovládania slovenského jazyka, ako aj podľa veku
- osobitná pozornosť by sa mala venovať žiakom, ktorí prichádzajú do školy počas školského roka,
- namiesto polointenzívneho kurzu by mohol byť organizovaný základný kurz slovenského jazyka formou intenzívneho jazykového kurzu
- po absolvovaní základného jazykového kurzu by študentom malo byť umožnené navštevovať rozšírený kurz slovenského jazyka
- metodické odporúčania pre učiteľov s najlepšimi metodickými postupmi učiteľov, ktoré použili pri experimentálnom overovaní učiva, obsahu vyučovania a metodických odporúčaní SPU sú užitočné
- všetky školy, ktoré majú záujem zaviesť základný alebo rozšírený kurz slovenského jazyka pre deti učebných osnov cudzincov, by mali mať k dispozícii učebné plány, navrhnuté učebné pomôcky a študijné prostriedky používané pri experimentálnom overovaní základného jazykového kurzu

Aj keď sa výstupy projektov zameriavali predovšetkým na učiteľov, môžeme vyvodiť určité závery aj pre študentov, ktoré im pomôžu precvičiť a prispôbiť sa aj mimo týchto kurzov. Študenti si napríklad môžu precvičiť rozprávanie po slovensky v menších skupinách ľudí. Môžu diskutovať alebo si písať s kamarátom a v prípade, že sa pomýlia, ho môžu požiadať o opravu vety. Tiež je dôležité najskôr si osvojiť základ a nesnažiť sa vety príliš komplikovať, jednoduché sú rovnako účinné. Ak slovo alebo fráza nedáva zmysel, mali by požiadať učiteľa/priateľa, aby im to vysvetlil. Odporúča sa zistiť, čo im vyhovuje (niektorí ľudia sa lepšie učia počúvaním jazyka, iní čítaním atď.). Ďalším tipom je zapísať si neznáme frázy, aby sa k nim mohol človek neskôr vrátiť.

Cvičte v menších skupinách

Požiadajte kamaráta o opravu

Osvojte si najprv základ

Požiadajte niekoho o vysvetlenie

Nájdite to, čo funguje pre vás

Zapíšte si neznáme slová

4. NGO – NADÁCIA MILANA ŠIMEČKU

Nadácia Milana Šimečku (NMŠ) sa už 30 rokov snaží byť „popredu“ v témach týkajúcich sa rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku. Nesie meno významného disidenta, mysliteľa, filozofa a spisovateľa v bývalom Československu. Spája víziu s drobnou prácou a pomáha tým, na ktorých sa zabúda. Pracujú s ľuďmi a pre ľudí, umožňujú vzájomné prepojenia a nadväzujú harmonické vzťahy medzi jednotlivcami a skupinami. Počas svojej existencie publikovali viac ako 100 publikácií na rôzne témy a vyškolili niekoľko tisíc ľudí vrátane pedagógov, aktivistov, vydavateľov, vedúcich komunit a ľudí zo znevýhodnených skupín.

V rámci svojich programov Vzdelávanie, Aktívne občianstvo a Podpora inkluzívnej praxe na miestnej úrovni uplatňujú zásady pamäti, rozmanitosti a inklúzie.

Vydali rôzne príručky a manuály na príbuzné témy, ako napríklad: „Od cudzincov k rodákovi“, „Farebná škola“ (Multikultúrna výchova pre najmenších školákov), „Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku - príklady dobrej praxe“ a „Vzdelávanie zahraničných detí na Slovensku - potreby a riešenia“.

Jednou z najnovších príručiek je „Vzdelávanie zahraničných detí v čase Korony“.

Opisuje konkrétne prekážky, s ktorými sa migrantské deti alebo cudzinci stretávajú, keď sú nútené učiť sa online zo svojho domova. Tie obsahujú:

- Jazyková bariéra tieto deti ešte viac vzd'ahuje
- Adaptačné ťažkosti a integrácia do vzdelávacieho procesu je ešte náročnejšia
- Deti cudzincov a ich rodičia nemajú všetky potrebné informácie
- Komunikácia s rodičmi môže byť v tomto období komplikovanejšia

V súčasnej situácii školy prešli na dištančné vzdelávanie. Za posledný rok preto dokázali aj v tejto oblasti prísť s riešeniami a nápadmi, ako aktivity uľahčiť učiteľom, rodičom či opatrovníkom a samozrejme aj deťom. V tejto oblasti už pôsobia ľudia vo verejnom a mimovládnom sektore, ako aj dobrovoľníci. Deti cudzincov sú veľmi špecifickou skupinou, ktorá v dnešnej situácii čelí mnohým ťažkostiam pri dištančnom vzdelávaní. Viac ako dvetisíc detí na základných školách si aj v súčasnom období prechádza ťažkými adaptačnými ťažkosťami. Väčšinou však majú so sebou učiteľa, ktorý im môže pomôcť priamo v triede počas vyučovania alebo po ňom. Teraz je táto situácia úplne iná. Keďže organizácia uznala tieto potenciálne ťažkosti, kontaktovala ľudí z cudzineckých komunit, aby zistili, aké komplikácie sa môžu vyskytnúť. Obrátili sa aj na učiteľov, s ktorými v minulosti pracovali. Na základe krátkeho dotazníka identifikovali niekoľko oblastí, ktoré môžu byť z ich pohľadu problematické.

Našťastie sa ukazuje, že mnoho detí cudzincov nemá problémy. Ak sa rodičia už naučili po slovensky alebo majú schopnosť prekladať úlohy alebo komunikovať individuálne a proaktívne s učiteľmi pri riešení akýchkoľvek problémov, nemusia nastať žiadne komplikácie. Ak deti hovoria po slovensky lepšie ako ich rodičia, pomôže im to v priamej komunikácii, pretože to môže v súčasnosti byť pre rodičov veľmi zaťažujúce. Niektoré cudzie deti nie sú zapojené do všetkých prebiehajúcich procesov, ako sú napríklad všetky domáce úlohy. Dostanú len niektoré úlohy (možno tie, s ktorými im môže pomôcť niekto v ich okolí). Je však dôležité, aby prebiehala aspoň nejaká komunikácia, aj keď to môže byť komplikované. Skutočnosť, že deti reagujú aspoň na niektoré úlohy, znamená, že ich dostáva, aktívne sa zapája do procesu učenia a vie, ako sa s týmito aktivitami, ako sú spomínané domáce úlohy, vysporiadať. Ak sa deti vôbec nehlásia alebo nereagujú, ukazuje to, že danej práci nerozumejú a pravdepodobne nedokážu vyriešiť danú úlohu. Rodiny nereagujú ani po individuálnych pokusoch nadviazať komunikáciu. Príčiny môžu byť rôzne - obmedzený alebo žiadny prístup na internet, neznalosť slovenčiny alebo angličtiny, ťažká životná situácia a iné. Tu je kľúčové zistiť, či deti vôbec majú základné informácie, alebo dostávajú úlohy. Pravdepodobne je potrebné nadviazať komunikáciu inak ako prostredníctvom EduPage alebo e-mailu.

Čo bolo dokázané, že funguje? Tipy a triky od učiteľov sú uvedené nižšie:

- Zadávajte iba základné učivo. Overte, či študent rozumie základnému pojmu. Bude pravdepodobne potrebná individualizovaná komunikácia so študentom. Aj krátky rozhovor môže učiteľovi pomôcť zorientovať sa. Je zbytočné mať od detí príliš vysoké očakávania; dôležitejšie je, aby so školou zostali aspoň v nejakom kontakte a pokúsili sa posunúť učivo vpred aspoň malými krokmi.
- Pri deťoch z cudzojazyčného prostredia kontrolujte oddelene (napríklad e-mailom), či rozumejú tomu, čo majú robiť a úlohám, ktoré dostali. Krátky telefonát alebo Skype môžu byť pre deti veľmi silným motivačným faktorom, aby ukázali, že sa o ne zaujímame a že im chcete pomôcť.
- Ak úroveň slovenčiny dieťaťa ešte nestačí na pochopenie učiva, na individuálne vysvetlenie použite obrázky/diagramy alebo videá dostupné na internete.
- Ak rodičia nehovoria po slovensky, ale môžu komunikovať v inom jazyku (napríklad v angličtine), pošlite úlohy rodičom, pokiaľ je to možné, v tomto jazyku, aby mohli s deťmi pracovať na úlohách a skontrolovať, či im rozumejú .
- Ak je komunikácia s rodičmi náročná, pokúste sa komunikovať priamo s dieťaťom e-mailom/SMS/telefónom.
- Ak je dieťa ešte vo fáze učenia sa slovenčiny, pošlite mu špeciálnu úlohu/cvičenie, aby z procesu úplne nevypadlo (za predpokladu, že doma nemá s kým hovoriť po slovensky).
- Pokiaľ je to len trochu možné, vyhľadajte internetové zdroje vysvetľujúce učivo v materinskom jazyku dieťaťa a pošlite mu ich.
- Ak sa nemôžete s deťmi spojiť cez internet a situácia to umožňuje, prineste si študijné materiály domov, napríklad do schránky. Skúste ich však vopred kontaktovať a dohodnúť sa na forme, v akej im budete materiály odovzdávať.
- V prípade študentov stredných škôl komunikujte akékoľvek problémy s triednym učiteľom. Môže pôsobiť ako sprostredkovateľ medzi kolegami, rodičmi a dieťaťom.

CYPRUS

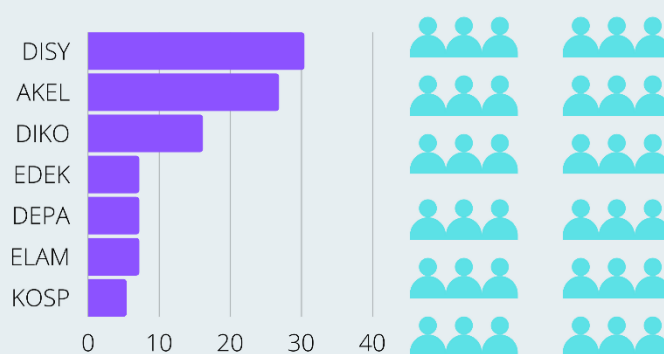
PREHL'AD

Politický systém na Cypre

Cyprus sa stal nezávislým od Spojeného kráľovstva v roku 1960. Jeho súčasným politickým systémom je jednotná prezidentská ústavná republika, pričom hlavou štátu je prezident republiky a vládu tvorí Snemovňa 80 zástupcov.

V Cyperskej republike je zaregistrovaných 21 politických strán, ale v súčasnosti je v parlamente zastúpených iba 7 z nich: DISY - Demokratické zhromaždenie (stredná pravica), AKEL - Progresívna strana pracujúcich ľudí (ľavicová strana), DIKO - Demokratická strana Strana (stred), EDEK - Hnutie za sociálnu demokraciu (stredná ľavica), DEPA - Demokratický front (stred), ELAM - Národný ľudový front (prudká pravica) a KOSP - Hnutie ekologov - Občianska spolupráca (ľavica) .

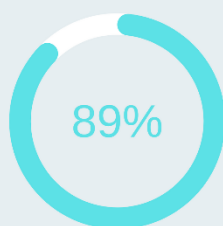

NÁBOŽENSTVO

Percentuálne rozloženie náboženstva v Cyperskej republike

Cyprus je kombináciou kultúr a náboženstiev. Na základe posledného sčítania ľudu (2011) je 94% ľudí na Cypre kresťanov a 6% vyznáva rôzne náboženské praktiky.

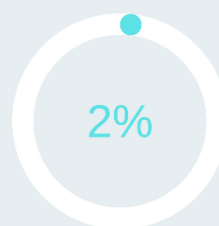
PRAVOSLÁVNI
GRÉCI

RÍMSKI KATOLÍCI

ANGLIKÁNI /
PROTESTANTI

MARONITOVIA

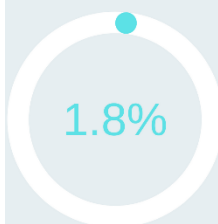
ARMÉNI

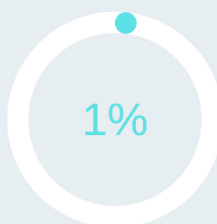
ATEISTI

MUSLIMOVIA

BUDHISTI

HINDUISTI

INÉ

JAZYK, VEK POPULÁCIE, NÁRODNOSTNÉ MENŠINY

Prehľad Cyprusu

Jazyk

Na Cypre existujú dva úradné jazyky: **gréčtina** a **turečtina**. Prvým jazykom (81% populácie) republiky je **cyperská gréčtina**. Ďalšími hlavnými jazykmi migrantov sú **rumunčina** (5%), **ruština** (2,5%) a **bulharčina** (2,2%). Cyperčania sú vo všeobecnosti celkom presvedčení o používaní angličtiny v každodennom osobnom a/alebo profesionálnom živote. **Angličtina** sa vyučuje ako cudzí jazyk vo všetkých verejných školách na ostrove. Ďalšími vyučovanými jazykmi sú **francúzština** a **nemčina**.

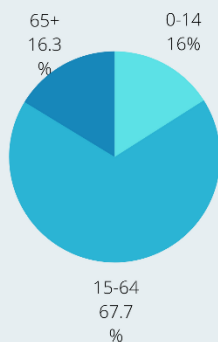
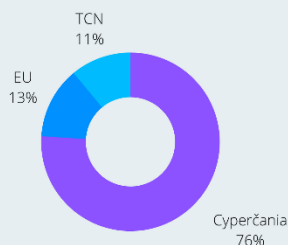

Migrácia

Takmer 20% súčasnej populácie republiky je necyperského pôvodu. Cyperská republika sa za posledných niekoľko rokov stala faktorom migrácie.

Migračné profily

Maragkou a Stathopoulos vo svojej podrobnej správe o populácii migrantov na Cypre (na základe sčítania ľudu v roku 2011) rozlišujú tri hlavné profily migrantov: EÚ, mimo EÚ a TCN.

Vek populácie

Podľa posledného sčítania ľudu (2011) má 9% ľudí na Cypre 25-29 rokov, 8% 30-34 rokov a 7,8% 20-24 rokov. Odhadované údaje o populácii na rok 2019 ukazujú nárast o 5,3% a odhadovaný počet obyvateľov v oblastiach ostrova kontrolovaných vládou je približne 888 000.

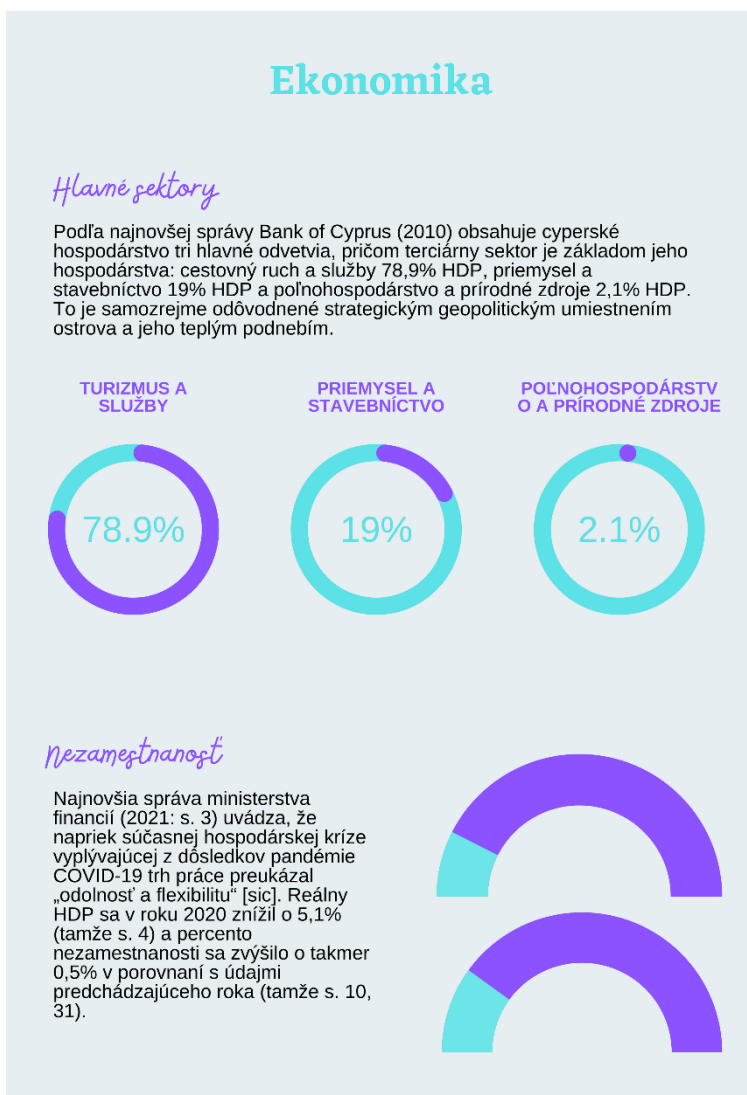
PERCENTO MIGRANTSKEJ POPULÁCIE

Necyperskí obyvatelia ostrova boli dlho predovšetkým Briti, Gréci, Egyptčania a Turci. V druhej polovici 20.storočia začali obchodníci migrovať a v 80.rokoch minulého storočia začali profesionáli zo susedných arabských krajín presúvať svoje firmy na ostrov (UNHCR, 2013). Ku koncu 20.storočia mnoho pontských Grékov migrovalo z krajín bývalého Sovietskeho zväzu (*ibid.*). V deväťdesiatych rokoch minulého storočia došlo k migračnému nárastu z východoázijských krajín, najmä z Filipín a Srí Lanky. Títo migranti boli začlenení na trh práce väčšinou ako opatrovatelia detí a/alebo starších osôb a ako ženy v domácnosti (*ibid.*).

Oficiálnym prijatím cyperského utečeneckého zákona v roku 2000 (*ibid.*) sa začalo skúmanie prvých žiadostí imigrantov. Počet žiadostí o azyl sa v rokoch 2003 a 2004 radikálne zvýšil (*ibid.*) (5 037, respektíve 9 906 žiadostí) a v roku 2019 dosiahol celkový počet 13 259 (DROUSIOTOU, 2019: 7). Podľa najnovšej správy UNHCR (2020: 1) za takmer dve desaťročia dostala Cyperská republika celkovo 85 565 žiadostí o azyl.

Takmer 1 z 5 ľudí žijúcich na Cypre nie je Cyperčan (UN DESA: 2019). 20% z celkového počtu migrujúcich obyvateľov republiky sú štátni príslušníci Spojeného kráľovstva, 13% má grécky pôvod, 8,5% pochádza z Gruzínska a 7,2% je ruského pôvodu. Rovnaké údaje naznačujú, že celková migrujúca populácia bola v roku 2019 približne 191 900 ľudí.

EKONOMIKA: HLAVNÉ SEKTORY, NEZAMESTNANOSŤ

KULTÚRNY ŠOK

Kultúrny šok

Väčšina ľudí po prvom príchode na Cyprus zažije určitú mieru kultúrneho šoku.

01 Dorozumievanie

Hlavnou výzvou je jazyková bariéra. Napriek tomu, že angličtina - ako dorozumievací jazyk - je široko používaná, väčšina oficiálnych dokumentov, ku ktorým by migrant alebo utečenec mohol potrebovať prístup alebo ich vyplniť, je v gréčtine, ktorá je hlavným úradným jazykom republiky. Na prekonanie tejto prekážky ministerstvo školstva a kultúry v spolupráci s inštitúciami stredného a vyššieho vzdelávania a inými organizáciami v priebehu rokov organizuje jazykové kurzy pre cudzincov a migrantov. Vytvorenie online platformy iLearnGreek, spolufinancovanej Fondom pre azyl, migráciu a integráciu a Cyperskou republikou, je ďalšou z akcií, ktoré vláda prijala na pomoc jazykovej integrácii migrantov.

02 Oficiálne jazyky

Oficiálnymi jazykmi Cypru sú gréčtina a turečtina, ale cyperské dialekty sú z hľadiska slovnej zásoby, syntaxu a výslovnosti úplne odlišné od tých, ktorými sa hovorí v Grécku a v Turecku, a majú mnoho charakteristík angličtiny, starovekej gréčtiny, osmanskej turečtiny a taliančiny. Pre štandardného gréckeho a tureckého rečníka je často ťažké porozumieť týmto dialektom. Ďalším zaujímavým faktom o jazykoch na Cypre je rozdiel medzi tým, čo sa vyučuje a čo sa hovorí. Kým sa deti v škole učia štandardný jazyk, v bežnom živote hovoria dialektom. Táto skutočnosť robí jazykovú bariéru ešte silnejšou u študentov z radov migrantov, ktorí neovládajú dialekt a majú problémy porozumieť miestnym obyvateľom.

03 Náboženstvo

Náboženstvo je ďalším veľmi dôležitým faktorom na Cypre a vždy ho treba brať vážne, pretože Cyperčania sú na to veľmi citliví. 89% cyperských Grékov je pravoslávnych grékov a cirkev má významný vplyv na všetky aspekty každodenného života a spoločnosti, niekedy dokonca aj na politiku.

04 Doprava

Na Cypre má každý člen rodiny vlastné auto. V každodennom živote môže byť pre migranta prekážkou šoférovanie (na ľavej strane vozovky) a nedostatok verejnej dopravy. Jediná verejná doprava, ktorá je v súčasnosti na Cypre k dispozícii, pozostáva z autobusov, ktoré premávajú vo všetkých okresoch a medzi nimi a sú zvyčajne dopravným prostriedkom neplnoletých študentov, cudzincov, ktorí nechcú jazdiť vľavo, ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť vlastné auto, a starší ľudia.

05 Kontroly

Vzhľadom na osobitné sociálno-politické pozadie Cypru môžu byť cudzinci šokovaní prítomnosťou kontrol na viacerých miestach ostrova. Vzhľadom na to, že severná časť ostrova je od roku 1974 pod okupáciou tureckej armády a cyperský problém ešte nie je vyriešený, súčasný stav vyžaduje kontrolu identity na miestach prechodu z južnej do severnej časti ostrova a naopak.

POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

VZDELÁVACÍ SYSTÉM

Vzdelanie na Cypre

Učivo

Cyperský vzdelávací systém pozostáva z predškolského, primárneho, sekundárneho a terciálneho školstva. Rodičia si môžu vybrať medzi štátnymi a súkromnými školami. Verejné vzdelávanie je pre všetkých študentov bezplatné a všetky predmety sa vyučujú v gréčtine (EACEA: 2020). Najviac MoEC akreditované súkromné školy na Cypre sú medzinárodné a riadia sa britským učebným plánom (francúzsko-cyperská škola v Nikózii je výnimkou, pretože sa riadi francúzskym učebným plánom).

Predškolské vzdelávanie

4-mesačné až 2-ročné deti môžu byť umiestnené do jasiel. Materská škola je ďalšou fázou pre 3-5-ročné deti (ibid). Prvé dva stupne predškolského vzdelávania nie sú povinné. Napriek tomu všetky deti vo veku 5-6 rokov musia dokončiť predškolské vzdelávanie, ktoré je povinné a je prípravou na základnú školu.

Primárne vzdelávanie

Základná škola je 6-ročná etapa vzdelávania (6-12 roční). Stredné vzdelanie tvorí 3-ročné gymnázium (nižšie stredné, 13-15 roční) a 3-ročné lýceum (vyššie stredné, 16-18 roční).

Sekundárne vzdelávanie

Školská dochádzka je povinná až po úroveň gymnázia (ibid). Následne sa študenti, ktorí chcú pokračovať v štúdiu, môžu buď zapísať na lýceum (ktoré im umožní prístup k terciárnemu vzdelávaniu), alebo na stredné technické a odborné vzdelávanie (STVE). Absolventi STVE sa môžu integrovať na trh práce vo veku 18 rokov, bezprostredne po ukončení štúdia. Ďalšou alternatívou pre týchto študentov sú MIEEK (postsekundárne inštitúty odborného vzdelávania a prípravy).

Terciálne vzdelávanie

Terciálne vzdelávanie na Cypre nadväzuje na model EÚ. Skladá sa z 3 cyklov, bakalárskeho štúdia (pregraduálne - 4 roky), magisterského štúdia (postgraduálne - 1-2 roky) a doktorandského štúdia (postgraduálne - min. 3 roky).

ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDELANIE

Na Cypre je vzdelávanie veľmi dôležité. Podľa národných štatistík bolo v rokoch 2018-2019 zapísaných na terciárne vzdelávanie 50 211 študentov, z toho 45% boli Cyperčania. Správa UNESCO (2007: s. 1) uvádza, že cieľom vzdelávania je naplniť „[...] sociálne, ekonomické, kultúrne a ďalšie potreby ostrova. [...] príprava mladých ľudí na povolanie a celoživotné vzdelávanie; posilnenie Cypru ako nezávislého štátu; podpora rovnakých príležitostí na vzdelávanie; a podpora priateľstva a spolupráce medzi rôznymi komunitami v krajine.”

DIEVČATÁ V ŠKOLE

V nedávnom článku o rodových stereotypoch na Cypre, Angeli (2020: 176) uvádza údaje ukazujúce „horizontálnu rodovú segregáciu“ [*sic*] s akademickými preferenciami dievčat prikláňajúcich sa k humanitným vedám a chlapcov k technológiám a matematike, za ktorými nasleduje „vertikálna pohlavná segregácia“ [*sic*] odôvodnená vysokým percentom mužských zamestnancov na vysokých manažérskych pozíciách (*ibid.*177).

ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU MIGRANTOV

Na základe najnovších štatistík (UN DESA: 2019) sú hlavnými krajinami pôvodu cyperských migrantov Spojené kráľovstvo (približne 37 000), Grécko (približne 25 000), Gruzínsko (približne 16 000) a Ruská federácia (približne 13 000). Základné a stredné vzdelávanie v týchto krajinách a na Cypre je dosť podobné. Grécke (EACEA: 2021) a cyperské (EACEA: 2020) školské systémy sú zhodné (6-formálne základné, 3-formálne nižšie-stredné a 3-formové vyššie stredné školy). V Gruzínsku má základné a stredné vzdelávanie rovnakú štruktúru SCHOLARO DATABASE: n.d.). V Rusku (EDUCATION USA – RUSSIA: n.d.) sú základné školy 4-formálne a stredné školy sú rozdelené do 5-formálnych ročníkov II. A 2-formálnych ročníkov III. stupňa (*ibid.*). Študijný plán UK je široko používaný vo väčšine súkromných škôl na Cypre. Absolventi týchto škôl sa často rozhodnú zapísať na britskú univerzitu. Pokiaľ ide o terciárne vzdelávanie, vysokoškolské štúdium na Cypre, v Grécku, Gruzínsku a Rusku trvá spravidla 4 roky, zatiaľ čo na väčšine britských univerzít je bakalárske štúdium trvá tri roky. Postgraduálne štúdium je na tom dosť podobne.

ÚLOHA RODIČOV MIGRANTSKÝCH DETÍ V ŠKOLE

Predchádzajúci terénny výskum v rámci IMCAP priniesol na svetlo sveta svedectvá učiteľov pracujúcich s migrantským študentmi a interakcie s ich rodičmi. Väčšina rodičov z týchto rodín sa snaží o dobrú spoluprácu s učiteľmi a prejavuje značný záujem o pokrok a úspechy svojich detí.

Podľa opýtaných učiteľov majú niektorí rodičia pocit, že kvôli svojmu migračnému pôvodu nemuseli mať všetky možnosti vzdelávania, ktoré by chceli a tak sa vidia vo svojich deťoch. Snažia sa všemožne podporovať deti a snažia sa zapojiť do školského systému udržiavaním dobrej komunikácie s učiteľmi. Existujú však rodičia, ktorí - väčšinou kvôli kultúre svojej domovskej krajiny - sa nechcú zapojiť do vzdelávacej cesty svojich detí a javia minimálny záujem o ich pokrok.

Jeden z opýtaných učiteľov hovoril aj o radikálnejších prípadoch rodičov „ponižujúcich svoje dievčatá, nechápajúc ich ako tínedžerov a nútiac ich plniť ich príkazy týkajúce sa kultúrnych záležitostí“. Toto svedectvo ukazuje výzvy, s ktorými sa migrantské deti stretávajú nielen v škole, ale aj vo svojom domácom prostredí.

Iní rodičia zrejme dobre poznajú legislatívu krajiny, týkajúcu sa ich zákonných práv a napriek tomu, že im je takmer ľahostajné, ako sa ich deťom darí v škole, majú skôr negatívny vzťah k zamestnancom školy a často chodia do školy s veľkými očakávaniami.

Učitelia sa domnievajú, že najlepší spôsob, ako vytvoriť silný vzťah s migrantským rodičmi, je byť dobre informovaný o ich príbehu (napr. rozvod, citlivé informácie, história násillia, finančné boje). Keď sa s nimi zaobchádza s láskavosťou a rešpektom a keď sú povzbudení vyjadriť svoj problém/očakávania, začnú spolupracovať.

ÚLOHA SOCIÁLNYCH A NEZISKOVÝCH ORGANÁCIÍ V INTEGRÁCIÍ MIGRANTSKÝCH DETÍ A ICH RODIČOV

Vysoký komisár OSN pre utečencov (UNHCR) na Cypre	Vysoký komisár OSN pre utečencov (UNHCR) na Cypre uznáva vládnu legislatívu o azyle a pomáha žiadateľom o azyl v procese registrácie. UNHCR spolupracuje s mimovládnyimi organizáciami, smeruje k znovuzjednoteniu rodiny a v prípade potreby poskytuje podporu dieťaťa.
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)	Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) je medzivládna organizácia. IOM na Cypre poskytuje zdravotnú starostlivosť novo prichádzajúcim utečencom a podporuje ich pri usídľovaní alebo presťahovaní. Zameriava sa na ochranu detí utečencov a zaisťuje ich bezpečnosť, zjednotenie rodiny a pohodu.
Cyperská rada pre utečencov	Cyperská rada pre utečencov pomáha utečencom pri ich sociálnom začlenení. Podporuje obeť násillia a/alebo obchodovania s ľuďmi a úzko spolupracuje s menšinovými skupinami prostredníctvom siete svojich kontaktov.
KISA	KISA je mimovládna organizácia na Cypre, ktorá poskytuje informácie a podporu migrantom a utečencom podporou ich sociálnej integrácie a zvyšovania povedomia v spoločnosti. KISA tiež vykonáva v prípade potreby akty sociálnej intervencie a má sieť kontaktov v rámci menšinových skupín na celom ostrove.
Charita Cyprus	Charita Cyprus je humanitárne združenie, ktoré sa zameriava na podporu každému, kto to potrebuje. Charita spolupracuje so širokou sieťou dobrovoľníkov a sociálnych pracovníkov, ktorí pomáhajú, zbierajú a odosielajú potrebné položky ľuďom v núdzi, vrátane utečencov a žiadateľov o azyl.
Centrum pre nádej pre deti CRC	Centrum pre nádej pre deti CRC je humanitárna organizácia, ktorá chráni a pomáha deťom na Cypre. UNCRPC koordinuje detský dom a poveruje tím odborníkov z oblasti medicíny a psychológie, aby pomohli každému dieťaťu v núdzi. Poskytuje podporu a poradenstvo rodičom a spolupracuje s políciou, cyperskými sociálnymi službami, ministerstvom zdravotníctva a ministerstvom školstva a kultúry.

ROZDIELY MEDZI PRVOU A DRUHOU GENERÁCIOU IMIGRANTOV

Podľa údajov EUROSTATU (EUROSTAT: 2017) v roku 2014 22,7% cyperskej populácie tvorili prisťahovalci prvej a 3,3% prisťahovalcov druhej generácie. Hlavnými dôvodmi migrácie ľudí na Cyprus sú rodinné, pracovné alebo akademické účely. Pokiaľ ide o integráciu do spoločnosti a na trh práce, imigranti prvej generácie čelia väčším výzvam než imigranti druhej generácie.

Hlavnými problémami sú neuznanie ich kvalifikácie (najmä pre TCN) a, samozrejme, jazyková bariéra. Imigranti prvej generácie sú kvôli týmto problémom často povinní pracovať v iných odvetviach, než na ktoré sa špecializujú. Imigranti druhej generácie sú privilegovanejší, pretože majú právo na občianstvo RoC, čo znamená aj zdravotné a sociálne poistenie hradené vládou a rovnaké výhody ako pôvodní Cyperčania. Imigranti druhej generácie, ktorí sa narodili a vyrastali na Cypre, nemusia čeliť jazykovej bariére a vo väčšine prípadov sa stanú dvojjazyčnými alebo trojjazyčnými (cyperská gréčtina, angličtina, rodný jazyk).

ROZDIELY V MESTSKÝCH A VIDIECKYCH OBLASTIACH

Podľa údajov Národnej štatistickej služby bolo počas sčítania ľudu v roku 2011 v mestských oblastiach ostrova zaregistrovaných 73 758 migrantov z EÚ a 64 113 TCN. 32 512 migrantov z EÚ a 15 206 TCN vo vidieckych oblastiach. Približne 60% tejto prisťahovaleckej populácie tvorili ženy. Zvýšený počet prisťahovalkýň je odôvodnený počtom prisťahovalkýň (väčšinou TCN), ktoré pracujú ako slúžky a/alebo opatrovatel'ky. Podporu migrantov z EÚ aj TCN poskytujú aj ich národné asociácie, mimovládne organizácie a miestne komunity (napr. Federácia filipínskych organizácií na Cypre, Charita Cyprus, Centrum dôstojnosti Cyprus a ďalšie).

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

Na Cypre existuje mnoho iniciatív na podporu rodičov a detí migrantov. V rámci tejto príručky sme vybrali najvhodnejšie príklady.

<p>1. TLMOČNÍK PRE MIGRANTSKÝCH RODIČOV A ŠKOLSKÚ KOMUNIKÁCIU</p>	<p>Aby sa zaistili najlepšie komunikačné podmienky medzi migrantskými rodičmi a školou, je bežnou praxou mať tlmočníka, ktorý sprevádza rodičov na školské schôdze, alebo ktorý je poverený prekladom komunikačných dokumentov školy do jazyka rodičov. Táto metóda slúži dvojakému dôvodu: nielen zaručuje komunikáciu a interakciu medzi oboma stranami, ale má aj vplyv na migrantských rodičov, ktorí sa pri interakcii so školskou radou a/alebo učiteľmi cítia bezpečnejšie a sebedomejšie.</p>
<p>2. PSYCHO-SOCIÁLNA PODPORA PRE MIGRANTSKÝCH ŠTUDENTOV</p>	<p>Cyprus je jednou z prvých krajín EÚ, ktoré migrujúcim študentom ponúkajú nielen vzdelávanie, ale aj psycho-sociálnu podporu. Technologická univerzita na Cypre je jedným z participantov projektov KA2 Erasmus+, ktoré posilňujú postavenie prisťahovaleckých a utečeneckých rodín partnermi v oblasti rodičovských zručností (<i>Empowering Immigrant and Refugee Families with Parenting Skills partners</i>). Všetkým rodičom a deťom v núdzi a pokusom o integráciu trhu práce sú k dispozícii aj poradenské služby ponúkané vládou a miestnymi úradmi, aby mohli byť rodičia prisťahovalcov finančne nezávislí.</p>
<p>3. CYPERSKÝ INFORMAČNÝ SPRIEVODCA</p>	<p>Vláda a MV vydali cyperskú príručku, ktorá je k dispozícii v 7 jazykoch (vrátane arabčiny a filipínčiny) s cieľom pomôcť imigrantom lepšie porozumieť ich právam a povinnostiam. Príručka ponúka informácie o politickom systéme v RoC, zdravotníckych službách, histórii a kultúre ostrova, jeho geografii a hospodárstve, vzdelávacom systéme, pracovných príležitostiach a tiež tipy na praktické záležitosti každodenného života.</p>
<p>4. MI-HUB: INFORMAČNÉ CENTRUM PRE MIGRANTOV</p>	<p>Mi-Hub pomáha zraniteľným skupinám na celom ostrove získať informácie alebo podporu v akejkoľvek záležitosti (zdravotné služby, ubytovanie, vzdelávanie v gréčtine a angličtine, vzdelávanie, poradenstvo, sociálna starostlivosť ...). Ich iniciatíva učiť imigrantov v angličtine a gréčtine má veľký vplyv na prisťahovalcov, ktorí sa stanú nezávislejšími a ľahšie sa integruje trh práce, keď prelomia jazykovú bariéru.</p>

ŠPANIELSKO

PREHĽAD

POLITICKÝ SYSTÉM

Španielsko je demokratickým štátom, ktorý podlieha zásadám právneho štátu a sociálnym podmienkam, s trhovým hospodárstvom. Politická forma španielskeho štátu je parlamentná monarchia. Systém vlády je založený na národnej suverenite, delbe právomocí a parlamentnom systéme. Ide o parlamentný systém z dôvodu ústrednej úlohy zákonodarnej moci alebo parlamentu.

Národnú suverenitu má španielsky ľud, to znamená, že všetci občania sú držiteľmi verejnej moci, od ktorej sa odvíjajú zákonodarné, výkonné a súdne právomoci. Občania sa zúčastňujú na veciach verejných prostredníctvom zástupcov, ktorí sú volení v slobodných, univerzálnych, tajných a násobných voľbách. Tiež sa priamo zúčastňujú na veciach verejných, v prípadoch ustanovených zákonom, napríklad: populárna legislatívna iniciatíva, zastávanie verejnej funkcie, uplatňovanie petičného práva, hlasovanie v referende a účasť na konzultáciách, okrem iného.

Rozdelenie právomocí znamená prisúdenie výkonu rôznych foriem politickej moci - zákonodarnej, výkonnej a súdnej - rôznym inštitúciám. Toto rozdelenie nie je absolútne; medzi rôznymi inštitúciami existujú vzťahy, rovnováhy a vzájomné kontroly. Rôzne inštitúcie niekedy potrebujú navzájom spolupracovať, inokedy konajú nezávisle alebo ovládajú iné inštitúcie. Táto organizácia inštitúcií je veľmi dôležitá; zabraňuje zneužívaniu moci.

Voľby

Všeobecné voľby sa konajú každé štyri roky v Španielsku alebo skôr, ak sa predseda vlády rozhodne vyhlásiť voľby. Miestne voľby sú taktiež každé štyri roky a konajú sa v rovnaký deň vo všetkých regiónoch. Hlasovať môžu všetci španielski občania vo veku 18 a viac rokov, ktorí tak môžu urobiť, pokiaľ sú zaregistrovaní. Môžu kandidovať aj vo voľbách. Občania EÚ môžu voliť v miestnych/obecných voľbách, ako aj vo voľbách do Európskeho parlamentu. (Expatica, 2021).

Autonómne komunity

Ústava z roku 1978 uznávala a zaručovala právo na autonómiu národností a regiónov, ktoré sú súčasťou španielskeho národa, a solidaritu medzi nimi všetkými. Boli vytvorené autonómne komunity a autonómne mestá Ceuta a Melilla s následným prerozdelením politickej a administratívnej moci medzi ústredné a autonómne orgány. Výsledok tohto prerozdelenia urobil zo Španielska jednu z najviac decentralizovaných krajín v Európe (Spanish Institutions, La Moncloa).

Každá autonómna komunita má svoj štatút regionálnej autonómie schválený rámcovým zákonom. Toto je základná inštitucionálna regulácia Spoločenstva (*ibid.*).

Autonómnymi spoločenstvami v Španielsku sú Andalúzia, Aragónsko, Astúria, Baleárske ostrovy, Baskicko, Kanárske ostrovy, Kantábria, Kastília-La Mancha, Kastília a Leon, Katalánsko,

Extremadura, Galícia, La Rioja, Madrid, Murcia, Navarra a Valencia. Dve autonómne mestá sú Ceuta a Melilla.

Vládny systém autonómnych spoločenstiev má parlamentný charakter. Jeho základnými inštitúciami sú parlament, prezident autonómnej komunity a regionálna vláda.

Autonómne spoločenstvá majú v závislosti od predmetu legislatívne a výkonné právomoci. Stručne povedané, Spoločenstvá majú štyri typy právomocí, ktoré im umožňujú vykonávať nasledujúce akcie (*ibid.*):

- Výhradné zákonodarné a výkonné právomoci. To je okrem iného prípad sociálnych služieb, poľnohospodárstva a chovu dobytka, vnútrozemského rybolovu, priemyslu, obchodu, cestovného ruchu, mládeže alebo športu.
- Kompetencie pre rozvoj základnej legislatívy štátu, ako aj pre implementáciu tejto legislatívy. Ide o životné prostredie, hospodársku politiku, ochranu spotrebiteľa, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť a verejné zdravie.
- Kompetencie pre výkon legislatívy schválenej výlučne štátom. To platí najmä pre zamestnanosť a odborné vzdelávanie.
- Legislatívne a výkonné právomoci, aj keď sú nevýrazné od tých, ktoré má štát v tej istej oblasti, aby obe administratívne úrovne mohli vykonávať rovnaké akcie a iniciatívy. Toto je zvláštny prípad kultúry.

Medzi ich špecifické črty patria autonómne komunity s vlastným oficiálnym jazykom Katalánsko, Valencia, Baleárske ostrovy, Baskicko, Navarra a Galícia.

Španielsko je členom Európskej únie a zúčastňuje sa na tomto ekonomickom a politickom projekte. Rovnako ako ostatné štáty postúpil európske inštitúcie hospodárske a politické kompetencie; zdieľa ich cvičenia s ďalšími 27 členskými štátmi a ich občanmi.

JAZYK

Španielska ústava v článku 3 uvádza, že španielčina (niekedy sa pri rozlišovaní medzi inými španielskymi variantmi označuje aj ako kastíľčina) je úradným španielskym jazykom štátu a že všetci Španieli majú povinnosť poznať ju a právo používať ju. Aj ostatné španielske jazyky budú úradné v príslušných autonómnych spoločenstvách v súlade s ich stanovami (*ibid.*).

O pravopisných, gramatických a lexikálnych pravidlách španielčiny rozhoduje Španielska kráľovská akadémia (*Real Academia Española*), bola založená v roku 1713 a Združenie pre akadémie španielskeho jazyka (*Asociación de Academias de la Lengua Española*).

Španielčina je druhým najrozšírenejším jazykom na svete ako materinský jazyk (po čínštine a pred angličtinou a hindčinou). Existuje 400 miliónov rodených rečníkov. Je to jeden z troch jazykov, ktoré sa bežne používajú ako úradný pracovný jazyk v rôznych medzinárodných organizáciách, a tiež jeden zo šiestich úradných jazykov OSN. (Spanish Institutions, La Moncloa).

Je to oficiálny jazyk vo viac ako dvadsiatich krajinách sveta. S 50 miliónmi Hispáncov sú Spojené štáty na druhom mieste na svete, pokiaľ ide o počet ľudí hovoriacich španielsky, pričom zaostávajú iba za Mexikom a pred Španielskom, Kolumbiou a Argentínou.

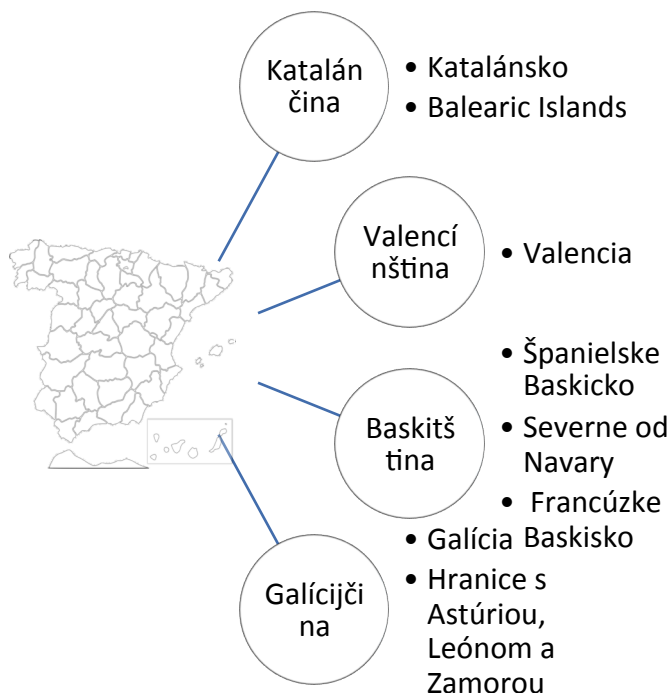
Pokiaľ ide o krajiny, kde je španielčina úradným jazykom, španielsky hovoriaci predstavujú približne 6% svetovej populácie v porovnaní s 8,9% anglicky hovoriacich a 1,8% francúzsky hovoriacich. Stojí za zmienku, že v krajinách, kde je úradným jazykom španielčina, ním hovorí 94,6% populácie, čo je oveľa vyššie percento ako 34,6% populácie vo francúzsky hovoriacich krajinách a 27,6% populácie v anglicky hovoriacich krajinách. (*ibid*).

Ako bolo uvedené vyššie, existuje šesť autonómnych komunít, ktoré majú oficiálny jazyk. Spolu s kastíľčinou je katalánčina úradným jazykom Katalánskych autonómnych spoločenských (1979) a Baleárskych ostrovov (1983).

Vo Valencii sú dvoma úradnými jazykmi valencijský a kastíľsky.

Basque je jedným z najstarších jazykov v Európe. Jeho pôvod nie je známy; niektorí lingvisti sa domnievajú, že súvisí s kaukazskými jazykmi kvôli podobnosti s gruzínčinou. Hovorí sa ním španielsky Baskicko, severne od Navarry a francúzske baskické územie.

Galícičinou sa hovorí po celej Galícii, ako aj na jej hraniciach s Astúriou, Leónom a Zamorou.

Úradné a spolu-úradné jazyky v Španielsku

NÁBOŽENSTVO

Náboženská sloboda je zaručená španielskou ústavou. Katolicizmus je najrozšírenejším náboženstvom čo zdôrazňujú dôležité populárne sviatky, ako napríklad Svätý týždeň.

Podľa Centra pre sociologický výskum (CIS, jún 2021) sa k praktizujúcim katolíkom hlási 67,4% Španielov. Navyše, podľa údajov zo SNS, agnostici, ľahostajní a ateisti vzrástli o 29,1%.

Ďalšie náboženstvá praktizované v Španielsku sú islam, judaizmus, protestantizmus a hinduizmus, ktoré majú svoje vlastné bohoslužby, ktoré nájdete vo vyhľadávачi ministerstva spravodlivosti.

Čo sa týka vyučovania náboženstva:

- Dohoda o vzdelávaní a kultúre, podpísaná medzi Svätou stolicou a španielskym štátom, stanovuje dohodu o vyučovaní katolíckeho náboženstva.
- LOMCE (Organický zákon na zvýšenie kvality vzdelávania) ustanovuje predmet katolíckeho náboženstva ako povinný pre školy a dobrovoľný pre študentov.
- Vyučovanie iných náboženstiev bude podliehať dohodám o spolupráci podpísaným s inými náboženskými orgánmi (Eurodyce, 2020).

POPULÁCIA

Podľa predbežných údajov z 28. januára 2021, sčítania národného štatistického ústavu, sa španielska populácia hýbe okolo čísla 47 351 567. Z celkového počtu, je 5 326 089 cudzincov (INE, 2020).

Počet pôrodov v roku 2020 klesol o 5,9% a ženy mali v priemere 1,18 dieťaťa (INE).

	Hodnota	Odchýlka
Počet pôrodov	339,206	-5.94
Od španielskych matiek	262,982	-6.09
Od matiek cudziniiek	76,224	-5.39

Celkový počet pôrodov v Španielsku v roku 2020

Počet narodených sa v januári 2021 v porovnaní s rovnakým mesiacom predchádzajúceho roka znížil o 20,0% (Permanent Immigration Observatory, 2020).

Veková štruktúra zahraničného obyvateľstva, najmä tých, ktorí podliehajú všeobecnému režimu alebo režimu voľného pohybu v dôsledku príbuzenstva s občanmi EÚ, výrazne prispieva k omladeniu španielskeho obyvateľstva.

Pôrodnosť v Španielsku podľa národnosti matky

Španielky	6.25
Cudzinky	14.20

INE 2020

Podľa Národného štatistického inštitútu (INE) je priemerný vek španielskej populácie 43,58 roka (INE, 2020).

MIGRANTSKÁ POPULÁCIA

Socio-demografický profil zahraničných obyvateľov je veľmi pestrý. Priemerný vek cudzineckej populácie je okolo 40 rokov a muži prevažujú nad ženami. Medzi skupinami z EÚ však existujú aj pomerne staršie skupiny, ako napríklad Briti (priemerný vek 54 rokov) a v menšej miere aj Nemci (49) a ďalšie oveľa mladšie skupiny, ako sú Pakistanci a Maročania (33).

Väčšina zahraničnej populácie pochádza z Afriky (1 193 407 ľudí), najvia z Maroka, (865 945 ľudí). Európska únia je na druhom mieste, pretože 1 880 821 ľudí pochádza z krajín patriacich do EÚ.

Krajiny, z ktorých väčšina imigrantov prichádza do Španielska, sú Rumunsko (667 378), Spojené kráľovstvo (262 885) a Taliansko (252 008). 299 177 ľudí pochádza z krajín mimo EÚ.

Tretím najväčším zdrojom imigrantov do Španielska je Amerika, pretože odtiaľ pochádza 1 554 087 ľudí, konkrétne z Južnej Ameriky: 1 123 517 ľudí. Krajina, z ktorej väčšina ľudí emigruje, je Kolumbia: 273 050 ľudí.

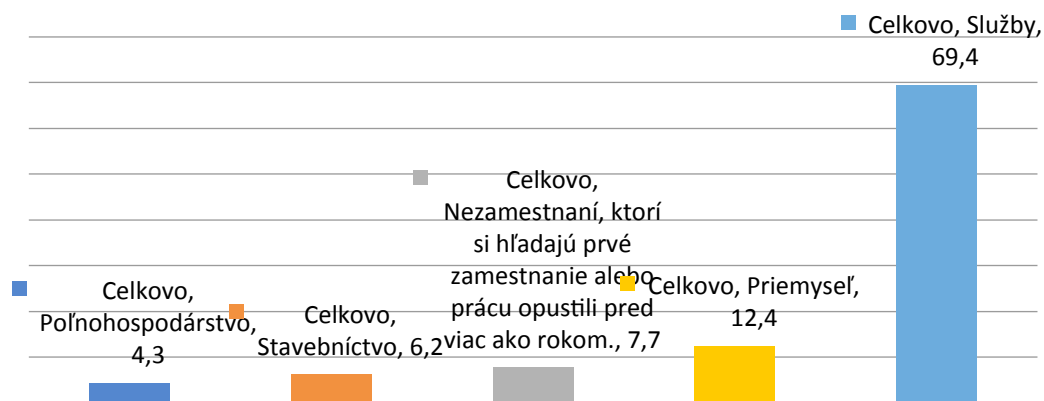
Z Ázie toto číslo predstavuje 500 009 ľudí, hlavne z Číny (232 807 ľudí). Ľudia tiež emigrujú z Oceánie, aj keď v menšej miere (približne 3 840 ľudí).

EKONOMIKA

Hlavné ekonomické sektory

Štruktúra španielskej ekonomiky je vyspelá krajina, pričom k HDP najviac prispievajú služby a priemysel a ďalšie odvetvia.

V krajine žije takmer milión poľnohospodárskych a živočíšnych podnikov, ktoré pokrývajú 30 miliónov hektárov pôdy. Španielsko je najväčším svetovým producentom olivového oleja a tretím najväčším producentom vína na svete. Krajina je tiež jedným z najväčších producentov pomarančov a jahôd. Dôležité sú aj hospodárske zvieratá, najmä ošípané a dobytok. Napriek pandémie COVID-19 sa HDP v súvislosti s poľnohospodárstvom, chovom dobytka, lesným hospodárstvom a rybolovom v druhom štvrtroku 2020 zvýšilo o 3,6% (INE, 2020).

Národný súčet podľa ekonomického sektora, Q1 2021, prieskum pracovných síl

Nezamestnanosť

Španielsko patrí medzi krajiny s najvyššou mierou nezamestnanosti na svete.

Prieskum pracovných síl: prvý štvrtrok 2021

Zamestnaní	19,206.9
Nezamestnaní	3,653.9

Miera aktivity	57.69
Miera nezamestnanosti	15.98

Miera nezamestnanosti mužov je 14,07%, zatiaľ čo miera nezamestnanosti žien je 18,13%. Miera aktivity pre mužov je 62,74% a pre ženy 52,91%. Podľa národnosti je nezamestnanosť medzi španielskou populáciou 14,40% a medzi cudzincami 26,19%. V tomto štvrtroku sa nezamestnanosť zvýšila v odvetviach poľnohospodárstva, priemyslu a stavebníctva. Naopak, v službách sa znížila (Labour Force Survey, 2021).

KULTÚRNY ŠOK

Kultúrny šok

Začatie nového života v inej krajine môže spôsobiť kultúrny šok. Aby ste sa prispôbili vašej novej krajine pobytu, v tejto príručke vám ukážeme niektoré veci, ktoré je potrebné mať na pamäti ohľadom španielskej kultúry:

01 Harmonogram

Čas jedenia v Španielsku sa líši od času v mnohých krajinách, dokonca aj od jeho európskych susedov. Raňajky sú malé jedlo, ktoré sa zvyčajne konzumuje medzi 8:00 a 11:30. Obed je najväčšie jedlo dňa a konzumuje sa medzi 14:00 a 16:00. Obvykle pozostáva z niekoľkých chodov a dezertu. Okolo 17:00 až 18:30 je merienda (poludňajšie občerstvenie) a bežne zahŕňa kávu, niečo sladké alebo ovocie. Večera je medzi 21:00 a 22:30. Čas jedla v Španielsku nie je len o jedle. Je to čas strávený s rodinou a pôžitok, a preto zvyčajne trvá dlho.

02 Pozdrav bozkom

Keď vidíte člena rodiny, priateľa alebo sa s niekým stretnete po prvýkrát, je zvykom dať mu dva bozky - jeden na každé líce. Toto sa tiež robí pri lúčení. Môže to byť kultúrny šok, ale v Španielsku je to veľmi bežné. Verejné prejavy náklonnosti sú úplne normálne. Pre Španielov je to spôsob, ako vyjadriť svoje pocity.

03 Počasie

Podnebie Španielska je po celý rok mierne, existujú však rozdiely medzi ročnými obdobiami a rôznymi oblasťami krajiny. Jar a jeseň sú ročné obdobia s najnižšími teplotami. Maximálna teplota prídje v júli a auguste, aj keď vo vnútrozemí a južnom Španielsku tieto teploty prichádzajú od júna do septembra. Cez deň zvyčajne presahujú 30°C (86°F) a v najhorúcejších oblastiach môžu nočné teploty presiahnuť 20°C (68°F). Od konca septembra do konca decembra je teplota chladnejšia. Najchladnejšie mesiace trvajú od konca decembra do konca marca. Minimálna teplota je od januára do februára. Tieto chladnejšie mesiace sú obdobím, kedy najviac prší, najmä na severe Španielska. Naproti tomu zima na Kanárskych ostrovoch je veľmi mierna.

04 Jazyková bariéra

Ako je uvedené v jazykovej sekcii, v závislosti od mesta, do ktorého idete, sa budete musieť naučiť iný oficiálny jazyk ako španielčinu. Tieto jazyky sa bežne používajú v školách a inštitúciách, preto je dôležité naučiť sa ich spolu so španielčinou. Ďalšou vecou, ktorú je potrebné vziať do úvahy, je to, že Španieli bežne nehovoria inými jazykmi okrem španielčiny a v niektorých prípadoch aj svojich miestnych úradných jazykov.

05 Býrokracia v Španielsku

Pretože 17 autonómnych komunit má vysoký stupeň autonómie, zákony a kultúra sa môžu v jednotlivých častiach Španielska veľmi líšiť. Stojí za zmienku, že s dokumentáciou súvisí mnoho rôznych úradov, čo môže viesť k určitej frustrácii pri podávaní papierov. Uistite sa, že ste dobre informovaní o tom, kam musíte ísť, v závislosti od toho, čo musíte urobiť.

[Tu](#) nájdete užitočné informácie o imigračných postupoch.

POCHOPENIE ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

ŠTRUKTÚRA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU

Vzdelávací systém ponúka tieto druhy vzdelávania: predškolské vzdelávanie, základné vzdelávanie, povinné sekundárne vzdelávanie (ESO), Bachillerato (stredoškolský diplom), odborné vzdelávanie (FP), vzdelávanie dospelých a vysokoškolské vzdelávanie.

Okrem toho sa ponúka aj jazyková výchova, umelecká výchova a športová výchova, ktoré sú považované za vzdelávanie v špeciálnom režime.

Organický zákon o vzdelávaní (LOE) z roku 2006 a Organický zákon na zlepšenie kvality vzdelávania (LOMCE) z roku 2013, ktorý upravuje predchádzajúci, sú v súčasnosti základnými pravidlami, ktoré upravujú systém vzdelávania a definujú jeho štruktúru. V roku 2021 je štruktúra španielskeho vzdelávacieho systému nasledovná:

Neuniverzitné vzdelávanie

Predškolské vzdelávanie

- Nepovinné
- Dva cykly:
 1. Do 3 rokov
 2. Do 3 do 6 rokov (bezplatné)

Základné vzdelávanie

- Prvá povinná etapa vzdelávacieho systému.
- Šesť akademických rokov vo veku od 6 do 12 rokov.

Základné vzdelávanie a ESO zahŕňa desať rokov bezplatnej povinnej školskej dochádzky pre všetkých žiakov.

Sekundárne vzdelávanie

- ESO (povinné sekundárne vzdelávanie)
 - Bachillerato (stredoškolský diplom)
 - Základné odborné vzdelávanie a príprava (VET)
 - Stredné odborné vzdelávanie
- } Nepovinné

ESO

- Od 12 do 16 rokov
- Štyri akademické roky
- Dva cykly:
 - 1., 2. a 3. ročník ESO
 - 4. ročník ESO
- Študenti, ktorí absolvujú tento kurz, získajú oficiálny certifikát o povinnom štúdiu so študovanými rokmi a získanými známami.

Bachillerato (stredoškolský diplom)

- Dva akademické roky vo veku od 16 do 18 rokov.
- Táto kvalifikácia umožňuje prístup k rôznym kurzom vysokoškolského vzdelávania.

Základné odborné vzdelávanie

- Môže to byť od 15 do 17 rokov, ak študent absolvoval prvý cyklus ESO alebo 2. ročník ESO.
- Na konci týchto vzdelávacích cyklov sa získa kvalifikácia úrovne 1 a základná odborná kvalifikácia, ktorá umožní prístup k cyklom stredného odborného vzdelávania alebo sa môžu rozhodnúť pre absolventskú kvalifikáciu povinného stredného vzdelávania, ak sa pri záverečnom hodnotení cyklu odbornej prípravy učiteľský tím domnieva, že ciele boli dosiahnuté a boli získané zodpovedajúce kompetencie.

Počiatkové odborné vzdelávanie: súbor tréningových cyklov, ktoré tvoria stredné a vyššie odborné vzdelávanie.

- Aby bolo možné získať prístup k strednému odbornému vzdelávaniu, je potrebné mať absolventskú kvalifikáciu povinného sekundárneho vzdelania. Študenti, ktorí absolvujú tieto kurzy, získajú technickú kvalifikáciu, s ktorou môžu pokračovať na Bachillerato (stredoškolský diplom).
- Na štúdium vyššieho odborného vzdelávania je potrebný stredoškolský diplom a môže byť tiež potrebné študovať určité predmety súvisiace s budúcim odborným štúdiom. Študenti, ktorí absolvujú tieto kurzy, získajú titul vyššieho technika, ktorý umožňuje prístup k univerzitnému štúdiu súvisiacemu s predtým absolvovaným odborným vzdelávaním a prípravou.
- Študenti odborného vzdelávania a prípravy, ktorí neabsolvujú kurzy, získajú akademický certifikát o úspešnom absolvovaní odborných modulov, ktorý má akademické a čiastočné kumulatívne akreditačné účinky odborných kompetencií získaných vo vzťahu k Národnému systému kvalifikácií a odborného vzdelávania.
- Absolvovaním konkrétneho testu je možné získať prístup k akémukoľvek cyklu odborného vzdelávania bez splnenia vyššie uvedených akademických požiadaviek. V prípade prístupu zo stredného do vyššieho odborného vzdelávania je táto skúška nahradená prijímacím konaním do centra, keď dopyt po miestach prevyšuje ponuku.
- Duálne odborné vzdelávanie bolo vyvinuté v rámci vzdelávacieho systému základného, stredného a pokročilého odborného vzdelávania a pozostáva zo súboru vzdelávacích akcií a iniciatív, ktorých cieľom je v spolupráci so spoločnosťami poskytnúť ľuďom odbornú kvalifikáciu, harmonizujúcu vyučovacie a učebné procesy medzi vzdelávacími centrami a pracoviskami. Na praktické školenia v spoločnostiach dohliadajú administratívy.

Univerzitné vzdelávanie

Na prijatie na vysokú školu je potrebný stredoškolský diplom a prijímacia skúška na vysokú školu s názvom EVAU.

Po adaptácii na Európsky priestor vysokoškolského vzdelávania (EHEA) je vysokoškolské vzdelávanie rozdelené do troch cyklov:

- Titul: Študenti získavajú všeobecné vzdelanie v jednom alebo viacerých odboroch zameraných na prípravu na profesionálny svet. Študenti získajú absolventský titul, ktorý pozostáva najmenej z 240 kreditov ECTS. Trvanie je asi 4 roky.
- Magisterský titul: Pokročilý výcvik zameraný na akademickú alebo odbornú špecializáciu alebo na začatie úloh spojených s výskumom. Získaný magisterský titul má od 60 do 120 kreditov rozdelených do dvoch kurzov po 60 kreditov. Trvanie je 1 alebo 2 roky.

- Doktorát: Pokročilé školenie vo výskumných technikách. Na získanie titulu doktor je potrebné absolvovať obdobie odbornej prípravy a obdobie výskumu s názvom doktorandský program. Tento program zahŕňa vypracovanie a prezentáciu doktorandskej práce, originálnej výskumnej práce.

Umelecké, športové a jazykové štúdie

Tieto kurzy sú považované za vzdelávanie v špeciálnom režime.

Umelecké vzdelávanie

- Základná hudobná a tanečná výchova.
- Profesionálne umelecké vzdelávanie: odborné vzdelanie v oblasti hudby a tanca, stredné a vyššie vzdelávanie v odbore výtvarné umenie a dizajn.
- Vyššie umelecké vzdelanie: vyššie štúdium hudby a tanca, vyššie štúdium dramatiky, vyššie štúdium konzervácie a obnovy kultúrneho dedičstva, vyššie štúdium dizajnu a vyššie výtvarné umenie, vrátane vyššieho štúdia keramiky a vyššieho skla.

Športové vzdelávanie

- Tieto sú organizované do cyklov školenia pre stredných a vyšších úrovní, pričom v každom prípade existujú rôzne požiadavky na vstup.
- Študenti, ktorí absolvujú štúdium na strednej úrovni, získajú titul športový technik v zodpovedajúcej športovej modalite alebo špecializácii.
- Študenti, ktorí absolvujú štúdium na vyššej úrovni, získajú titul vyššieho športového technika.
- Kvalifikácia získaná týmito štúdiami sa považuje za rovnocennú so všetkými účelmi a kvalifikáciami technika a vyššieho odborného učilišťa.

Jazykové vzdelávanie

- Je rozdelené do troch úrovní: základná, stredná a pokročilá.
- Tieto úrovne zodpovedajú úrovni A, B a C Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky a sú rozdelené do úrovní A1, A2, B1, B2, C1 a C2, pričom A1 je najzákladnejšia a C2 je najpokročilejšia.
- Na prijatie musia mať študenti 16 rokov. Výnimočne je možné nastúpiť aj vo veku 14 rokov na štúdium iného jazyka, ako je jazyk, ktorý sa študuje v povinnom strednom vzdelávaní.

VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE

Typy neuniverzitných vzdelávacích inštitúcií podľa ich vlastníctva a zdroja financovania:

- Štátne školy: vo vlastníctve školstva a financované z verejných zdrojov.
- Súkromné školy: v súkromnom vlastníctve a sú financované zo súkromných zdrojov.
- Charterové školy: v súkromnom vlastníctve, ale môžu byť financované z verejných zdrojov prostredníctvom systému dohôd.

ÚLOHA RODINY A DÔLEŽITOSŤ KLADENÁ NA VZDELANIE

ÚLOHA RODÍN	
PRÁVA	POVINNOSTI
Dostať vzdelanie s maximálnou zárukou kvality v súlade s cieľmi stanovenými v ústave, v zodpovedajúcom štatúte autonómie a vo vzdelávacích zákonoch.	Prijať potrebné opatrenia alebo v prípade ťažkostí požiadať o adekvátnu pomoc, aby sa zaistilo, že ich deti alebo zverenci budú navštevovať povinnú školskú dochádzku a budú pravidelne navštevovať hodiny.
Vybrať si vzdelávacie zariadenie, verejné alebo iné, než to ktoré vytvorili orgány verejnej moci.	Poskytnúť v medziach svojich možností zdroje a podmienky nevyhnutné pre zlepšovanie v škole.
Dostať náboženské a morálne vzdelanie, ktoré je v súlade s ich vlastným presvedčením.	Povzbudiť ich, aby vykonávali zverené študijné činnosti.
Byť informovaný o pokroku v učení a sociálno-vzdelávacej integrácii svojich detí.	Aktívne sa zúčastňovať aktivít, ktoré sú založené na vzdelávacích záväzkoch, ktoré si centrá stanovujú s rodinami, s cieľom zlepšiť výkonnosť svojich detí.
Zúčastňovať sa na procese učenia a vzdelávania svojich detí.	Vedieť, zúčastňovať sa a podporovať vývoj svojho vzdelávacieho procesu v spolupráci s učiteľmi a strediskami.
Podieľať sa na organizácii, fungovaní, riadení a hodnotení školy.	Rešpektovať a zaistiť rešpektovanie pravidiel stanovených strediskom, autoritou a vzdelávacích indikácií alebo smerníc učiteľského zboru.
Byť vypočutý v rozhodnutiach, ktoré ovplyvňujú akademické a odborné poradenstvo ich detí.	Podporovať rešpekt voči všetkým členom vzdelávacej komunity.

Vzdelávacie administratívy musia podporovať uplatňovanie práva rodičov na združovanie, ako aj vytváranie federácií a konfederácií.

Práva a povinnosti študentov a rodín sú tiež upravené v rámci každej zo vzdelávacích správ štátu. V mestách Ceuta a Melilla ministerstvo školstva a odborného vzdelávania; a v autonómnych komunitách regionálnymi ministerstvami a ministerstvami školstva.

Vymedzenie a uplatňovanie týchto práv a povinností je stanovené v rámci autonómie vzdelávacích centier prostredníctvom vnútorných predpisov, ktoré sú súčasťou vzdelávacieho projektu centra.

DIEVČATÁ V ŠKOLÁCH

V dnešnej dobe majú dievčatá rovnaké vzdelávacie práva a príležitosti ako chlapci v Španielsku. Podľa správy „Rovnosť v číslach“ (Igualdad en Cifras, 2020), ktorú zverejnilo ministerstvo školstva a odborného vzdelávania, bolo v akademickom roku 2017-2018 percento študentov a študentiek zaradených do vzdelávacieho systému veľmi podobné, aj keď percento študentiek bolo o niečo vyššie: 50,4% študentiek a 49,6% študentov.

ROZDIELY MEDZI HLAVNÝMI KRAJINAMI PÔVODU IMIGRANTOV

Hlavnými krajinami pôvodu imigrantov v Španielsku sú Maroko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Kolumbia a Čína.

Štruktúra školského systému v týchto krajinách je podobná. Všetci majú nepovinnú fázu vzdelávania v ranom detstve, okrem prípadu Kolumbie, kde je posledný rok tejto etapy, nazývaný „prechod“, povinný.

Po predškolskom vzdelávaní začínajú deti so základným vzdelaním, ktoré je vo všetkých krajinách povinné. V Španielsku trvá táto fáza od 6 do 11 rokov, zatiaľ čo v Anglicku má dva cykly, jeden od 5 do 7 rokov a druhý od 7 do 11 rokov. Niečo podobné sa deje v Maroku, ale prvý cyklus prebieha od 6 do 7 rokov, pretože deti končia predškolské vzdelávanie vo veku 5 rokov. V Rumunsku má základné školstvo tiež dva cykly, prvý od 6 do 10 rokov a druhý od 11 až 14 rokov. V Taliansku je základné vzdelanie od 6 do 10 rokov. Na rozdiel od Španielska, takmer vo všetkých týchto krajinách existuje skúška z primárneho do sekundárneho vzdelávania.

V Španielsku je stredoškolské vzdelávanie (ESO) rozdelené do dvoch cyklov, 1., 2. a 3. ESO v prvom cykle a 4. ESO v druhom cykle. V Anglicku prebieha prvý cyklus od 11 do 14 rokov a do druhého cyklu od 14 do 16 rokov je potrebná skúška. Marocký systém je podobný, prvý cyklus prebieha od 12 do 14 rokov a na vstup do druhého cyklu od 15 do 17 treba absolvovať skúšku. V Maroku nie je druhý cyklus stredoškolského vzdelávania povinný, zatiaľ čo v Španielsku je vzdelávanie povinné do 16 rokov a v Anglicku do 18 rokov. V Rumunsku prebieha prvý cyklus stredoškolského vzdelávania od 15 do 16 a druhé od 17 do 18.

Po stredoškolskom vzdelaní môžu študenti v Španielsku pokračovať na Bachillerato alebo na odbornú prípravu. Táto fáza nie je povinná. Na vstup na univerzitu musia študenti absolvovať prijímacie skúšky na konci Bachillerata. Možnosti sú vo všetkých týchto krajinách podobné; študenti môžu študovať niečo podobné ako Bahcillerato alebo odborné vzdelávanie. V Anglicku môžu študenti študovať šiestu formu, podobne ako Bachillerato. V týchto rokoch sa pripravujú na úroveň A pre vstup na univerzitu. V Rumunsku, Taliansku a Číne je na konci Bachillerata aj prijímacia skúška na univerzitu.

ÚLOHA MIGRANTSKÝCH RODIČOV V ŠKOLE

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

1. PROGRAM PORTUGALSKÉHO JAZYKA A KULTÚRY

Program portugalského jazyka a kultúry je program na šírenie portugalského jazyka a kultúry, ktorý prebieha v španielskych vzdelávacích centrách s dvojakým účelom: podporovať integráciu študentov portugalského pôvodu a ponúknuť študentom iných národností príležitosť získať spoznať portugalskú kultúru a jazyk.

Je súčasťou inštitucionálnej spolupráce medzi Španielskom a Portugalskom v oblasti vzdelávania a kultúry. Má pôvod v Ratifikačnom nástroji kultúrnej dohody medzi Španielskom a Portugalskom, podpísanej v Madride 22. mája 1970 (BOE z 3. septembra 1971), a v odporúčaní Európskej únie, najmä v smernici Rady 77/486/EHS z 25. júla 1977 o vzdelávaní detí migrantských pracovníkov.

Tento program je v súčasnosti vyvíjaný v spolupráci medzi ministerstvom školstva a odborného vzdelávania, Camõesovým inštitútom a siedmimi autonómnymi spoločenstvami, ktoré program realizujú: Astúrske kniežatstvo, Kastília a León, Katalánsko, Extremadura, Galícia, Madrid a Navarra.

Ako je tento program implementovaný?

- Medzi španielskou a portugalskou administratívou existujú pevné dohody o spolupráci.
- Existencia programu priebežného vzdelávania učiteľov a vzájomnej výmeny skúseností.
- Účasť domácich a prisťahovaleckých študentov. Inými slovami, program by mal byť otvorený pre všetkých žiakov školy, či už domácich alebo zahraničných.
- Na dosiahnutie medzikultúrnych cieľov musia byť definované programy a usmernenia.
- Musí existovať jasná identifikácia jazyka pôvodu a rešpektovanie cieľa programu kultivovať a udržiavať rodinný jazyk a kultúru.
- Musí existovať integrácia výučby jazyka a kultúry pôvodu do bežných učebných osnov, predovšetkým v rámci školského rozvrhu a v rámci bežnej triedy.
- Materiály, texty a ďalšie prostriedky musia byť k dispozícii na uľahčenie práce príslušného programu. Je tiež nevyhnutné mať štandardizovaný jazykový program.
- Program jazyka a kultúry pôvodu nesmie byť kontaminovaný náboženskými alebo politickými praktikami.

Tento program pomáha portugalským študentom imigrantov prvej a druhej generácie lepšie porozumieť ich kultúre a lepšie sa prispôbiť novému vzdelávaciemu systému. Rodičia študentov budú navyše lepšie integrovaní do školy a budú sa viac zapájať do vzdelávania svojich detí, pretože ocenia záujem školy o svoju kultúru.

Tento program je dobrým príkladom osvedčených postupov, ktoré by bolo možné prispôbiť iným komunitám. Rovnaký programový model by bolo možné navrhnúť aj pre ostatné krajiny s vysokým zastúpením študentov z radov imigrantov.

2. ÚČASTNÍCKE PROCESY MEZI RODINOU A ŠKOLOU. VEREJNÁ ŠKOLA RAMÓN SAINZ DE VARANDA. ZARAGOZA (ARAGÓN)

Ide o dvojazyčné integračné centrum pre študentov s motorickým postihnutím, ktoré rozvíja inovatívne skúsenosti s cieľom pestovať u študentov sociálne hodnoty a hodnoty spolužitia a zlepšiť vyučovacie a vzdelávacie procesy.

Táto škola ponúka predškolské vzdelávanie (178 žiakov), základné vzdelávanie (332) a taktiež prijíma 25 študentov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (psychologické problémy alebo tie, ktorí súvisia so znevýhodnenými sociálnymi alebo kultúrnymi situáciami).

Medzi žiakmi je veľká skupina členov rodín s hlbokými koreňmi v danej oblasti a s obmedzenými ekonomickými zdrojmi, niektorí z nich sú imigranti (hlavne Ekvádorčania, Rumuni a Subsaharčania). Štvrtina študentov pochádza z rodín imigrantov.

Navrhované ciele sú:

- Podporovať rast dieťaťa ako osoby.
- Zvýšiť počet rodín zapojených do procesu.
- Generovať akcie, ktoré podporujú účasť.
- Pozitívne hodnotiť účasť rodín na plánovaní a rozvoji nimi navrhovaných aktivít.
- Vytvoriť plán zlepšovania, ktorý bude reagovať na výsledky získané pri hodnotení rôznych vykonávaných činností.

Existujú činnosti inštitucionálneho charakteru, ako napríklad interakcia medzi zástupcami rodičovského združenia (AMPA) a členmi riadiaceho tímu, ich prítomnosť v školskej rade, existencia rodičovskej školy, návšteva rodiča a učiteľa. schôdze; dobrovoľné činnosti, ako je organizácia mimoškolských aktivít; a mnoho ďalších, ktoré majú príležitostnejší charakter, ako napríklad výlet na

kanál Imperial de Aragón, medzikultúrna kaviareň v decembri, výlet cez víkend v januári, deň „Hier sveta“ v parku La Paz, alebo výlet do Moncaya.

Aktivity, ktoré rodiny plánujú, organizujú a zavádzajú do praxe počas školského roka:

- Program „Šach v škole“.
- Otvorenie školskej knižnice každý deň v týždni na požičanie kníh.
- Rozprávanie príbehov počas „Semana de las Letras“ (Týždeň listov).
- Projekt „Čítame spolu“.
- Trh solidarity s cieľom získať finančné prostriedky na školský materiál pre najpotrebnejších žiakov a pre niektoré mimovládne organizácie.
- Súťaž „Enigmy and Challenges“ o rozvoj pozornosti.

Rodiny sa tiež zúčastňujú vzdelávania detí, navštevujú workshopy, v ktorých pracujú na centrách záujmu súvisiacich s príslušnou didaktickou jednotkou, a spolupracujú na doplnkových výstupoch, ktorými študenti pokračujú. Okrem toho mnoho rodičov spolupracuje na príprave a organizácii Halloweenu, na súťažiach organizovaných školou cez prestávky, školskej záhrade, aktivitách na priblíženie sa k prírode, ktoré podporujú samostatnosť, zodpovednosť, osobný rast a udržateľnú mobilitu, pri organizácii športové majstrovstvá, kde rodičia pôsobia aj ako rozhodcovia alebo tréneri, a nakoniec „Dni otvorených dverí“, ktoré sa konajú jeden týždeň v apríli.

Výsledkom všetkých týchto aktivít a zodpovedajúcich synergii je, že sa centrum neustále zlepšuje, a to tak z hľadiska učebných osnov, ako aj z hľadiska účasti. Početné rodiny sa zapojili do organizácie a rozvoja rôznych aktivít, činností a vzdelávacích procesov, ktoré sa v škole vykonávajú, s výslovným zámerom zlepšiť vyučovací a učebný proces a vo všeobecnosti školskú klímu. Študenti prešli zo situácie vysokého konfliktu počas prestávok do participatívnej pozície. Zaznamenali pozoruhodný nárast pohybových aktivít vďaka každoročnému nárastu školskej vzdelávacej ponuky športového charakteru.

Zároveň sa zvyšuje miera spokojnosti vzdelávacej komunity a vzhľadom na výhody, ktoré študenti získavajú, a to tak z hľadiska spoločenského kontaktu, ako aj fyzického zlepšovania, sa stále viac rodín chce zapojiť do každodenného života školy a prispieť k organizácii vzdelávacích aktivít.

Interakcia medzi rodinou a školou sa očividne stala základným faktorom v školskom živote a vo vzdelávaní študentov. Skutočnosť, že rodiny sú zapojené do vzdelávacích skúseností svojich detí, im dáva pocit, že oni sami sú protagonistami vzdelávania, ktoré ich deti získavajú. Nie je pochyb o tom, že rodina ako hlavný socializačný prostriedok dieťaťa a škola, ktorá dopĺňa prácu prvého dieťaťa a umožňuje socializáciu medzi rovnými, sú dve inštitúcie, ktoré musia ísť ruka v ruke s cieľom zabezpečiť primeraný integrálny rozvoj dieťaťa.

3. "COMUNICA-T". STREDNÁ ŠKOLA LAURO OLMO'. O BARCO DE VALDEORRAS. OURENSE. GALICIA

Vzhľadom na rozmanitosť študentského kolektívu s viac ako 15 rôznymi národnosťami a pluralitu ponuky vzdelávania si stredná škola „LauroOlmo“ v O Barco de Valdeorras uvedomuje, že v záujme dosiahnutia kvalitného vzdelávania je komunikácia s rodinami zásadnou výzvou. Z tohto dôvodu sa navrhuje ambiciózný plán na zlepšenie komunikácie medzi všetkými členmi vzdelávacej komunity, ktorý má vplyv na všetky mnohé aspekty, ktoré tvoria vzdelávanie študentov, s osobitným dôrazom na nevyhnutné zapojenie rodín do života centra, v s cieľom dosiahnuť spoločný výchovno-vzdelávací proces rodina-škola, ktorého výsledkom je lepšia komunikácia.

Komunikácia by sa nemala obmedzovať iba na rozhovor alebo komunikáciu s rodičmi, ale mala by sa snažiť o globálnu komunikáciu; to znamená vytvoriť vzdelávaciu komunitu, ktorá zahŕňa všetkých aktérov vzdelávania, vo všetkých oblastiach, a najmä rodiny. A to je založené na presvedčení, že táto dynamika uľahčí integráciu študentov, prebudí v nich väčší záujem o štúdium a v dlhodobom horizonte podporí lepšie študijné výsledky.

Stručne povedané, cieľom zlepšenia komunikácie vo všeobecnosti, ale konkrétne tej, ktorá je zameraná na rodiny, je dostať ich do povedomia o fungovaní a najdôležitejších aspektoch školy, kde ich deti študujú, o základných líniách školského projektu, o potrebe a prospešnosti účasti rodiny na živote školy, ako môžu ovplyvniť vzdelávanie svojich detí, aké sú kanály pre vzťahy medzi rodinami a učiteľským zborom a ako je skrátka záväzok rodín zárukou kvalitatívneho zlepšenia školy.

V akademickom roku 2013-2014 boli do programu začlenené ďalšie efektívnejšie spôsoby zapojenia celej vzdelávacej komunity s cieľom dosiahnuť skutočnú vzdelávaciu komunitu. Tento projekt s názvom COMUNICA-T spája najdôležitejšie akcie, na ktorých sa roky pracovalo v oblasti komunikácie s rodinami a inými subjektmi, s jediným spoločným cieľom: vytvoriť autonómnych, zodpovedných a kompetentných ľudí v rôznych oblastiach ich života.

Za týmto účelom boli zriadené rôzne akcie, ako sú workshopy podnikateľského sveta, ktoré spájajú spoločnosti, s profesionálnou realitou študentov odborného vzdelávania a naopak ukazujú študentom a ich rodinám realitu podnikateľského sveta; alebo orientačné workshopy a okrúhle stoly o univerzitných kurzoch, na ktorých spolupracujú bývalí študenti, rodiny a pedagogický personál, tri galícijské univerzity a vzhľadom na ich blízkosť Univerzita v Leóno.

Rodičia sa aktívne zapájajú do vedenia svojich synov a dcér. Tomu napomáha vytvorenie „Vagalume“ s aktivitami, ktoré dopĺňajú činnosti centra a uľahčujú sieťový komunikačný systém.

Sú prítomné a aktívne aj v iných iniciatívach, ako je riešenie konfliktov, ktoré sa navrhuje prostredníctvom dialógovej komunikácie, dialógu o rovnosti a mediácií vrátane otcov a matiek; alebo pri tvorbe programových zmlúv s cieľom posilnenia a podpory pre študentov s poruchami učenia; o ako v tréningových a komunikačných programoch týkajúcich sa koedukácie; alebo podobne v projekte „Poznaj svoje prostredie“, na ktorom sa zúčastňuje celá vzdelávacía komunita a ktorý mu umožňuje spoznávať a starať sa o životné prostredie z ekologického hľadiska; alebo napokon v projekte solidarity, ktorý sa snaží uprednostniť komunikáciu so staršími ľuďmi a spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami v komunite v rámci kampaní solidarity.

Organizácia komunikácie centra začína pred začiatkom školského roka a snaží sa koordinovať s pridruženými centrami s cieľom zistiť charakteristiky a základné aspekty študentov, ktorí budú v nasledujúcom roku vstupovať do školy, ako aj ich rodín (posilnenie, prispôsobenie atď.).

Ďalšou relevantnou aktivitou pri zlepšovaní komunikácie medzi rodinou a centrom je prijatie rodičov na začiatku akademického roka s cieľom vysvetliť základné akčné smery, prebiehajúce počas roka a týkajúce sa najdôležitejších aspektov každej skupiny, ako aj činnosti plánované centrom, ktoré budú školené a budú sa rozvíjať počas akademického roka. Rovnako existuje nástroj na pravidelnú komunikáciu prostredníctvom tutoriálov, kde dochádza k výmene informácií o výkone a správaní žiakov..

Rodiny majú dva základné orgány pre komunikáciu so školou: AMPA a školskú radu. Prostredníctvom školskej rady poskytujú zástupcovia rodičov názory rodín na obsah a rozvoj vzdelávacieho projektu školy. Prostredníctvom AMPA sú naprogramované školenia a informačné činnosti. Porozumenie je

srdčné a rodiny spolupracujú na aktivitách naplánovaných centrom, ako je knižnica, podpora čítania, mimoškolské aktivity, program odborného poradenstva atď.

V rámci tohto projektu chceme dať väčší význam použitiu nových technológií. Z tohto dôvodu sú IKT integrované do komunikácie v rámci centra i mimo neho prostredníctvom týchto médií: webová stránka školy, ktorá obsahuje základné aspekty vzdelávacieho projektu, činnosti školy, kontakty s učiteľským zborom, činnosti rezortov, ako aj virtuálne učebňa, kde učiteľský zbor zasiela materiály, na ktorých môžu žiaci pracovať; Facebook, aby informoval o rôznych aktivitách školy a AMPA, aby mal každý lepšie znalosti o všetkom, čo sa v škole robí; e-mail, zásadný komunikačný kanál pre celú vzdelávaciu komunitu kvôli jeho súkromiu a bezprostrednosti; blog, ktorý používajú učitelia rôznych predmetov; program „Esba“ na informovanie rodičov o neprítomnosti; Dropxbox, ktorý slúži na zdieľanie poznámok a informácií, najmä so študentmi, a aplikácia WhatsApp pre študentov dodatočnej školskej dochádzky.

V rámci plánu propagácie a informovania o aktivitách školy sú obzvlášť dôležité sociálne médiá, ako napríklad školský časopis, do ktorého sa zapája celá vzdelávacia komunita; ďalšie písomné médiá, ako napríklad *La voz de Galicia*, *La Región* a *O Sil*, regionálne noviny *Valdeorras*, ktoré často uverejňujú správy o škole a jej žiakoch; alebo ústne médiá, ako napríklad *Radiovoz* a *COPE*, čo sú miestne rozhlasové stanice, na ktorých sa často objavujú študenti, učitelia a rodiny.

Najviditeľnejšími a najvýznamnejšími výsledkami tohto projektu sú zlepšenie študijných výsledkov, spolupúť v triede, propagácia väčšieho počtu študentov, výsledky programov podpory a posilnenia a zmluvy o programe. Lepšie porozumenie a podpora rodín je navyše vnímaná ako kvalitatívny index spokojnosti.

Celkovo sú výsledky veľmi pozitívne. Postupne sa integrujú študenti, rodiny a učitelia; študenti sa stávajú nezávislejšími a rastú na osobnej úrovni, čo je prospešné pre celú komunitu. Rodiny normalizujú svoj vzťah k centru, čím sa stávajú bližšími a centrum výnosnejším.

Predovšetkým sa dosahuje otvorený vzdelávací model, na ktorom sa podieľa celá vzdelávacia komunita; každý sa učí ako komunita a smeruje k spoločnému cieľu: zapojenie rodín a centra do rozvoja starostlivých, angažovaných a zodpovedných jednotlivcov.

4. INTERKULTURALITA A ROD V ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH. GLOBÁLNY OBČANSKÝ PROGRAM. MUJERES EN ZONA DE CONFLICTO

Ide o projekt kontinuity v oblasti medzikultúrnosti a rodovej rovnosti, ktorý sa zameriava na zvýšenie medzikultúrneho a koedukačného mimoškolského prístupu vo vzdelávacích centrách v Andalúzii a Extremadure.

Projektové aktivity:

- Školenie učiteľov: 10-12-hodinové workshopy pre 20 učiteľov o medzikultúrnom a koedukačnom prístupe.
- Pedagogické intervencie študentov: Hra je nástroj, pomocou ktorého sa deti učia o iných kultúrach a spoznávajú bohatstvo kultúrnej rozmanitosti. „Hry sveta“ je séria medzikultúrnej a koedukačnej dynamiky a hier vyvinutých počas prestávky najmenej v 10 predškolských a základných školách.

- Školenia s rodičovskými asociáciami: 10-12-hodinové workshopy adresované 10 rodičovským združeniam o kultúrnom a koedukačnom prístupe zamerané na podporu aktívnej účasti.

Zúčastnené strany:

Tento projekt začleňuje a posilňuje transformačné procesy vzdelávacích komúnít, zasahuje do učiteľov, študentov a rodičovských asociácií a motivuje vzťah medzi nimi a súhrn synergií na základe ich záujmov.

Učitelia: Ľudia so záujmom o otázky súvisiace s rodovou rovnosťou, kultúrnou rozmanitosťou a vzdelávaním ako transformačný nástroj. Zapojením a aktívnou účasťou získali znalosti a nástroje potrebné na zahrnutie kultúrnej rozmanitosti a rodovej perspektívy do svojich každodenných aktivít.

Študenti: Študenti prijali projekt veľmi pozitívne, zapojili sa do navrhovaných aktivít a obsahu.

Rodičovské združenia: Zapojili sa do projektového procesu, čím sa posilnilo prepojenie medzi školou a rodinou.

Ďalšie kľúčové osoby, ktoré spolupracovali na školách zapojených do projektu:

- Pedagogické poradenské tímy
- Osoby zodpovedné za plány spoločného vzdelávania
- Tí, ktorí majú na starosti program „Škola, priestor pre mier“

Bolo zdôrazňované, že rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti a boj proti rodovým nerovnostiam sú základným prvkom budovania globálneho občianstva.

Ciele programu

Posilnenie a integrácia interkultúrneho a koedukačného mimoškolského prístupu v 10 vzdelávacích centrách v Andalúzii a 5 v Extremadure.

1. Zvýšiť a zlepšiť interkultúrny a koedukačný prístup 20 učiteľov zo škôl.
2. Zlepšiť spolužitie vzdelávacieho centra prostredníctvom interkultúrnej a koedukačnej dynamiky a hier so žiakmi v prestávke.
3. Zvýšiť úroveň učenia a povedomia o interkultúrnosti a rodovej rovnosti v najmenej 10 rodičovských združeniach.

Aktivity

- Šírenie projektu medzi učiteľmi
- Príjem aplikácií, programovanie a školenia
- Návrh pedagogických materiálov
- Plánovanie a intervencia
- Poradenstvo a monitorovanie

Metodika

Vyvinutá metodika je kombináciou sociálno-afektívneho prístupu a akčného výskumu. Je to aktívna a integrujúca metodika, ktorá nám umožnila prispôbiť obsah skutočným potrebám príjemcov a dosiahnuť väčší vplyv na intervenciu.

Intervencie so študentmi v rekreačných priestoroch boli navyše vyvinuté prostredníctvom interkultúrnej pedagogickej hry, ktorá kombinuje piesne a hry zo všetkých kontinentov na základe spolupráce, rešpektu a vzájomného obohacovania. Tieto metodiky posilnili kritický prístup a propagujú malých i veľkých. zmeny smerom k spravodlivým vzťahom z hľadiska vlastného imania.

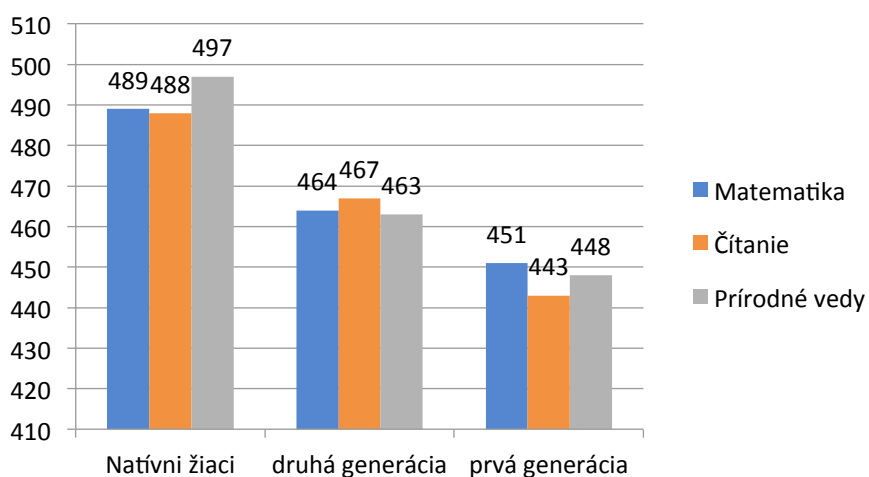
Záver

Realizácia projektu posilnila integráciu mimoškolského interkultúrneho prístupu. Interkultúrny a koedukačný prístup učiteľov, ktorí sa aktívne a proaktívne podieľali na intervencii so študentmi, sa zvýšil a zlepšil. Školy zlepšili spolužitie prostredníctvom interkultúrneho a koedukačnej dynamiky a hry so študentmi. Úroveň učenia a povedomia o interkultúrnosti a rodovej rovnosti v rodičovských združeniach sa zvýšila.

5. PROJEKT CACE: POZORNOSŤ A SOCIÁLNO-VZDELÁVACIA KOMPENZÁCIA PRE MIGRANTSKÉ DETI. FEDERATION VALDOCO OF YOUTH CENTRES

Údaje zo správy PISA z roku 2006, ktorá analyzuje výkonnosť 30 krajín OECD, ukazujú, že imigrantskí žiaci dosahujú v kľúčových školských predmetoch, akými sú matematika, čítanie a prírodné vedy, nižšie výsledky ako ich natívni rovesníci.

Výkon imigrantských žiakov závisí od sociálno-ekonomického postavenia a jazyka, ktorým sa hovorí v rodine žiaka imigranta. Svoju rolu zohráva aj vzdelávacia a integračná stratégia každej krajiny, ako aj existencia programov jazykovej podpory pre žiakov z radov prisťahovalcov.

PISA REPORT 2006. OCDE (30 krajín) Bodovanie v troch oblastiach podľa vzdelania študenta.

Aj keď sa horšie výsledky, ktoré získali študenti prvej generácie (deti narodené v inej krajine s rodičmi z inej krajiny), môžu zdať predvídateľné, ak vezmeme do úvahy, že študovali v inom systéme alebo dokonca nedostali pravidelnú školskú dochádzku, prekvapujúce sú skóre získané študentmi druhej generácie (deti narodené v krajine školskej dochádzky, ale s rodičmi narodenými v inej krajine). Títo študenti získali vzdelanie v rovnakom prostredí ako rodení študenti a mali by mať prospech ako rodení študenti z rovnakého systému a rovnakých vzdelávacích modelov. Rozdiely medzi študentmi pôvodnej a druhej generácie sú však stále veľmi výrazné.

Táto štúdia, ktorú uskutočnila OECD s 15-ročnými študentmi, nám ukazuje veľké nerovnosti v základných aspektoch učebných osnov a veľkú nevýhodu, v ktorej sa nachádzajú imigrantskí študenti. Je jasné, že je potrebné vykonať opatrenia na posilnenie a podporu študentov z radov prisťahovalcov s cieľom dosiahnuť väčšiu rovnosť vo vzdelávaní.

Preto sú projekty ako CACE nevyhnutné. Tento projekt sa zameriava na komplexný a personalizovaný spôsob, ktorý vychádza z konkrétnych potrieb každého chlapca a dievčaťa. Na sociálnych zručnostiach sa pracuje prierezovo a tiež vykonávaním konkrétnych činností, ako je skupinová dynamika.

CACE rozvíja svoje pôsobenie v rôznych oblastiach intervencie, ako sú: rodina, škola, voľný čas a voľný čas a doplnkové činnosti, prierez vzťahov, prierez zdravia a prierez doučovania a osobný rozvoj.

Všeobecný cieľ

Rozvinúť komplexný intervenčný projekt zameraný na imigrantov druhej generácie, ktorý zasahuje na sociálno-vzdelávacom stupni.

Špecifické ciele

- Sociálno-výchovná kompenzácia na zvýšenie kapacít ľudí
- Včasné odhalenie rodinných, osobných a sociálnych situácií, ktoré zahŕňajú sociálno-výchovné znevýhodnenie mladých ľudí, mladistvých a detí
- Rozvinutie koordinovanej akcie medzi školami, sociálnymi službami, rodinami a inými subjektmi, ktoré zasahujú do týchto cieľových skupín
- Zvyšovať informovanosť a podporovať kultúru výchovy k hodnotám, k občianstvu, ktoré podporuje sociálnu integráciu prisťahovalcov a znalosti a rešpekt prijímajúcej spoločnosti

Aktivity

- Posilnenie školy
- Aktivity sociálnych zručností
- Workshopy študijných techník
- Počítačové dielne
- Personalizované monitorovanie prípadov
- Rodinná škola
- Kurzy španielčiny pre cudzincov
- Aktivity zamerané na zdravie
- Sociálno-kultúrne workshopy
- Umelecké aktivity (tanec, divadlo ...)
- Športové aktivity
- Aktivity so širokým publikom: večierky, narodeniny atď.
- Kultúrne výlety
- Deň všetkých kultúr
- Letné mestské tábory
- Vianočné mestské tábory
- Intenzívne letné tábory

PROGRAMY SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY

Partnerské programy rodiny a školy majú niektoré spoločné črty, ktoré charakterizujú ich úspech. Medzi týmito funkciami je potrebné zdôrazniť nasledujúce:

- Sú založené na tom, že rodiny a učitelia sú považovaní za rovnocenných, pričom uznávajú a oceňujú od školy prínos, ktorý rodiny prinášajú vo vzdelávacom procese, a preto zvažujú spoluprácu v atmosfére dialógu a vzájomnej dôvery za predpokladu, že rodičia sa budú podieľať na dôležitých školských rozhodnutiach, akými sú napríklad formulovanie cieľov alebo školský vzdelávací projekt.

- Škola zaujíma voči spolupráci skôr proaktívnu než reaktívnu úlohu. Školy sa snažia zapojiť rodiny a jednotlivcov, skupiny alebo organizácie do prostredia, ktoré môže pomôcť študentom uspieť.
- Pokúšajú sa prekročiť tradičný prístup, do ktorého je zapojených iba niekoľko rodičov. Rozvíjajú akcie, do ktorých sú zapojení všetci rodičia, berúc do úvahy, že všetci rodičia majú hlas a že všetky hlasy je potrebné počuť. To znamená, že je potrebné pracovať konkrétne s niektorými rodinami, pričom sa zohľadnia ich konkrétne okolnosti.
- Uvažujú o spolupráci rodičov študentov všetkých vekových skupín, vyhýbajúc sa zapojeniu iba rodičov najmenších žiakov, ako sa to často stáva. Za týmto účelom navrhujú vzorce spolupráce prispôbené rôznym stupňom vzdelávania.
- Venujú čas a úsilie motivácii a školeniu všetkých zapojených častí. Rodiny, manažment, učitelia a zvyšok vzdelávacej komunity chápu potrebu a užitočnosť spolupráce, poznajú jej výhody a nachádzajú v nej zmysel. Všetci navyše absolvujú potrebné školenia, aby bola spolupráca efektívna.
- K spolupráci s rodinami pristupujú viac ako k otázke kvality než kvantity, takže sa nesnažia vykonávať široké spektrum neprepojených aktivít, ale realizujú strategické plánovanie zamerané na prehĺbenie foriem spolupráce, ktoré sú realistické a flexibilné, a tiež schopné prispôbiť sa zmenám, aby vydržali v priebehu času.

Tieto charakteristiky môžu vo všeobecnosti viesť k návrhu efektívnych programov zapojenia rodičov a boli prevzaté do odporúčaní na zlepšenie španielskeho príkladu, ktoré sformulovala *Junta de Participación de los Consejos Escolares Autonómicos (Consejo Escolar del Estado, 2014)*. Každá realita má však svoje vlastné nároky, takže neexistuje jediný vzorec na dosiahnutie dobrých výsledkov, skôr bude potrebné navrhnuť z inovatívnych prístupov konkrétne modely spolupráce, ktoré umožnia školám, rodinám a komunitám spoločne pracovať na dosiahnutí spoločného cieľa.

VŠEOBECNÉ ZÁVERY

Imigrantskí rodičia nemajú s prispôbovaním sa hostiteľskej krajine veľmi odlišné problémy od svojich detí. Jazyková bariéra zostáva jedným z hlavných problémov, a to najmä v krajinách, kde existuje niekoľko úradných jazykov. Cieľom tejto príručky je pomôcť vám, rodičovi dieťaťa v novej krajine, prispôbiť sa tomuto novému životu a zapojiť sa do vzdelávania svojho dieťaťa. Mali by ste sa snažiť zabezpečiť, aby sa vaše dieťa naučilo váš materinský jazyk (jazyky) novej krajiny, a mali by ste sa ho pokúsiť naučiť sami. V každej krajine existuje niekoľko organizácií, ktoré vyučujú jazyk hostiteľskej krajiny prisťahovalcov, na ktorých sa môžete obrátiť. Keď sa naučíte jazyk, získate oveľa väčšiu nezávislosť v komunikácii s učiteľmi a prostredím svojho dieťaťa. To vám tiež pomôže porozumieť kultúre a začleniť sa do spoločnosti. Pre vaše dieťa to bude veľkým prínosom, pretože ste ich vzorom. V škole sa budú ľahšie integrovať a motivovať. Je to náročný proces, ale stojí to za to.

MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE A SPOLOČNOSTI

Tu nájdete mimovládne organizácie uvedené v sekcii osvedčených postupov jednotlivých partnerských krajín, ich činnosť a webové stránky.

UK			
British Cross	Red	Podporuje integráciu migrantov do britskej spoločnosti.	https://www.redcross.org.uk/
Oxfam		Podporuje integráciu migrantov do britskej spoločnosti.	https://www.oxfam.org/en

Citizens Advice	Podporuje integráciu migrantov do britskej spoločnosti.	https://www.citizensadvice.org.uk/
The Refugee Council	Podporuje integráciu migrantov do britskej spoločnosti.	https://www.refugeecouncil.org.uk/
The Scottish Refugee Council	Pomoc a rady utečencom alebo žiadateľom o azyl žijúcim v Škótsku.	https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/
The Bell Foundation	Poskytuje návod, ako pomôcť migrantským rodičom.	https://www.bell-foundation.org.uk/
SLOVAKIA		
Nadácia Milana Šimečku	Poskytuje návody a príručky ako: Od cudzincov k rodákovi, Farebná škola (Multikultúrna výchova pre najmenších školákov), Vzdelávanie cudzích detí na Slovensku - Príklady dobrej praxe, Vzdelávanie zahraničných detí na Slovensku - Potreby a riešenia a Vzdelávanie zahraničných detí v časoch koróny.	http://www.nadaciamilanasimecku.sk/
CYPRUS		
The United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) in Cyprus	Podporuje vládnu legislatívu o azyle a pomáha žiadateľom o azyl v procese registrácie. Spolupracuje s mimovládnymi organizáciami, pomáha pri znovuzjednotení rodiny a v prípade potreby poskytuje podporu dieťaťa.	https://www.unhcr.org/cy/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1/
The International Organization for Migration (IOM)	Novo prichádzajúcim utečencom poskytuje zdravotnú starostlivosť a podporuje ich pri usadení alebo premiestňovaní. Zameriava sa na ochranu detí utečencov a zaisťuje ich bezpečnosť, zjednotenie rodiny a pohodu.	https://cyprus.iom.int/
The Cyprus Refugee Council	Pomáha utečencom pri ich sociálnom začlenení. Podporuje obeť násillia a/alebo obchodovania s ľuďmi a úzko spolupracuje s menšinovými skupinami prostredníctvom siete svojich kontaktov.	https://www.cyrefugeecouncil.org/
KISA	Poskytuje informácie a podporu migrantom a utečencom podporou ich sociálnej integrácie a zvyšovania povedomia v spoločnosti. V prípade potreby vykonáva aj akty sociálnej intervencie a má sieť kontaktov v rámci menšinových skupín na celom ostrove.	https://kisa.org.cy/

Caritas Cyprus	Zameriava sa na podporu kohokoľvek v núdzi. Spolupracuje so širokou sieťou dobrovoľníkov a sociálnych pracovníkov, ktorí pomáhajú, zbierajú a odosielajú potrebné položky ľuďom v núdzi, vrátane utečencov a žiadateľov o azyl.	https://caritascyprus.org/
Hope for children CRC Policy Centre	Chráni a pomáha deťom na Cypre. Koordinuje detský domov a poveruje tím odborníkov z oblasti medicíny a psychológie, aby pomohli každému dieťaťu v núdzi. Poskytuje podporu a poradenstvo rodičom a spolupracuje s políciou, cyperskými sociálnymi službami, Ministerstvom zdravotníctva a Ministerstvom školstva a kultúry.	https://www.uncrcpc.org/
SPAIN		
Mujeres en zona de conflicto	Pomáha mužom a ženám ich práva a zúčastňovať sa v spoločnosti na rozhodovaní za rovnakých podmienok ako ostatní.	https://www.mzc.es/
Red cross Spain	Navštevuje sezónnych pracovníkov Pomáha sociálnej integrácii prostredníctvom jazykových kurzov, aktivít, nácviku sociálnych zručností, pracovného výcviku, aktivít vo voľnom čase, psychologickéj intervencie, hľadania bývania. Stará sa o maloletých cudzincov bez sprievodu Zvyšuje povedomie o rovnakých právach a príležitostiach a boji proti diskriminácii Znovuzjednotenie rodiny	https://www2.cruzroja.es/-/personas-inmigrantes

Informácie o klíme, jedle, jazykoch a niektorých zvykoch v sekcii kultúrny šok sú veľmi užitočné na prispôsobenie sa novej kultúre a jej vysvetlenie vášmu dieťaťu.

Tu je niekoľko rád, ktorým by ste mali venovať pozornosť, aby sa prispôbili životu v novej krajine a pomohli vášmu dieťaťu akademicky uspieť:

- Vy a škola idete rovnakým smerom. Chcete svojmu dieťaťu pomôcť dosiahnuť akademický úspech a prispôbiť sa hostiteľskej krajine.
- Pomôžte svojmu dieťaťu naučiť sa materinský jazyk, aby vedelo, odkiaľ pochádza.
- Nepredpokladajte, že by učitelia mali začať komunikáciu. Zaujímajte sa o vzdelávanie svojho dieťaťa, choďte na stretnutia rodičov s učiteľom a opýtajte sa, ako môžete svojmu dieťaťu pomôcť zlepšiť sa.
- Položte akékoľvek otázky o fungovaní systému vzdelávania.
- Zistite, čo sa od vás očakáva vo vzdelávaní vášho dieťaťa.
- Informujte sa o školskom poriadku, rozvrhoch a školskom prostredí.

- Aktívne sa zúčastňujte aktivít a vyjadrujte o nich svoj názor. Navrhnite nové nápady, ktoré môžu vášmu dieťaťu a ďalším študentom pomôcť dozvedieť sa o rozmanitosti a medzikultúrnosti.
- Kontaktujte miestne združenia a mimovládne organizácie so žiadosťou o radu alebo o ponúknuťie pomoci novým rodičom z radov imigrantov.
- Majte otvorenú myseľ, aby ste sa dozvedeli nové veci.
- Nevzdávajte sa, je to dlhý a niekedy náročný proces, ale stojí to za to.

ZDROJE

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

Armstrong, M. (2020, October 1). *Coffee beats tea in the UK*. Statista.

<https://www.statista.com/chart/23081/most-consumed-drink-types-uk/>

Association of Muslim Schools. (2013). Muslim schools in UK. <https://ams-uk.org/muslim-schools-in-uk/>

Barrow, M. (2013). *Acceptable behaviour in England and the rest of Britain*. Project Britain.

<http://projectbritain.com/behaviour.html>

BBC. (n.d.). *The climate of the UK - atmosphere and climate*. Retrieved 25 June 2021, from

<https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zpykxsg/revision/3>

BBC News. (2021, March 24). *Devolution: What is it and how does it work across the*

UK? <https://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-54974078>

Bell Foundation. (2021). *The bell foundation*. <https://www.bell-foundation.org.uk/about-us/>

- Boyd, J. (2019, January). *Numbers of Jewish children in Jewish schools*. Institute for Jewish Policy Research. https://www.jpr.org.uk/documents/JPR.BOD_-_Jewish_Schools_Statistical_Bulletin_for_2015-16_to_2017-18_-_January_2019.pdf
- British Academy for the Humanities and Social Sciences. (2017, December). *The integration of migrants, refugees and asylum seekers*. Paul Hamlyn Foundation. https://www.thebritishacademy.ac.uk/documents/291/British_Academy_IYCDOT_Case_Studies.pdf
- British Council. (n.d.). *Religion in the UK - practising your faith*. <https://study-uk.britishcouncil.org/moving-uk/student-life/religion>
- Church of England. (n.d.). *Church schools and academies*. Retrieved 24 June 2021, from <https://www.churchofengland.org/about/education-and-schools/church-schools-and-academies>
- Cook, R. (2001, April 19). Speech by the foreign secretary to the Social Market Foundation [Speech transcript]. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2001/apr/19/race.britishidentity>
- Coughlan, B. S. (2016, January 28). *Girls 'get better GCSE results in all-girl schools'*. BBC News. <https://www.bbc.co.uk/news/education-35419284>
- Department for Education. (2019a, October). The national funding formulae for schools and high needs: 2020–21. GOV.UK. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/838394/National_funding_formula_policy_document_-_2020_to_2021.pdf
- Department for Education. (2019b, June 17). *Attainment of pupils with English as an additional language* [Press release]. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/908929/Attainment_of_EAL_pupils.pdf
- Department for Environment, Food & Rural Affairs. (2020, August). Rural population and migration. GOV.UK. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/912408/Rural_population_August_2020.pdf

English Live. (2019, April 3). *British accents and dialects: A rough guide*. EF English Live.

<https://englishlive.ef.com/blog/english-in-the-real-world/rough-guide-british-dialects/>

Fernández-Reino, M. (2020, August 14). *Children of migrants in the UK*. Migration Observatory.

<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/children-of-migrants-in-the-uk/>

Gateway Learning Community. (n.d.). Gateway learning community. Retrieved 30 June 2021, from

<http://www.theglc.org.uk/>

GenderTrust. (2017, November 22). *Gender inequality in the British education system*.

GenderTrust.Org.Uk. <http://www.gendertrust.org.uk/gender-inequality-in-the-british-education-system/>

Good Schools Guide. (2018, November 9). *Understanding the British school system*.

<https://www.goodschoolsguide.co.uk/choosing-a-school/the-british-system>

Government Digital Service. (2016, January 5). *Types of school*. GOV.UK. [https://www.gov.uk/types-](https://www.gov.uk/types-of-school)

[of-school](https://www.gov.uk/types-of-school)

Henshaw, P. (2020, January 21). *Sexism and harassment in schools as gender inequality continues*.

SecEd. <https://www.sec-ed.co.uk/news/sexism-and-harassment-in-schools-as-gender-inequality-continues/>

Koehler, C., Bauer, S., Lotter, K., & Maier, F. (2018). *A toolkit of good practice for migrant parent*

involvement. European Forum for Migration Studies. <https://www.sirius-migrationeducation.org/wp-content/uploads/2018/11/ALFIRK-Toolkit.pdf>

Kone, Z. (2018, December 17). *Where do migrants live in the UK?* Migration Observatory.

<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/where-do-migrants-live-in-the-uk/>

Kumar, S. (n.d.). *The Education System in India*. GNU. Retrieved 24 June 2021, from

<https://www.gnu.org/education/edu-system-india.en.html>

Leaker, D. (2021, March 23). *Labour market overview, UK - Office for National Statistics*. Office for National Statistics.

<https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployee-types/bulletins/uklabourmarket/march2021>

Lei, L. (2004). *A comparison of educational system of UK and China* (No. ED491460).

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED491460.pdf>

Manzoni, C., & Rolfe, H. (2019, March). *How schools are integrating new migrant pupils and their families*. National Institute of Economic and Social Research.

<https://www.niesr.ac.uk/sites/default/files/publications/MigrantChildrenIntegrationFinalReport.pdf>

National Association for Language Development in the Curriculum. (2015). *Do schools get extra money to support EAL learners?* NALDIC. https://www.naldic.org.uk/eal-teaching-and-learning/faqs/doschoolsget_extra_moneyto_support_eal_learners/

Office for National Statistics. (2016, September 29). *Five facts about. . . The UK service sector*. <https://www.ons.gov.uk/economy/economicoutputandproductivity/output/articles/fivefactsabouttheukservicesector/2016-09-29>

Office for National Statistics. (2021a, January 25). *UK economy latest*. <https://www.ons.gov.uk/economy/economicoutputandproductivity/output/articles/ukeconomylatest/2021-01-25#housingafford>

Office for National Statistics. (2021b, June 18). *Understanding the UK economy*. <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/articles/dashboardunderstandingtheuconomy/2017-02-22>

O'Neill, A. (2021, March 31). *Age distribution in the United Kingdom 2009–2019*. Statista. <https://www.statista.com/statistics/270370/age-distribution-in-the-united-kingdom/>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2015, December). *Immigrant students at school: Easing the journey towards integration*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264249509>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). *Education in China: A snapshot*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/Education-in-China-a-snapshot.pdf>

Oxfam India. (2015, September 8). 10 facts on illiteracy in India that you must know. <https://www.oxfamindia.org/featuredstories/10-facts-illiteracy-india-you-must-know>

ParentKind. (2018, January). *Language ambassadors*. <https://www.parentkind.org/Parents/Language-ambassadors>

Park, N. (2021, June 25). Population estimates for the UK, England and Wales, Scotland and Northern Ireland. Office for National Statistics.

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/annualmidyearpopulationestimates/mid2020>

Race Disparity Unit. (2020, January 9). *Ethnicity facts and figures: Ethnic group summaries*. GOV.UK.

<https://www.gov.uk/government/collections/ethnicity-facts-and-figures-ethnic-group-summaries>

Scottish Refugee Council. (2019, May). *Family integration practice guide: Improving lives of refugee families in Scotland*. [https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/wp-](https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/wp-content/uploads/2019/10/Family_Integration_Practice_Guide_FINAL.pdf)

[content/uploads/2019/10/Family_Integration_Practice_Guide_FINAL.pdf](https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/wp-content/uploads/2019/10/Family_Integration_Practice_Guide_FINAL.pdf)

Sharfman, A. (2019, December). *Research report on population estimates by ethnic group and religion*. Office for National Statistics.

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/articles/researchreportonpopulationestimatesbyethnicgroupandreligion/2019-12-04>

Sherwood, H. (2018, October 7). *Church and state – an unhappy union?* The Guardian.

<https://www.theguardian.com/global/2018/oct/07/church-and-state-an-unhappy-union>

Sturge, G. (2021, April). Migration statistics (No. CBP06077). UK Parliament.

<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN06077/SN06077.pdf>

UK Council for International Student Affairs. (2016, September 8). *Facing culture shock*. UKCISA.

<https://www.ukcisa.org.uk/information--advice/preparation-and-arrival/facing-culture-shock>

UK Parliament. (2014, September 4). *An introduction to parliament* [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=RAMblz3Y2JA>

UK Parliament. (2021a, April). *Migration statistics* (No. CBP06077). House of Commons Library.

<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN06077/SN06077.pdf>

UK Parliament. (2021b). The future of academies and free schools.

<https://www.parliament.uk/business/publications/research/key-issues-parliament-2015/education/academies-and-free-schools/>

United Nations High Commissioner for Refugees. (2021). Useful links. UNHCR.

<https://www.unhcr.org/uk/useful-links.html>

University of South Wales. (n.d.). *UK cultural awareness*. <https://intadvice.southwales.ac.uk/life-uk-and-faqs/uk-cultural-awareness/>

Watson, B. (2021, March 23). *Employment in the UK*. Office for National Statistics.

<https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployee-types/bulletins/employmentintheuk/march2021>

Wes, M., & Bodewig, C. (2016, January 22). Poland's education system: Leading in Europe. World Bank. <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2016/01/22/polands-education-system-leading-in-europe>

Wiedzy, B. (n.d.). *Differences between Polish and British education system*. Sciaga. Retrieved 24 June 2021, from https://sciaga.pl/tekst/10396-11-differences_between_polish_and_british_education_system

SLOVENSKO

Division of Powers, 2020. Retrieved from

<https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Slovakia.aspx>

Úrad Vlády Slovenskej Republiky, 2021. Retrieved from <https://www.vlada.gov.sk/slovensko/>

EURYDICE (2021, April 30). Populácia: demografická situácia, jazyky a náboženstvá. Retrieved from https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-72_sk

Medzinárodná organizácia pre migráciu (2020, September 29).

Migrácia na Slovensku <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>

International migrant stock 2019: Country Profiles (n. d.)

<https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/countryprofiles.asp>

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2020, December 4). Nezamestnanosť v 3. štvrtroku 2020.

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home/>

Sociálna poisťovňa (2020, June 18). Koronakríza okresala počty zamestnancov, zamestnávateľov, dohodárov i SZČO. <https://www.socpoist.sk/aktuality-koronakriza-okresala-pocty-zamestnancov--zamestnavatelov--dohodarov-i-szco/48411s68739c>

EURYDICE (2020, January 7). Organizácia vzdelávacieho systému a jeho štruktúra. Retrieved from

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-72_sk

Odbor priemyselného rozvoja Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (2019). Priemyselná výroba a jej postavenie v hospodárstve SR

Scholzová, C. (2012). Význam spolupráce rodiny a školy. Metodicko-pedagogické centrum

Kriglerová, E., Hlinčíková, M., Chudžíková, A., Kadlečíková, J., Tužinská, H. & Vol'anská, L. (2016).

In_akostislovenské. Z rozprávania cudzincov. Centrum pre výskumetnicity a kultúry.

Hlinčíková, M. & Mesežnik, G. (2016). Otvorená krajina alebo nedobytná pevnosť? Slovensko, migranti a utečenci. Inštitút pre verejnú otázku, Heinrich-Böll-Stiftung

Project KapaCITY: Zistenia z projektu. Z cudzincov domáci: Ako integračiu v samospráve (2020).

OZ EzFem. <https://esfem.sk/>

Žáčková, M. & Vladová, K. (2005). Deti cudzincov v výchovno-vzdelávacom

processe z hľadiska dodržiavania ľudských práv a práv detí. Štátny pedagogický ústav

Bratislava

Nadácia Milana Šimečku. (2020). Vzdelávanie detí cudzincov v čase korony

CYPRUS

AGAPIOU-JOSEPHIDES K. (2003), "The Political System of Cyprus at the Threshold of the European Union: Patterns of Continuity, Change, and Adaptation." in Euro-Med Integration and the "Ring of Friends": The Mediterranean's European Challenge, Vol. IV. Series > University of Malta, Institute for European Studies > Euro-Med Integration and the 'Ring of Friends': The Mediterranean's European Challenge - Vol. IV . European Documentation and Research Centre, pp. 237-252.

EDUCATION USA – RUSSIA (n.d.), "Russian School Education System", retrieved from

<https://educationusarussia.org/russian-school-education-system/#1464871188860-8145cd06-864f>

ANGELI M. (2020), "Constructing and Deconstructing Gender Stereotypes Across Cyprus' Schools", The Cyprus Review, 32(1), pp. 175-199.

BANK OF CYPRUS GROUP (2010), Planning and Division Report, Bank of Cyprus Group, retrieved from: <https://bankofcyprus.com/Documents/Publications/Country%20reports/I100181.pdf>

CYPRUS MINISTRY OF FINANCE (2021), “Macroeconomic Outlook”, [Presentation], MoF, retrieved from http://mof.gov.cy/assets/modules/wnp/articles/202103/852/docs/mof_presentation_macro_ma_r21_we_b.pdf

DROUSIOTOU C., MATHIOUDAKIS M. (2019), Country Report: Cyprus, Asylum Information Database (AIDA) retrieved from https://www.asylumineurope.org/sites/default/files/report-download/aida_cy_2019update.pdf

EACEA – NATIONAL POLICIES PLATFORM (2020), “Eurydice: Cyprus Overview”, retrieved from https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/cyprus_en

EACEA – NATIONAL POLICIES PLATFORM (2021), “Eurydice: Greece Overview”, retrieved from https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/greece_en

EUROPEAN COMMISSION (2016), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Action Plan on the Integration of Third Country Nationals, European Commission, retrieved from https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf

EUROSTAT (2017), First and Second-Generation Immigrants’ Main Characteristics, retrieved from http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfso_14pcobp&lang=en

MARAGKOU E., STATHOPOULOS N. (2011), Αναλυτική καταγραφή πληθυσμών μεταναστών ανά Δήμο και Επαρχία στην Κύπρο, (n.p.), retrieved from http://localintegration.eu/wp-content/uploads/katagrafi_final.pdf

MIGRATION DATA PORTAL (n.d.), “Migration Statistics: Cyprus Data”, retrieved from

https://migrationdataportal.org/data?cm49=196&focus=profile&i=stock_abs_&t=2020

SCHOLARO DATABASE (n.d.), “Education System in Georgia”, retrieved from

<https://www.scholaro.com/pro/Countries/Georgia/Education-System>

UNESCO (2007), “World Data on Education: Cyprus”, retrieved from

http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/archive/Countries/WDE/2006/WESTERN_EUROPE/Cyprus/Cyprus.pdf

UNITED NATIONS – DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS – UN DESA (2019),

International Migration Stock 2019: Country Profile: Cyprus, UN – DESA, retrieved from

<https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/countryprofiles.asp>

UNITED NATIONS – HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES – UNHCR (2013), «Η ιστορία

της Κύπρου ως χώρα μετανάστευσης», UNHCR, retrieved from www.taxidifygis.org.cy

UNITED NATIONS – HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES – UNHCR (2020), Fact Sheet:

Cyprus, UNHCR, retrieved from

https://www.unhcr.org/cy/wpcontent/uploads/sites/41/2020/11/Cyprus_Fact_Sheet_S_EPT_2020_Updated.pdf

ŠPANIELSKO

Sistema político - Organización del Estado español - Administración Pública y Estado - Inicio. (s. f.).

administracion.gob.es. Recuperado 25 de junio de 2021, de

https://administracion.gob.es/pag_Home/espanaAdmon/comoSeOrganizaEstado/Sistema_Politico.html

La Moncloa. Institutions of Spain [Spain/Spanish Institutions]. (s. f.). La Moncloa. Recuperado 25 de

junio de 2021, de

<https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/espana/spanishinstitutions/Paginas/index.aspx>

Expatica. (2021, 4 junio). *Spain's government and political system | Expatica.* Expat Guide to Spain |

Expatica. <https://www.expatica.com/es/living/gov-law-admin/spain-government-106928/>

Turespaña. (2020, 26 febrero). *Religion. What religion is followed in Spain?*Spain.Info.

<https://www.spain.info/en/travel-tips/religions-spain/>

laSexta.com. (2019, 12 agosto). *El mapa de la religión en España: la región más católica VS. la*

autonomía más atea. LaSexta. [https://www.lasexta.com/programas/mas-vale-](https://www.lasexta.com/programas/mas-vale-tarde/noticias/el-mapa-de-la-religion-en-espana-la-region-mas-catolica-vs-la-autonomia-mas-atea_201908125d51a2b70cf21b0c542dc495.html)

[tarde/noticias/el-mapa-de-la-religion-en-espana-la-region-mas-catolica-vs-la-autonomia-mas-atea_201908125d51a2b70cf21b0c542dc495.html](https://www.lasexta.com/programas/mas-vale-tarde/noticias/el-mapa-de-la-religion-en-espana-la-region-mas-catolica-vs-la-autonomia-mas-atea_201908125d51a2b70cf21b0c542dc495.html)

Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS). (2021, junio). *BARÓMETRO DE JUNIO 2021.*

http://datos.cis.es/pdf/Es3326marMT_A.pdf

INE - Instituto Nacional de Estadística. (s. f.). *INEbase / Demografía y población /Cifras de población y Censos demográficos /Cifras de población / Últimos datos.* INE. Recuperado 25 de junio de 2021, de

https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981

INE - Instituto Nacional de Estadística. (2021). *Edad Media de la Población por provincia, según sexo.* <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=3199>

Observatorio Permanente de la Inmigración de la Secretaría General de Inclusión. (2020). *Estadística de residentes extranjeros en España.*

https://extranjeros.inclusion.gob.es/ficheros/estadisticas/operaciones/certificado/202012/Principales_resultados_residentes.pdf

INE - Instituto Nacional de Estadística. (2021b, junio 17). *INEbase / Demografía y población /Fenómenos demográficos /Estadística de nacimientos. Movimiento natural de la población / Últimos datos.* INE.

https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177007&menu=ultiDatos&idp=1254735573002

Instituto Nacional de Estadística (INE). (2021, marzo). *Estadística experimental – Estimación Mensual de Nacimientos (EMN).* https://www.ine.es/prensa/experimental_emn.pdf

- INE - Instituto Nacional de Estadística. (2020). *Tasa de Natalidad por comunidad autónoma, según nacionalidad (española/extranjera) de la madre*. <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=1433>
- INE - Instituto Nacional de Estadística. (2020). *Población extranjera por Nacionalidad, provincias, Sexo y Año*. <https://ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p08/l0/&file=03005.px#ltabs-tabla>
- INE - Instituto Nacional de Estadística. (2021, 29 abril). *INEbase / Mercado laboral / Actividad, ocupación y paro / Encuesta de población activa / Últimos datos*. INE.
https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176918&menu=ultiDatos&idp=1254735976595
- Cruz Roja. (s. f.). *Cruz Roja Personas Inmigrantes*. <https://www2.cruzroja.es/-/personas-inmigrantes>

IMCAP

ZLEPŠOVANIE AKADEMICKÝCH VÝSLEDKOV
MIGRANTSKÝCH DETÍ

